

นิทานอิเหนาฉบับราชธรรม

ร.ช.

๘๙๑. ๑๓

๒๓๒๐๔

(ฉบับปกขาว)

เล่ม ๒

นิทานอิหร่านราชธรรม

(ประชุมปกรณ์ม)

เล่ม ๒

องค์การศาสนาของครูสภา

คณาภิบาลพหุวิช

ถนนราชดำเนินกลาง

วิเทศนิเทศ

กรมการปกครอง

(กระทรวงมหาดไทย)

๙ บ.๖

เลขที่ ๘๗.๒๓
๒๕๓๔

เลขที่ ๔๕๕ ๐๒๘๔ (๕๗.๕๕)

สารบัญ

หน้า

ภาค ๕ นนทุกปกรณัม

นทานเรองนา	๑
๑. นางศรยดา	๘
๒. นายอชายุ	๑๒
๓. บุกรชนเมือง	๑๖
๔. วิทยาคุณพรหม	๒๐
๕. อรรถเสว	๒๑
๖. พระมหากษัตริย์	๒๔
๗. ท้าวเอศิราช	๒๔
๘. ภาณพลเมือง	๒๗
๙. ไธรยพระเจ้าอภัยมงคลนารถ	๔๗
๑๐. เสวริย์อชยุ	๕๖
๑๑. ไธรยพระเจ้าอภัยมงคลนารถ	๖๑
๑๒. เสวริย์อชยุ ๔ คน	๖๘
๑๓. ๔ มาณพ	๗๒
๑๔. ทรพรหม	๗๔
๑๕. ทรนาร	๗๖
๑๖. พรหมพลเมือง	๘๔

๑๗. สืบณภุมาร	๑๑๔
๑๘. นายฉ่ำภาสธรรฐิธวาท	๑๑๕
๑๙. พระเจ้าโคตรวศ	๑๑๖
๒๐. พระราชพลเมษ	๑๒๖
๒๑. กษัตริย์อินทนิลวชิรา	๑๓๒
๒๒. ช่างชาวขอม	๑๓๓
๒๓. ท้าวชัยยวราช	๑๓๕
๒๔. พระเจ้ากรุงศรีอยุธยา	๑๓๗
๒๕. นางกระเชอ	๑๔๐
๒๖. เจ้าเมืองเชียงใหม่	๑๔๖
๒๗. นายแก้ว ๒ คน	๑๔๗
๒๘. รศนภคบุตร	๑๔๘
๒๙.-๓๐. วรรณยุกต์	๑๕๐
๓๑. ศาวว ๒ ศิลา	๑๕๔
๓๒. สุนทรภะ	๑๖๐
๓๓. เรือมาฮากซ์	๑๖๕
๓๔. เสวกโคชา	๑๖๗
๓๕. สุนทรภะ	๑๖๘

๓๖. พิธีกรรมพระราชทาน	๑๗๐
๓๗. พงศาวดาร	๑๗๗
๓๘. ตำนานราชวงศ์	๑๗๙
๓๙. พระราชนิพนธ์	๑๘๑
๔๐. นามสกุล	๑๘๔
๔๑. ฤกษ์ชัยมงคล	๑๘๕
๔๒. นกนางแอ่น	๑๘๘
๔๓. นกยูง	๑๘๙
๔๔. ช้าง	๑๙๐
๔๕. ช้างเผือก	๑๙๑
๔๖. ใหลงเป็นของครุฑ	๑๙๔
๔๗. นกกระเรียน	๑๙๕
๔๘. เครื่องใช้	๒๐๗
๔๙. ปลา	๒๑๑
๕๐. ท้าว	๒๑๓
๕๑. พืช	๒๑๖
๕๒. ไม้	๒๒๑
๕๓. วรรณคดี	๒๒๓

มนตรี กุญชอกเคเรย์ และกระทรวงมหาดราชกิจหลาย เจ้าเลขา
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอิสรภาพราชชนนีนคร ๑ คนมนตรี
จาก และมนตรี ๑ เป็นใหญ่กว่ามนตรีทั้งหลายนั้น ซึ่ง
วัตรวัตรนามตามมนตรี และมนตรีชนก ๔ คน และ
มนตรี ๔ คนนั้น มนตรีในบรรดาพระชนก ๑,๑๐๐ คนและ

“เชกสตราชาโม” และพระมหากษัตริย์ขึ้นเป็นประเทศ
ราชมาแต่เมื่อเชกสตราโม ๑๐๐ เมื่อ ๑๐๐๐ ปีมาแล้ว
ทรงดำรงทุก และชาวอิหร่านทุกและเลขา มนตรีเคเรย์
ทหารและพลเรือนหลายร้อย นายทหารอิหร่านทรงในทอง
พระโรงทอง ๑๒ คนมนตรี ๑ คน

พระชนกเคเรย์ มนตรีและเจ้าพระยาราชสถานพระ
วัง ๑๔๕๐ ชาวพระมหากษัตริย์ราชวงศ์หลายประเทศมอว
องคมกมลคอง และมหามงกฏกระทรวงมหาด และนายรชน
ขึ้นประเทศเลอนทอลคองของพระโรงชัยทุกวัน ครั้นเจ้าเลขา
ราชพล และนายบรรณาธิการคองพระโรงนั้น เกษโศกนา
รัตนนคร ๑๖ ครั้นนั้น

และพระเชษฐาและพระมหากษัตริย์เจ้านั้น เดิมชื่อนม
กษัตริย์และพระสวธราชคองเมื่อเวลาทอง และชาวพระ

บนทุกปกรณัม

๓

แสนเสนาบดีทั้งหลาย ชนอยู่ในเมืองพระนครเกษม
ชาวเขลอสักหลายชวาหนาหลัง

อยู่มากาลวัน ๑ ไก่นกขลุ่ยประโสมพรหมณ ๑
กระทำการวาทมนะกล และพรหมณทั้งปวงเร่งแจ้งกล่าว
ให้ ๑ ประกอบด้วยรูปโฉมงดงาม และประเคนเครื่องบริวาร
ภรณ์แล้วแต่ห้อมล้อมนามากด้วย มายังหน้าพระที่นั่งชย
พระมถากอศรย์เลกอรุณรัตน์ แล้วทูลพระยามนตรีพรยไชย
ทั้งหลาย ไก่นกขลุ่ยประโสมพรหมณทั้งปวงเร่งแจ้ง
กระบอกนบนาถพรหมณแล้วทูลพระยามนตรีพรยไชย
ชนอยู่ในที่เสนาบดีเขลอสักหลายชวาหนาหลัง
พระไกรธ มหกรรมเครื่องบริวารทั้งปวง มหกรรม
ภรณ์ ๑ เขาพระเนรมิตขึ้นที่หน้าพระที่นั่งแล้วทูล
สวดภาวนา รุ่งเมพระราชโองการสั่งแล้วทูลว่า
มนคร ไทเขาพระยามนตรีพรยไชยทั้งหลายนั้น
ประหารชวกละ รุ่งเมพระราชโองการสั่งแล้วทูลว่า
ชาพระพรเจ้าทั้งหลายทาดเหลวแล้วพรหมณกล่าวกล่า
มาตามฤกษ์อันเกษม เวลาประกอบกล่าวภรรยานแล้วมา
ณวันนั้น ชนงไทราฤกษ์มาบอกกล่าวแก่ชวาหนาว่าท้าว
มณกล เมื่อเวลาเช้าพรหมณมอเลกมาอยู่ในคำชวา

ข้าพระพุทธเจ้าท้าววาทมงคลหาชัยกรมเที้งตั้งทุกทิศแห่งระแวก ครั้น
 ทรงพระকারทรงณ แลวงมพระราชโองการตรัสสั่งแก่บริวาร
 วิจารณ์ตามหาสมัคร ให้ท่านางเขนอุกถัดเข้ามา ถวาย แก่เรา
 วัลละคน ทั้งแก้วนพระนโปชนไทย ๑ อย่างให้ซัก ราชกิจ
 แด่ในอุกพระยาและมนตรี เสรฐอุณประภอยก้วยชาศักระกุด
 แก่ชายไทย ๙ ปี ๑๐ ปี สังฆาไทย ๑ อย่างให้ซัก ถ้วน
 โทณธากใจ ราชโองการตามหาสมัคร วิจารณ์ตามหาสมัคร
 ทั้งโคตรแห่งท่านารณชวกร วิจารณ์ตามหาสมัครพระ
 ราชโองการแลวงมราชโองการตามหาสมัคร ราชโองการตามหาสมัคร
 พระยาตามหาสมัคร ราชโองการตามหาสมัคร ราชโองการตามหาสมัคร
 สรรพสาธกเสวย ให้ทรงพระราชมารดาเสนาบดีของ
 ข้ามรงค์องค์กษัตราพรหมเนาวรัตน แล้วแก้วนพระกษัตริย์
 กระโหมเจ้าของ แลวงมหาราชมงคล ข้าพเจ้าด้วยคุณแห่งสัพพ
 พรหมมหาราชสังข กษัตริย์กษัตริย์ของกษัตริย์ แลวงมหาราช
 ถ้วน และจีนชาวเขมรเสด็จเข้ามาไว้ ถวายวาทมงคล
 มีโศกาสถิตถ้วนเลย แก่ท่านางเขนอุกถัดเข้ามาถวายและ
 กระทำการวาทมงคลคนนาไทย ๑๕๔ คนแล้ว

บนทุกปรกณ

๔ ๖ ๘ ๑๐ ๑๒ ๑๔ ๑๖ ๑๘ ๒๐ ๒๒ ๒๔ ๒๖ ๒๘ ๓๐ ๓๒ ๓๔ ๓๖ ๓๘ ๔๐ ๔๒ ๔๔ ๔๖ ๔๘ ๕๐ ๕๒ ๕๔ ๕๖ ๕๘ ๖๐ ๖๒ ๖๔ ๖๖ ๖๘ ๗๐ ๗๒ ๗๔ ๗๖ ๗๘ ๘๐ ๘๒ ๘๔ ๘๖ ๘๘ ๙๐ ๙๒ ๙๔ ๙๖ ๙๘ ๑๐๐
 รังแรงกลัว สันเกรพระเจ้าชยทวารณ มณูชาสิงจากไทยกา
 รักษานางกลาณเราไปถวายทุกวัน วันละคน ๆ โภค ๑
 ชยให้ชาวัน ถ้วนโภชาค พระลงพระราชธาณพินาทนา
 เสียดสนทง โศทร แลรวณนเรศทนามาเบญจกลาณนน พระ
 ไมทน ไม่นพรงนแลว ลูกเขยพระราชธาณพระมพนเรณแลวณ
 ลูกรัก

[illegible]

นันทกปกรณัม

๕

ฝากทองแก่นางไว้นลวักเที่ยวไปลักขารวอกเล่า และครั้นถึง
วันส่งกรานการไปสรสณานถึงเกศกงศา พรหมมณเฑียร
ว่า เราเรโคมนะกรศัมมย้อมมาแต่ไหน พรหมมณเฑียรมาว่า
เห็นมะกรศัมมย้อมมอชยานทเราฝากทองไว้นน พรหมมณเฑียร
๓ คนนเริงขงควา เเรางไปขอมาเราเรสเรเกศา พรหมมณ
เฑียรมาว่าขอขม และดูจนาพรหมมณเฑียรไม่เห็นเราทุกทั้ง ๓ ไป
ควย คุชาลเคียวเห็นนางนเรไม่โหมระกรศัมมย้อมมาแต่ชา
และขาระยอกแก่นางนนโคก ๑๔ พรหมมณเฑียร ๓ ถว่า เราเร
ร้องเขาไปว่า คุมาทง ๔ แล้ว พรหมมณเฑียรนโคกพดชยคา
แล้ววกไ้ว่านแก่นางพรหมมณเฑียร พรหมมณเฑียร ๓ คนชยกล้า
นชกยาน ไชโหระพามาในระของทง ๔ ซึ่งชนฝากไว้นนถาน
นน นางนเรงว เมอโคนแถเราทมาทง ๔ คน ขารเรส่ง
ทองนนโค เมอเราทมาทนเคียว ขารเรส่งทองโหกลโค ๑๔
พรหมมณเฑียรนนถว ถาทานมเรชชาไร ขารเรร้องออกไป
และพรหมมณเฑียรเรร้องออกไปว่านางพรหมมณเฑียร ไม่เห็นเรา
ทุกทั้ง ๓ คน และเห็นชาลเคียว นางเรงไมโค พรหมมณเฑียร
๓ คนก็ถว่าแก่นะกรศัมมย้อมเรง เรร้องว่าเราไปว่า คุชา
มาทง ๔ คนแล้ว เเรางกรุจาโหมแก่คุชาลนชยเดก นาง

พราหมณ์โคธินเลี้ยงพราหมณ์ทั้ง ๓ คนร้องเข้ามา แล้วทั้งสอง
 ท้องให้พราหมณ์ทนมั่น ๆ โคธินแล้วก็ประสาธน์ไป และ
 พราหมณ์ทั้ง ๓ คอย ๆ อยู่ ครั้นเห็นชานกเข้าใกล้ ๆ ครั้น
 ไม่เห็นกลานแก่พราหมณ์ว่า เข้าให้มธุระกฐสัมมอชนัก
 พราหมณ์ทนมั่นมาก ครั้นชานก นางพราหมณ์จึงแจ้งว่า
 พราหมณ์ทนมั่นโคธินมธุระกฐสัมมอชนัก เพื่อนมาบอกว่าท่าน
 ทั้ง ๓ คนใหม่มาขอไป ชานกให้ไปบอกเพื่อน ๆ จึงถาม
 ท่านทั้ง ๓ ๆ ว่าร้องเข้ามาว่า โคธิน ชานกให้ทั้งสองไปบอก
 พราหมณ์ทนมั่น พราหมณ์ทั้ง ๓ คน โคธินก็โกรธมากนาง
 ทนกลาน จึงให้โคธินร้องพราหมณ์ทนมั่นไปยังชานมอช ๆ จึง
 ถามนางพราหมณ์ ๆ ก็เล่าทุกอันให้ชานมอชฟัง และชานมอช
 จึงพูดว่า พราหมณ์โคธินทั้ง ๓ สักให้พราหมณ์ทนมั่น
 ให้ไปขอมธุระกฐสัมมอช และพราหมณ์ทนมั่นร้องออกมาว่า
 แกล้งคนเก๊วชาน นางพราหมณ์ไม่ไหว แกล้งกันเห็นเป็นคน
 เก๊วชานแล้ว ก็โดนพราหมณ์ทั้ง ๓ ร้องเข้าใกล้แล้ว ไ้ ๆ
 เด็ด คัดกันจนกลานแล้ว ครั้นเข้ามาทั้ง ๓ ไ้พร้อมกันจึง
 ระวัง พราหมณ์ทั้ง ๓ เห็นเป็นชานมอช ส่วนนางพราหมณ์
 เป็นทนาย ถ้าไม่คืนจึงมารับของฝากของท่านไว้ เมื่อพราหมณ์

นั้นทุกประการ

๑๓

ประจักษ์ตาม ไวรไปคอยสักการอยู่ จะปล้นเขาทองของพราหมณ์
ลูกค้านั้น ๆ ครั้นรู้ถูกศัพทว่าไวรจะคอยปล้นดังนั้น จึงเขา
ทองไปฝากไว้ในแก่กุกคระศรัณ ๑ ศัตรณนมิตรของพราหมณ์ลูก
ค้านั้น ๆ จึงว่า ลูกหลานเทอในท่านมีโค จึงดูระฝากทองไว้
แก่ควน ๑ เดก พริงนเข้าหาเราไป นางจึงว่า ถ้าพริงนเข้า
เราไปชำระรับไว้ ถ้าจะได้นาน ถ้าจะรับมีโค นางก็รับทอง
นั้นไว้ แล้วจึงถามว่า ท่านรับอะไร ได้มาเราทองนี้ ท่านจึงว่า
ไว้ให้ชาว พราหมณ์ลูกค้านั้น ๆ ครั้นมาพร้อมกันทั้ง ๔ คน
เราจึงให้ทองแก่เขา ลูกหลานพราหมณ์ เราอย่าสงสัยของโค สิ่ง
เหล่านั้นแล้วจากไปนั้น ครั้นนั้นภรรยาพริงน พราหมณ์
ลูกค้านั้น ๔ คนนั้นจึงถามเขาไปว่าท่านฝากทองนั้นแล้วกลบ
ออกมายังนอกบ้าน พราหมณ์คนหนึ่ง ๑ ว่า ริมเคหาทางนั้นเรา
ฝากทองไว้ในนมคนคชชน มนลคชชนกหนา พราหมณ์คนหนึ่ง ๑
จึงว่า มาเราจะไปเคหาเขาทองอันเราฝากไว้นั้น ทั้งระโกซ
ผลคชชนมากันด้วยเดก ว่าแล้วเขาไปขอผลคชชนคนเคหา
แก่กุกคระศรัณ ๆ ก็ให้ผลคชชน ชายนั้นจึงร้องว่าออกไปแก่
เพชณกนนั้นว่า ของท่านทั้ง ๓ จะมาเอาเองหรือ หรือระโกซา
เขาไปให้ด้วย พราหมณ์ลูกค้านั้น ๓ คนนั้นจึงว่า ๆ แล้วผล

ให้มารักษาทุกชยาม นายท้าวว่าแล้วไปหาชนเมืองว่า ชว
โคทองมาแล้ว ขอเชิญโคให้ท้าวเวรของทั้ง ๔ คนนั้นมา
ให้พร้อมกันโดยสัญญาณัน แลเราจะส่งของให้เขนแล้ว ชน-
เมืองบังคยแก้พราหมณ์ลกลำว่าให้ท้าวทั้ง ๔ คน ารับ
เขาของ ึงพราหมณ์ก็เรวาทวณันว่า มนัสสระไปหนโค
เรามา ถ้าเรารแห่งทองมนัส เราจะไปกมเขาควมมาเป็น
สุราย มนทาทรรคสุเรานอง ทองเป็นารวมแห่งเราเองแล
เราของทองก็ให้เปลืองเปลืองลกลกตศรเสีย บมโคว่าความคช
ไปเลย

นางศรยท้าวว่าแลมารท้าว

นายท้าวชายโค ๗

ชวย ชึงกระทำให้มารักษาทุกชยามของโคทั้ง ๓ แลชว
มชายโค ๔ ชวยแล้ว แลเราจะช่วยมารักษาทุกชยาม
ระโคทอง นางพราหมณ์มารคาโคทั้ง ๓ ะโคทอง
จากพราหมณ์ทั้ง ๓ คนนั้น ึงพานางศรยท้าวศรยท้าวไปยง
สำนักท่านชนเมือง นางศรยท้าวว่าแลชนเมืองว่า เราชว
ลคชคชชยแลธรรม เมอพราหมณ์ทั้ง ๔ คนมาฝากทองไวแก่
มารคาแห่งชาแล้ว แลเพอนมาลวงเราทองแล้วทณไป ท่าน
บังคยให้มารคาชวให้ไปเป็นยาคชวราแห่งพราหมณ์ทั้ง ๓ คน

และสหาย ๔ คนมีทองคนละสี่ง ชวนกันไปค้าเมืองชุกคกมทา-
นคระราชธานี พระมหากษัตริย์มีหลานสมเ็จในนครนทรวงพระ
นามว่า พระเจ้าศึกกรมหาราช มีพระอัครมเหสี ชื่อนางเทพ
ลศเทวี และมีขุนเมืองผู้ ๑ ชื่อนันทวันจราชเป็นเสนาบดี และ
เสนายกนมนบุตรคน ๑ ชื่อนางน้อย มีอายุได้ ๗ ขวบ ครั้น
มีลูกสาว ๔ คนไปดั่งประวิติกรรม เห็นศาลาแห่ง ๑ ชื่อยกต ก
ชวนกันเข้าไปในชนทวิชัย มีพระมณเฑียรกาหมอง ๔ คน
มาออกแล้ว มาเห็นราชวงศราชคดียแล้ว จึงคิดกันว่า เราจะ
ไปค่อไปภายหลังในทวันคยาราชคดียแล้ว เราอาศัยนอน ณ
ศาลาณเดก ก็พระมณเฑียรกาหมองออกคยคยกันนว่า เรา
จะไปหน้าโพน ไกรภวนกัเจ้าราชคดียด้วยกันเดก และเราพณช
ทรงพระมณเฑียรกาหมองคยคยกันเดก จึงพราหมณลคยคย ๔ คน ก
คยคยกันนว่า เราจะเราคยคยไปคยไว้ทอนในทวันเดก จึง
พราหมณกชวนกันลงไปคยไว้แล้วกคยคยมาชนในศาลาณ และ
ลูกสาว ๑ แกล้งกระตาดเลหลคยคยอยู่ ครั้นเราพณกคย
สนมคยคยลงไปคยเราคยคยไปคยไว้ทอน แล้วกคย
คยมาชนคยคยกัน ครั้นเรไกลรงกชวนกันเรไปคยเราคย
เห็นมคยคยคยเราไป ไม่เห็นทอง พราหมณคย ๔ คนนคยไป

รองแก่ขุนเมืองว่า คุณาภลวโรระปล้นเอาทอง ๔ ชั่งของคุษา
ทอง ๔ ไป คุษาจึงฝังทองนั้นไว้ แต่ทองนั้นหายไป ขอเจ้า
จงไต่พิจารณาเอาทองไหมแก่คุษาในกาลชกนเถก ขุนเมืองจึง
พิจารณาหาโรระนั้นมพบ ตามใคร ๆ รมพรุขตามไค ๖
แก่งคนทเชอโคโศไปฟังคุกสังกเมยชยุมปรากฏอชกเลย ๖
พราหมณลุดก้า ๔ คนก็กระทำการทอนแก่ขุนเมืองพระองค์ ๆ ก็
นำฎกาไปถวายแก่สมเด็จพระบรมศกรมท้าว ๖ เจ้ากรมพระโอง-
การสังชาตแก่ขุนเมือง ไต่หาทวโรระ ๖ ตามไค โศขุนเมือง
ใช้ทองเขา ๖ โศใหม่ทวโรระแล้วโรระให้ขลุ่ยจากทอนเมือง
แมนชาทนก ๖ เสด็จจากขุนเมืองกับทวโรระคืนมาขุนเมืองจึงสั่ง
ชวคณ

ขุนเมืองไคพงส่งจากกนกนทกษทกททท ทออกมา
ขนกททไมไคชาชนาชร โศคอาหารเลย ส่วนมหาภรรยานลล
ภรรยาเห็นสวามมทกชเคราทมอง ก็ประเล้าประโตมปลอชตาม
ขุนเมือง ๖ นางชกชนมไคชกททททเลย มหาภรรยาก็ลล
มายชกแก่ภรรยททททททท ๖ ชวชว เจ้าไปเชิญชวชนมททท
แต่งเจ้าให้ชาชนาชร โศคอาหารในกาลชกน นางภรรยทท
นชชชชชไปเชิญทท ขุนเมืองมีเสนาหาชชชชชช ในชกท ๖ จงมวาท

ว่า กูกอนบุตร ชกานมทุกษทกททว เป็นมณฑลใหญ่หลวง
 ธรรมโลกอาทวกรรโรโค ในางางามวากมทุกษเป็นมณฑ
 นนคโค ชนเมืองระเงาวว พราหมณวณช ๔ คนมาแก่
 เมืองโกสัมพนกร มาไสยนาทกรณชนพิทชาคัยโมเรณกนกร
 นล่งทองไวคนละช่ง และมีพรายลอมมาชกเขาทองแห่งวณช
 นนไป แล้ววณชทงหลายเป็นใหญ่พรายทลเพชชนแกสมเก
 พรหมศรัทธาชกเขาทองเราณ พระเจ้าวเรณมพระราชโองการ
 สังชาคไทยคาพรวณหาโรนหมงโค ฉานโคระโทพนาค
 กรรมเราณเสชชนทงโคทอมทงเรณ ชกพรวณหาโรนหม
 โครงเป็นทกษชงนท นองกรณบุตรางวณกรณนยคางชช
 นนและบร โลกอาทวกรรโรโค ไวรชชวเรณหาโรนลลทชงนทให้
 แกเราชงทองไทรงโค ชนเมือง โคพกรณบุตรวคังนนทชช
 เสชชนคตยทกษ ออกมาชชนาสาระกรชกาชแล้วบร โลก
 อาทวในภาณน

นำชนางกรณมารณชชนน ึงโทหาพราหมณเราชง
 ทงทง ๔ คนนมา แล้วกให้เลชกวัชโกชนาทว ชวนา
 แลให้สังชงคาง ๗ ทกณมโคชาคทง ๔ คน ครนวนทลค นาง
 กรณมารณชชนนเข้าโกลพราหมณทง ๔ คนแล้วนนา ชาม

เป็นบุตรบุญธรรม ครั้นบุตรนั้นมีความรักใหญ่มาเศรษฐีให้
ชื่อเวรบุตรกุมาร เห็นทาสเฝ้าทาสทนต์หน้า จึงมอบเงินสมบัต
ทาสทนต์สาทงปวงแก่เจ้าบุตรกุมารทั้งสิ้น ครั้นอยู่เวรกาลนานมา
ภรรยาแห่งเศรษฐีนั้นมามีครรภ์ใกล้ประสูติ เศรษฐีก็ปรึกษา
จ่านทรากันว่า บุตรซึ่งอุ้มเกิดมานี้ ถ้าเป็นธิดาก็เราจะทำ
ว่าหมั้นกัลยกับเจ้าบุตรกุมาร ถ้าเป็นบุตรชาย เราจะให้เงินมรด
กหลายพันกับเจ้าบุตรกุมาร นานวันวันเศรษฐีก็ประสูติบุตรธิด
มาเป็นบุตร เศรษฐีจึงให้เงินมรดกแก่บุตรธิดาบุตร บ่อเศรษฐี
ก็มั่งคั่งหาทรัพย์ได้มาทั้ง ๒ คน ครั้นต่อมาทั้ง ๒ มีความรัก
เรณูมา เศรษฐีก็พาทั้ง ๒ ไปพระวิหารมณฑลซึ่งจะหาเจ้าทั้ง ๒ แล้ว
ให้ทนายทาสลิกษณะ ไตรศกษาศรณทนายว่า ถูमारผูกนระ
โคครอบครองแค้นศฤงคารทรัพย์สมบัติแห่งท่านทั้ง ๒ ถูमारผูก
นระซึ่งธรรมนถะเลียงศฤงคารด้วยบาทกลายากกาย เศรษฐีก็พาไป
กลบมายังเคหสถานวาสสถาน ก็ปรารมภ์ราหังถึงบุตรธิดาทั้งสอง
จะมากกเชณูให้ ถมยก็พาไปโคแก่บุตรเลียงนกลโค เศรษฐีก็
เป็นทุกข้อไป ๆ ก็ให้เกลยซึ่งบุตรเลียงนบงหนักหนาคิดจะใคร
ประหารชีพบุตรเลียงนบงเสีย แล้วเรโคให้สมบัติแก่บุตรธิดามา

นนทุกปรกณัณ

[illegible]

พ่อคุณเสือโคร่งว่า ถ้าหากมีมาให้อาบน้ำตักเครื่องบูชา
กรรมเช่นเดียวกับกรรมนางโคกคณางค์

[illegible]

โจรก็เล่าขายให้นางฟาง

๖. นิทานเรื่องพระมหาเถรรักศิษย์ไม่เสมอกัน

ยังมีพระมหาเถรองค์ ๑ เห็นเจ้าอาวาสใหญ่กว่าสงฆ์
ทั้งหลาย พระมหาเถรนั้นชอบโกรธรักศิษย์เสมอกัน ชอบแก่
โทษธรรมใดแก่ขบวรวิสัยชนกโมเสมอกัน ขาข้อนั้นแลคนก
ทนต์ ถานางนิมาหาเราหาเรารักเราของอันใดคน นางกบฏเรา
แล้วธำลาโจรนั้นไป
ครั้นนางมาแห่งพระมหาเถรนั้นแล้ว ก็เข้าไปไหว
พระมหาเถรแล้วกราบลงหน้าพระมหาเถร แล้วกราบลงหน้า
แล้ว แล้วบอกเราแล้วเราแล้วเราแล้วเราแล้ว ในกาลบัดนี้
วิภกฤษณ์พระมหาเถรว่า โอ้อาตมาเราไปเจ้าไปเจ้าเราทนต์
ไป กวขบขบขบขบขบขบขบ ๒ นมเศยกกันแล้ว วิภกฤษณ์
พระมหาเถรเล่าขายเป็นคำสั่งสอนให้นางฟาง

๗. นิทานเรื่องท้าวเอฬาราช

ยังมีพระมหาเถรองค์ ๑ ทรงพระนามท้าวเอฬาราช
ราชเสวยสมณศักดิ์ทรงธำมรงค์ มีพระอัครมเหสี ชื่อนก
กตชาต มีพระราชมอภี ๓ พระองค์ และนางศุภกษ ๒ นม

โกเป็นภรรยาของเศรษฐีอยู่ในเมืองนั้น แคนางสีนทองนึ่งทา
 ส่วนมโก ออด้วยพระราชทานการในในเมืองนั้น มีเศรษฐี
 คน ๑ ชื่อแก้วเศรษฐีมทรพชมากนกกและเศรษฐีนั้นเป็นกลยาณ-
 มทรด้วยท้าวเอฬาราชนน เกวเศรษฐีนั้นมีบุตรชาย ๑ ชื่อเรา
 โชกกุมาร ๗ มีโศภิตาสนโค และประภคณด้วยโชกสกลโช
 ทานทกวนมโกชาค ออด้วยเศรษฐีนั้นลงแก่กาลกรยา ทพช
 สมยคทองปวงโกและเจ้าโชกกุมาร ๗ มี โศภิตาสนการคาย
 ความประเวณเศรษฐี เกวสน และเจ้าโชกิตาสนนทกแก่ทกาน
 โททาน และทพชทองนึ่งทกทกด้วยสน คงดังทวไปราชชา
 เลขงชวคทกวน และทกวน ๑ ทวเอฬาราชเสกษประพาส
 เลขบพระนคร ทวเอฬาราชเสกษประพาสเจ้าโชกกุมารทั้งคำ
 ชาวอชฺฐ เรอกรสตามชนนเรอกรสตามพศุคชาวนนชอโค เช่น
 บุตรนทกของมโก ชนเมืองกราทูลว่า นาทพชนชอวนเรา
 โชกกุมาร เช่นบุตรแก้วเศรษฐี และเศรษฐีนั้นลงแก่กาลกรยา
 แล้ว เจ้าโชกกุมารนทกเรอโทดทกประภคณชนก รนราช
 ทกนาคาชาวนเลขงชวคทกวน กรนพระทวเอฬาราชพชคณน ๗
 ทรงพระกำวคณนเรา โอเชนแก้วเศรษฐีโกเป็นกลยาณมทร
 ของเรา ควเราเรเลขงกนารนเรอกรสเป็นธรรม ทรงพระ

รับคนการ แล้วครัสส่งคนเมืองโตหาเจ้าโชติ कुमार ๆ ก็เข้าไป
ถวายบังคม ท้าวเฮโหฬามาเถียงไว้ในพระราชวัง ท้าวเฮ
พระราชทานธำมรงค์นั้น ให้เป็นภรรยาเจ้าโชติ कुमार ในกาลนั้น

ฝ่ายสมเด็จพระนางชนกกลดขาว ผู้เป็นพระชนนีมารดาแห่ง
นางนั้น ทรงพระโกรธแก่พระเจ้าเอศวราชว่า โฉนพระองค์มา
พระราชทานบุตรหญิงมาชดชวยไว้ ให้แก่คนสามัญนกกิน ส่วน
เจ้าโชติ कुमारและนางนั้นถอยรวมรักเล่นหาด้วยกันในพระราช-
วังนั้น ครั้นเวลาใกล้ค่ำพระเจ้าน้องศรีวราชนั้น พระองค์
ขอมเสด็จไปลงมายังทวารบาลทั้ง ๑ ทิศพระนครอยู่เบื้อง ๆ
ท้าวพระโอรสแห่ง ๑ ผู้โอรสพระทวารพระนครอยู่โดยซอกข้าง
แต่พระ ครั้นเวลากลับวัน ๑ เสด็จไปสู่ทวารฝ่ายทิศพระนคร
ว่า นายทวารบาลใจกาลพลัน ๆ เราจะเสด็จออกนอกพระนคร
ยักัน นายทวารบาลก็ละเลาะลงใจกาลทวารถวาย ท้าวเฮยกม
ไ้เสด็จออกไปเสด็จ นวกนา การกลลยมายัง ทวารฝ่าย ทิศพระนคร
มีพระโองการตรัสอย่างนั้น นายทวารบาลใจกาลถวายแล้ว ๆ
ท้าวเฮยเสด็จมาฝ่ายทิศทวาร แล้วนายทวารบาลฝ่ายทิศ
ทิศใจกาลถวาย แล้วท้าวเฮยเสด็จมายังทิศทวาร พระโอง
การตรัสทบทว่า เราจะเสด็จไปนอกพระนคร ใจกาลจงเร็ว ๆ

นายทวารบาลทูลจกไว้ว่า ข้าพเฝ้าฯ ท้าวพระยาทั้งปวงมา อันสมเด็จพระ
บรมกษัตริย์เสด็จ ออก ประพาส ภายนอก พระนคร แก่ พระองค์
เกษ สันโศภในเวลารাত্রินั้นชยกัน จักรพรรดิมาควรรใจ
คาดฉวาช พระโองการกำเริบเร่งทำอาหารทรงพระโกรธ
กรวณนายทวารบาล ถาทำนโมโศภาคทวารบคน เหวะประหาร
ทวารเกียรทำน โหจากรมเคศกัวยพระแสงจรรก นายทวารบาล
ทูลว่า แม้นพระองค์จะประหารราชอาณานิเสยก็ ะจจะ
นยาสอนเป็นโประณธรรมเนยผลวาชกัน ในกาลยคน

๘. นพานเรื่องมาดพลยงหงพอน

ในอภคกาลก่อน นพมาดพลยงหงพอน บุตรเป็นทวารกษ
คน ๑ และมาดพลยงหงพอนทว ๑ ผักสอนไว้
เชองเป็นชนก ให้อุทรกษายุครในเคศหา ส่วนคนไปทำการงาน
วัน ๑ ภรรยาณไปตลาด ล้ายมาดพลยงให้อุทรทวารกษ
พลยงแล้วกลองไปสู่ทำอาสนา ชงมฤตยูชาคังเท่าตัว ๑ มากชก
กัศทวารกษนคาย ล้ายหงพอนนแลเทนมฤตยูชาคังเท่า ๑ โลก
ทฤตยูชาคณนคาย แล้วกลายเจ้าไปไว้โศภนณแห่งทวารกษ
กรณมาดพลยงมาทากถาณาเทนมฤตยูชาคมาคาสชช ึงว่าไซอน

เลย ชะรอยทั้งพอนนกรบกรแห่งเราค้าย นางพโกธโรโกโส
 โมหะมกมนหนักหนา ยมทนการพิราวดนากทั้งพอนนกรบกร
 แลวงไสยอุมทวกรณชนาจากกันชน แลวกเลกผาและเสอชนก
 เพนทฤษชาคชนควยชนน กิโกสทว ไสยอญ เราไมมพน
 พราวดา ส่วนบุตรกค้ายแลวมาพาพงพอนชาอกละกณ ก
 เปนกรรมแห่งเราเอง

พระเจ้าเอศวราช กรณอวโรกาสทรงทงนชายชน นาย
 ทวราชเลาถวกรณนกรบกรมา กรณนกรบกรดลธ-
 โดทช พระโองการทรงสั่งให้ทวราชทวราช ๔ ให้ถาม
 แลวงพระราชชอญนกรบกร ๓ คน ๑ ชงรณ
 ทวราชอกร กิโกสทว พระโองการ ให้พระราชทาน
 สัมพณ ๑ คำพนทาลกช นายอกรทวราชน รณมา
 แลวกอุมไสยโรกนงทมพชชกชว กรณนกรบกรใหม่มาอชกร
 ชงไสยเคชกรแลวชว

ส่วนเจ้าไชยคณมารออยู่รังกาลนมา รังวานกนกรบ-
 ยาวา เราทชช พระอญไปเล่นในอญนกรบกร เรา
 ชงอญพระราชชอญนกรบกร นางรังวานทวราช พระราชช
 มารกณอญนกรบกรให้เปนกรบกรชอญนกรบกร แลวกนกร

ไปประเทศแห่งใด ๆ ข้าระชอถามไปในประเทศนั้น ๆ ว่าแล้ว
เจ้าโชติ कुमार ก็เข้าไปถวายบังคมลา สมเด็จพระเจ้าเฮสซาร์ว่า
ข้าพระบาทจะรไปส่วนกันแห่งญาติมิตรในประเทศก่อน ขอฝาก
พระราชภาวไว้ ถ้าข้าพเจ้าแห่งข้าพระบาทยังทรงกาลชนชาวนาน
ไป รกติดกันมาเป็นข้าทูลละอองธุลีพระบาทต่อไป

สมเด็จพระเจ้าเฮสซาร์ว่า ขอการประภาษาว่าอีกแห่ง
เรา ๆ สักให้เอ็นชานต์วังนึ่งงานโศก โดระนางระชออีกถามไ
ระไปก็ไม่ว่า นางวังทูลว่าข้าพระบาทจะอยู่ในพระราชวัง แลน
เสนาและไพร่ฟ้าประชากวเจ้าระไปโศก เป็นชวักโกเอ็นสาม
แล้วถูกระชอไปความตามในราชบัณฑิต

พระราชโองการให้ทูลละอองธุลีพระบาทระชอ อีกถามไเจ้านัก
เจ้าโชติ कुमार กษณางกถวายบังคมลา แล้วก็ออกจากชาวพระนคร
รไทยประศอกรกษ นายทวารบาลเห็นเจ้าทง ๒ ระชอกนชก
พระนคร จึงถามว่า เจ้าระไปยังประเทศแห่งใด เจ้าทง ๒
ก็แจ้งความว่า ระระไปส่งชนบทคาม นายทวารบาลจึงทชยเฮา
ผาสรรพ ชนโกรษพระราชทานนนโชนกเจ้าทง ๒ แล้วแจ้งว่า
ผ่านพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานให้ ข้าพระเจ้านมโศกนงหม เจ้า
ทง ๒ จึงระไปขรโลกเล็ก เจ้าทง ๒ ถวายอาผานนมาวกโก

๘ แขน แล้วจึงฉกขนนกหมกคนละท่อน แล้วกลับไป

ครั้นถึงบ้านแห่งมหาเศรษฐีผู้สาวผู้ใหญ่ นางจึงว่าแก่
เจ้าโชติ कुमार ผู้สาวว่า จ้าเธอเข้าไปหาภรรยาเศรษฐีผู้
แพงชา เจ้าโชติ कुमार จึงว่า เรานะไขว่ทอดกเจิญไฉน เรา
จะเข้าไปคนมชอยกอน เกดอกทานจะไมเรือกทาทกทาย เรา
นเจิญไฉ แล้วมาเรโไททานดชอยกเราเรอกสยงนิก นางจึงว่า
แม่นเย็นประการใดก็จ จ้าเธอไปจกบ ไกรนาโไทเจนน
นชยทงเจก ว่าแล้วนางก็เข้าไป จึงโไททาทาสคน ๑ ไป
แจ้งเทศแก่นางผู้สาวว่าคนนชยทงจะเข้ามาหาเรา นางผู้สาว
จึงถามทาสว่าคนนชยทงของเรานะชื่อว่า ยังมกรรมกร ทาส
ทามาข้างทรอ ทาสจึงว่า เหมนทกเดยว นางผู้สาวก็ลกลดชย
ออกมากุ ครั้นเห็นคนนชยทงเรอกปากทกทาย จึงนางภรรยา
เจ้าโชติ कुमार นกเข้าไปจนทนาการแก่กษผู้ใหญ่ ๆ จึงว่าไปมา
หาชยงน เจ้าเรศาทนคนนเรา ชนงผวนางนสมเกศพระนคเรศ
เสกเรอกเลชยพระนคเรศ พระนคเรศออกพระนคเรศเห็นทรงพระ
เมกตาชามาเลชยเจญนคเรศ สมนคเรศเรอกวชยนทนชกนมิไช
ทรอ นางนชยทงนางเรศรู้วามความลชชชย ก็ชชกมาเล่า
คคโศสวามพง เจ้าโชติ कुमार จึงว่า ชชชวเจิญไฉนไชไกร

โลกทั้งปวงก็ สัมผัสกับมรณราชาแล้ว เสด็จสู่รามฤทัย
และรณมณีนาคก็ทพยโภชนาหาร ลงมาขานให้แก่เจ้า
โชติ कुमार ครั้นเสร็จทพยโภชนาหาร เจ้าโชติ कुमारก็เรียกว่า เจ้า
พญาวรรณกาลคณ เทพเฝ้าเสนาสู่รามฤทัยแล้วรณมณีนาค
คำนึง และทพยโภชนาหารลงมาให้แก่เจ้า นางจึงว่า กวช
เศษผลอันทานประภคณความพรหมนี้ ฟังเทพมรณมกรณา
แก่เราเถ

เจ้าโชติ कुमार ก็ทนายกลอน กับมา สืบบ้าน กุมภการ ช่าง
หม้อ เฝ้าทั้ง ๒ องค์แล้ว และขอหม้อและกุมภการนั้นไป
๑ โสณาสู่รามฤทัย ๑ หุงโภชนา ครั้นเสร็จอาหาร
ก็กินแล้ว เฝ้าทั้ง ๒ องค์แล้ว นางจึงว่า เจ้าไปหานาง
ผเนเชษฐาทั้ง ๒ คน จึงนางว่า ช่างของระชออาศัยใน
บ้าน นางจึงพาไปหานางผเนเชษฐาทั้ง ๒ ๆ ก็ถามว่า นาง
มาจะต้องประสงค์สิ่งอันใด นางจึงนางว่า จักรระชออาศัยความ
สถานบ้านแห่งเจ้า นางเชษฐาทั้ง ๒ จึงว่า ช่างคนจึงทนาย
อย่างระชอแห่งโคโคในร้านทนายกรรมกรแห่งร้านชอยเคม
แล้ว นางภรรยาเจ้าโชติ कुमारนางนางนางว่า เจ้าจงเมตตา
ข้าชอยเคมคนชกรวนนเถ

จนชาวอเมริกันและชาวญี่ปุ่น ในเวลานั้นชอบ กลืนเกลียดชังกระดองเต้านม ชนเผ่า
ภายในนครเวเดน นางชอโมและแม่ฝากความมาให้เจ้าโชกุกุมาร ๗
กัณฑ์เป็นกระตอมมทอชน นกรวยานผุพณ ครมรกรกลอชยมา
สวามแห่งนางเชษฐาทั้ง ๒ นน บรรทุกสำเภากนธ ๓ ถัว
ระไปค้า เจ้าโชกุกุมารก็ไปค้าว่า จ้าระชอโคยสารไปค้า
เศรษฐีทั้ง ๒ ถามว่า หนวยระชอทรพยชนโกไปเป็นสินค้า
เจ้าโชกุกุมารก็แะเงาว่าฉันมีพสมมก ๑ เศรษฐีทั้ง ๒ ว่า
ถ้าหนวยช่วยเป็นคานักคณโก รังไปค้าด้วยเราโก เจ้าโชกุกุมาร
จึงรับว่า ความคณคณระของคณโคค ให้ทำสโก จ้าระทำคณ
คณคณ

[illegible]

ว่า เรซอราชสิ้นคำสอนโคมาลงกักตามใจเพราะถูกระงับไปแล้ว
 เจ้าโชติกุมารจึงหอบเอาหมอนาสัรรามฤคสมา คอยชนไปยัง
 เมืองจันทประเทศ ครั้นถึงประเทศพระราชวัง นายทวารบาลถาม
 ว่าพนายมาแต่ประเทศใด เจ้าโชติกุมารจึงแจ้งว่า เราคือ
 พระราชสาส์นมาแต่กรุงฮาวหรนครโพน นายทวารบาลก็ถาม
 ว่า พระมหากษัตริย์เสด็จออกด้วยกี่ กองพระโอง ทุมมาชมากย
 มนตร์เขาเผ่าพรหมกันชย และพนายเรซอราชเจ้าไปยังมีชย เจ้า
 โชติกุมารว่า เราคือพระราชสาส์นถึงพระมหากษัตริย์ และ
 พนายเร่งไปทูลให้ทราบถึงองค์พระบาท นายทวารบาลก็เจ้า
 ไปทูล เจ้าโชติกุมารก็ความไป นายทวารบาลจะห้ามกัณนพ
 ผลักใส่รูกันไปมา
 ชายพระเนตรไปก็เห็น จึงโศกนออกมากถาม ได้ความมาก
 ว่า พนายผู้ ๑ คือราชสาส์นมาแต่กรุงฮาวหรนคร จักรเจ้า
 นายทวารบาลห้ามไว้ว่า จะให้กรวยทองคำอันมีทั้ง และว่าเร
 เขาราชสาส์นเจ้ามาถวายได้ พระท้าวเชอทรงฟัง ก็ให้เบิก
 เขาคิดมา เราถามเอง เขาก็ก่อนไปเบิกเขาเจ้าโชติกุมาร
 เจ้ามาถวายยังกม พระท้าวเชอคร้ดีถามว่า พนายมาแต่ประ
 เทศใด เจ้าโชติกุมารก็ทูลว่า รัชสังพระเจ้าเขตำราชโชโห

เจ้าพระยาทนต์ธราทศดำเนินมาถวายแก่พระองค์ และรับสั่งมาว่า
เมื่อใดพระองค์และพระมเหสีเสด็จออกพร้อมกัน ทั้งโทษาพระยาท
นต์ธราทศดำเนินออกถวาย พระท้าวเธอโศกเศร้าโศกนัก
เข้าไปในพระราชมณเฑียร เจ้าโศกกุมารจึงทูลว่า เจ้าพระยาทนต์
รับสั่งมาว่า เมื่อใดพระองค์ และพระมเหสีเสด็จในทิวหา
และประภคณคาลัยเพกามันนง ทั้งเครื่องสักการบูชาอัน
มีสักการเทยภาวนาก็กลั่นแล้วไซ้ ทั้งโทษาพระยาทนต์
ธราทศดำเนินถวาย ในเวลานั้น สิ้นเจ้าพระยาทนต์ธราทศ
พญาคามทุกประการ

ส่วนเจ้าโศกกุมารก็ประกอบฐานเทวสถานบรรพชาแล้ว
เจ้าผอขทองมารองรับมาสู่รามฤๅษณ์ถวายโศกกุมาร พระเจ้า
แผ่นดินนันทวงพระชรา พระชนมายุได้ ๘๘ พรรษาแล้ว
ครั้นพระองค์โศกเสวยนาสุรามฤๅษณ์พระองค์ก็กลายกายพระ
โสมเล็กถวายพรรณรังสีทวาทเพราทรงพรหม ศิริสุนทรบรร
นางเยาว์อย่างบริษัทยายุได้ ๑๖ ขวบ แล้วเจ้าโศกกุมารก็นำ
เจ้าสุรามฤๅษณ์ไปถวายพระอิศรมเหสีเสวย ในทันตนั้นนางก
ัมพรโสมนเพรียกเพรา พระเยาวนงนอยนวลละออง เลิศ
ประหนึ่งแสงสวรวรรณทวาทา เปียบกล่าว่าศักริครุณ ๑๕ ขวบ

แล้วเจ้าโชติการจึงทูลขอเอา กวางแก้วมณีนี ในต้นคามาดวาช
แล้วพระท้าวเชษฐาจึงวางเพนซ์พณพระทศดา ทรงพระโสมนัส
แถมขึ้นพณกษณา แล้วเสกธรรมาธิษฐานของพระโอง ทุมมช
มาศมณครแสนแสนทั้งปวงเจ้าเผ้าเพนซ์ปลุกพระองค กวาช
เห็นว่าทรงพระเชาวกรณพณมณโชติการ ก็คิดสันเททว่า จะขอ
ทุกกमानประหารพระองคเสียแล้วละ เชน พระชนาเอง และ
พระมหากษัตริย์องค์อื่น ๆ ที่ท่านที่ปวงเจ้าโองสังสัย เราใช้
ผอนคอก นาสโชติการมณนาอาณารวมคอกมาไ้เราสว
ทวนทั้งปวงเชช อาตมมณนา มาเสกเป็น กรณพณมณการ
เพราะเจ้าโชติการมณกรณท้าวเรา มณมณครถึง ๔ ราชธอนวอน
ว่าเจ้าโชติการ ขอทวนเรโธมคอกาธากรณนยง เจ้าเร
ราชยาไ้กรณโ แล้วทูลว่า ขอพระองคเิงใหม่ทวมณครทศา
พกกรณมณนการกวงน ท้าวเชษฐาจึงสวแกว นนมา ไ้พณทศา
เสนาภมณมณครพกคศา มณคร ๑ ทูลว่า รัตนมณควงน
ควรคามาเอง ๑ ผู ๑ วา ๒ คามาเอง ผู ๑ วา ๓ คามาเอง
ผู ๑ มณชราพทอมคอกาภามณ ครทงปวงทูลว่า มณควงน
ประเสริฐมทณของนค และควรพระองคระสนองคามาเอน
กวาช้านาเงิน ๕๐๐ ส้าภาทอง ๕๐๐ แล้วไท้เติมไปกวาช

พลศุภพรพยทงปวง พนสงละ ๕๐๐ โทณเจ้าโชติ कुमार
 เทนทงมกวรรแก่ทงเทวณ เจ้าโชติ कुमार เทนทงเส้นสกลมณตร
 ทงปวง ชงมรคณแห่งแกวชนประเสริฐ เจ้าทงยเฮาควงแกว
 นนมาสงฆา แลวางเฮานานมาโททมนตรทง ๔ คนน
 ชาระสรวาท และสกลทงแห่งมนตรนทงประวศกรณพนม
 นอช ๗ โสภปรากอแก่ทงเส้นสกลทงหลายสน สมเก
 พระมหากษัตริยเรชโททกแก่ส้างาเงิน ๕๐๐ ส้างาทง
 ๕๐๐ บรรทกสรวาททงสงละ ๕๐๐ คนประจำลาละ ๕๐๐
 ส้างาทง ๕๐๐ บรรทกสรวาทสงละ ๕๐๐ คนประจำ
 ลาละ ๕๐๐ โทณเจ้าโชติ कुमारบุตรเรา โททนใน ๑๐ วัน
 ในกาลยคน

มณตรสงให้ไปแกทงทงพระราช โองการ เจ้าโช
 ติ कुमारทูลลาตงมาสู่ส้างา เครษฐทง ๒ ึงดามว่าพนายไปอยู่
 แห่งโกเป็นเนนนานหลายวัน เจ้าโชติ कुमारจึงทงว่า ไปชาย
 นาสัมพอม และทงทง ๒ ะชาตราส้างาล้าเมอโก
 เครษฐึงว่า ะไปพรงนแลวเจ้าึงว่า ขอทงนโกชยชทงชา
 แต่ใน ๑๐ ราชเรช เครษฐึงดามว่าทงนระประสกลสงนโกทงระ
 ชาอยู่ เจ้าึงเจ้าึงว่า พระมหากษัตริยเราแลนพททงให้ส้างาเงิน

สำเนาของสิ่งละ ๕๐๐ แก้ว ๆ ครอบงำก่อน เสร็จรุ่ง ๒
 กษัตริย์ของ สรวตเขาร ไชโยภา เจ้านิเทศรชเชนพถลวกร
 และเขามุสาทมาอวกคณ เวียงวาชนคชา ชานเขนลคชนก
 ชอทานโกชยุทณค เสร็จรุ่งวาชเษ ฉาทาน โก สำเนาสิ่งละ
 ๕๐๐ คุภคาวานนทวง เวียง ๒ ไชยเรเสยสำเนาทั้ง ๒ ฉา
 กยทวเรลงเขนทาสแห่งทวน ฉมโกมาไช เราเรให้ทาน
 เขนทาสแห่งเรา เราธรรมเรงกั ๒ เจ้าไชยทุมารเรงว
 ฉาทานทั้ง ๒ วาณนบเรสำรวงและทอ เสร็จรุ่งว
 คำเราเป็นลคยแก้ว และทวง ไชยคยสยญญณกณ และร
 ชยประมาณ ๑๐ วัตร

ส่วนพระมหากษัตริย์เรา ฉไชยทุมารเรงว
 ทั้ง ๑,๐๐๐ ฉานมาใหเจ้าไชยทุมาร เสร็จรุ่ง ๒ นน
 แพกสยญญา กยชมเขนทาสแก่เจ้าไชยทุมาร และชมให้
 สำเนาทั้ง ๒ ฉา เจ้าไชยทุมาร กชน ๒ ฉวาชยัง คม ฉา
 พระมหากษัตริย์เรา แล้วก็ไชยสำเนาทั้ง ๒ ฉวามาของเมืองอวห
 นครในการฉน

ส่วนนางผู้เป็นภรรยาเจ้าไชยทุมารนั้น เป็นเทพยสิ่งไ
 นกมุคณว่าเทพยเจ้ามาชอว่า เจ้าไชยทุมาร ๒ สำเนาเงิน

ลำเภาทอง และทรัพย์สินของนางสังละ ๕๐๐ สวรรคตชนกโก
 หนักหนา แล้วไปเล่าแก่นางผู้พระยาทั้ง ๒ พังว่า จ้าพเจ้า
 สวรรคตเจ้าโชติภุมารณโกเล่าแก่นางลำเภาทองสังละ ๕๐๐ และ
 สวรรคตของนางสังละ ๕๐๐ มาถามกลางหนทางแล้ว นาง
 เศรษฐาทั้ง ๒ ก็ฟังก็วิภาษนาการว่า คนชั่วชาวละอายเขาเท
 มาแล้ว มาขอขอร้องนางสังละ นางว่า คำว่าสังละจริง
 นรพ นางเศรษฐาทั้ง ๒ ก็สรวลโกลโกลแล้ว ถ้าสวามแห่ง
 ท่านและโกลำเภาก่อน เขาโชติภุมารณโกคำคนและตัวเรา
 ทั้ง ๒ ลงเป็นทาสของนาง สวามโก เขาจะให้เราลงเป็นทาส
 กรรมกรแห่งเรา แต่ นางสังละก็กล่าวให้สวามสัญญาต่อกัน
 ครั้นชยประมาณ ๓ วาคริสาเลขาเข้ามาถึง นางเศรษฐา
 ทั้ง ๒ ก็กมนาคารก่อนรับสวาม และสวามแห่งชาตมานลง
 ทายเรอชโกลำเภามา นางสังละก็ทักใจเล่ห์ประทุษร้าย
 ทาลาย ครั้นถึงเขาสวามก็ถามอุคคินนโศพิง นางภรรยา
 เล่าคชชังให้สวามสัญญาอันพันกันนั้นให้สวามฟัง และสวาม
 ภรรยาแล้วก็ครกกันอยู่ในกาลนั้น เขาโชติภุมารณโกนมา
 นางภรรยาจะไปช่วยขยี้ขยี้แล้ว นางทั้ง ๒ ก็กรรมกรรม

ณแคว้นกนกคงเครื่องบรรณาการ ขนไปถวาย ชังคม พระราช-
 ูปการมารดา ครั้นถวายขังคมสมเด็จพระราชบิดาแล้ว ฝ่าย
 สมเด็จพระนางชนทกอลยาณณเณชนนกลเส้ามา บิรคต นากวร ทอน
 วยเจาทอง ๒ สมเด็จพระนางเจ้าราชเธอศรีสวัสดิ์เมธมรรคา
 กระทำการวิวาหมงคลเจ้าโชติกumar กษัตริย์ราชโอรส เข้ามา
 ขงเคียดคนกพ เชอภยคนเราขมเจ้าโชติกumar มาทวยเหตุไทเล้า
 ทุกรเจ้าชเณนศร เจ้าชเณนศรขังคมณางมารคาถบ เจ้า
 โชติกumar รงทลงนอองว ราชธรรมมาทมาปากเกล้า ขอ
 พระองค์างรงงอภยศร เจ้าชเณนศรขังคมณางมารคา
 แดทรงเคียดคนกพ เจ้าชเณนศรเจ้าชเณนศร ๒ ขอเจ้าชเณนศร
 มารคา พระทวาชศรีสวัสดิ์ เธอคนในเจ้าชเณนศร ๒ เจ้าชเณนศร
 กุมารและนางภรรยา เจ้าชเณนศรเจ้าชเณนศร ๒ นนแขกบรรณา
 การตามไปถวายพระมารคา ๆ ขอนางทง ๒ กษัตริย์ไทเล
 ไทคนไวในทเมษชเณนศรเจ้าชเณนศร เจ้าชเณนศร ๒ กอวาช แล้วทูลว่า
 ชาติพระบาทกระทำทงนเคียดคนกพไททง ๒ เห็นไทคนทงคน
 เท้านน แล้วเจ้าโชติกumar กษัตริย์ราชโอรสเจ้าชเณนศร ๒ ล้านน
 ไทคนกนแก่ทนางทง ๒ ในกาลอน

คคัชรรัตนทนางวระกฤษพรหมณเณนเจ้าชเณนศร
 วชิรรัตนคคัศวาททงว่า เทคนางภรรยาแห่งเจ้าโชติกumar

บนทุกปกรณัม

๕๑

ครองความรักแห่งพระบารมี นางเร่งเกิดสิ่งดีอาพรเมธ
ภายหลัง แล้วจึงว่า ถิ่นนี้ คือถิ่นของหญิงเราครองรักยา
นุสสัยคงน เจริญเกิดสิ่งดีอาพรเมธภายหลัง เจริญ
นิเวศนาการกลบไปปรนนิบัติพรหมณณ์เช่นสวามแห่งเรณือก

นางศรีสวัสดิ์ทวณณิกคามทว ก็ด่าว่าประทุษณ์นกลบคน
มารแบรรดกล้านกแต่เมื่อยไร นางกนางชอุบลเทกทั้งยวง
แก่ไร ๆ ก็ว่า นางนั้นล้นด้วยเมธแห่งความสัดคนกหนา
มิควรจะทำอันครายแก่ทางเรณือก ไวรังวณนางเร่งไปปรนนิบัติ
แก่สวามของนางเรณือก

นางกนิมาณณณณณณ นางกนิมาณณณณณณ ๗ พง
นางเรณือกนั้นแล้วจึงว่า นางนั้นมีความสัดเช่นอนของเรณือกควร
ระกระทำโทษนางเป็นอันครายเถอ นางเร่งไปปรนนิบัติสวามเป็น
นารักสวสัดโลก

นางกนิมาณณณณณณ สวามแห่งเรณือกก็ด่าว่าประทุษณ์นกลบคน
ทุกประการ

เมื่อก็คือบรรดกลณ บุตรชุนเมืองเล่าให้ทวนซึ่ง ๔ พง
แล้วจึงถามว่า บุตรโศกเป็นสวามของนางเรณือก ไวรังก พยัคช
กนิมาณณณณณณ กนิมาณณณณณณ ๔ นัผู้ใดประเสริฐ

พยานผู้ ๑ ว่า บุตรโสภโธรมหาเศรษฐีมากระทำการค้า
ไต้หวันเคยว และไต้หวันไป คำนวนแล้วประเสริฐ ผู้ ๑ ว่าโร
ประเสริฐ เพราะว่าอยู่ในกำมือแล้วสละ ไต้หวันมาเสียแล้ว ผู้ ๑
ว่าพยานประเสริฐ เพราะว่าอาหารระชาปากชอบแล้วสละเสีย
โก ผู้ ๑ ว่าวประเสริฐซึ่งให้สัญญาแก่กันแล้วและมีโกมาทั้ง
สัญญา ครั้นมาเมื่อภายหลังนางมาเองแล้วและไม่เอาไว้ คำนวน
แล้วประเสริฐ กรมตำรวจและกอง และปรึกษานางนาง
แล้วไปยังสถานที่ราชการแห่งนั้นมา

[illegible]

เราหาสิ่งใดมา นางว่าห่อของกิน ครั้นไปถึงคนเฝ้าประตูของ
 นนทรชิตก็ยกยื่นทูลขอร้องออก ไทนางเห็นทอง นางจึงว่า ทนตา
 เห็นโรงเรียงแห่งท่านแล้ว จึงกลบขี้กไว้อย่างเกาฉึก นางก็ชวน
 พาลงช กอดคนมา นางก็ ผดุง ขาวสาร นนโท รวเรยกตามทาง
 มรรควาณลงสถานเคหาแห่งนาง นางจึงว่าเชิญท่านขึ้นอยู่พัก
 ชานเรือนน ข้าเรไปอาบน้ำแล้วจะกลับไปคน นางก็ไปนั่ง
 แก่บนเมืองผดุงขาว ชวนไท ไทขึ้นนั่งทูลขอร้องแห่งพาลงชนั้นแล้ว
 ยืนทางไทคนตามรอบขาวสาร ไปจนถึงต้นขาวสารทโก ก็อุก
 เอาทอง ในทนนเกก ชวนนาง กับคนไป อุกเอาทอง นั้นมา
 แล้วก ไทกับเอาควพาลงชนั้นไว้ แล้วก ไปสู่แก่พระมหา
 กษัตริย์ ๆ ครั้นถึงโพธิ์นเมืองดังทองสวนพาลงชทั้ง ๓ นนโท
 ถ้วนทองของมีราช ไทสั่งเอาพระคตังเป็นทองหลวง

นางคนเฝ้าเรือนชาย ไทยกพาไป แล้วจึงว่านกยแก้ว
 นางผูนชงช่วยไท้การอุกโก ด้วยกลอุบายทั้งนั้นแล้ว ข้าพเรา
 ไชร์ไชย์โก ขอบแล้วแต่จะช่วย บิภาไทรอกม โทณ คนโก
 ว่าการพิจารณาความนครกับคนนการ ว่าพง ว่าบุตร เรานเลกยว
 ผดุงโกไชย์ธรรมนิยมไท้ทั้งนี้ ชยานะเราเรมคังไปถวายเป็น
 ทศกการแล้วกชายนานนปวิญญาหาร ครั้นถึงกาลเวลาแล้ว

ให้ชำระ สรรเสริญ นางกัน ไกรย ไทหนึ่ง ห่ม ผ้าพรรณพนา
 ขรสีศร และเครื่องวชิรศรคนบวรรังสีกาญจนประเพรา และ
 ไทสถิตสถานสวดภาณานกลองกลกกลวกลาก ประโคมฆ้อง
 กลองแตรสังข์กลองสาคกรยาวกคนครทนต์การคายกวยศมา
 นกรนารสประพพร้อม ไททามแห่ท้อมกัณธมแลไสวเข้าไปถวาย
 พระเจ้าโอรสวัยพาหุราช

ครั้นนางประภพพระราชมารดาชก ไทหนึ่ง นางเจ้า ไปนางเร่งว่า
 แก่นายทวารบาลว่า ลูกหลาน ข้ามาชกเป็นเจ้าทูลละออง
 พระบาทพระราชมารดาแล้ว และพระเชษฐาเชษฐาในเวลา
 แม่นระลอกทองหนักเป่าประกรโศก คมแสนแลคนชดสมาน
 ชยด้วยชาน ฉายาอภิสารยธรรมา พนธยพรายทูลและชาย
 ทงน พงษ์ชวยชวยสิริว่ากล่าวถึงเรือนด้วยจาเป็นชาวประเทศ
 ข้านชก ว่าแล้วนางก็ลาไป

ฝ่ายหญิงชายนายทวารบาลทงนชกใน ก็สรรเสริญชมว่า
 อันนางเจ้ามาชกน ๆ นนระโคพาทปราศรัยอันทงนชกโคไมมี
 เลย และนางคนนมาพาทมวาทาไพเราะอ่อนหวานระบือชก
 นางคนนระมยอุทหนักกักไทญอยู่

ครั้นนางมาทงของพระโรงณเรือน ทลวง นางก็สถิต
 สถานทลสมควร แล้วปราศรัยทวยมโหฬลกานารนางเคว นาง

แก้วา จานเทศานยาธ ข้า ข้า ทจานชณนาเป็นชาตุลละของ
 อด พรหม บากแล้ว แม่นารเรราฯ หลง หลาก ใน พรหมราช อาฯ ญา
 กณอุฏฐากำหนดนาประการโค ชอทานโกเณกชวยตักเคอน
 สึงสอนจาเาด้วยเอก

บรรคานารมผลลกาครุณหมมเกอนประชมกณชยทณนิก
 สรรเสริญชมว่า นางคนนาง พาทเฉลยวลลาคนกาวาธา
 โทเระ นางระมณสมุทสนา เาถึงทลาพระโกทง

กรมฉงเวลาด้วยเพหลากล สมเกฯ พระเ้าโฮสริย
 พาทราช ทจางชงเคกรยเพอชเป็นตทงกเ้าเว้าท มงกลด้วย
 นางคนโคธย เ้าโคมณณนมานางคนโคธชอชญาเรอกรยาแล้ว
 แหนพระมหากณกรยเ้า กวณนางพระสึงผลลกลยครนารกานถ
 ทงหลาอในทณน นางคนโคธยางเรราฯ ราชกรยว่า เ้าชว
 ทงปลวงมาชญาเรอผาพระยาทณนผกอรแล้ว เ้าชาทงนรูโพรณ
 จารกนบาชชยางธรรมเนอหมนางทวอ จอเชญเ้าชางกลา
 เ้าไป บุครพนกาทงนระชอพงไวเป็นประโชน นผลลกา
 นารเ้าแกกกลดวว่า ชมม แะนเมเออ เ้ามโครู ถ้าเราร
 รวเรองชกคนทวาชชยางโบบาง ทจางชงประโชนเชญเ้าชาง
 เ้า เ้าเรารชอพง

วันนั้นพระเจ้าโอรสยพาทราชเลขาบรรทม นิ่งหง ชูนาง
คันไครยงเล่านยายโอรสคังน

๕. นิทานเรื่องโอรสพระเจ้าอุพพัทธราชา

ในอดีตกาลก่อน สมเด็จพระบรมชคยวงศ์ทรงนาม
อุพพัทธราชา ใกลานแสนสวีสสมชค ๗ กรุงอุตมทานกร
มพระหนอ ท้าวเธอ ๒ พระองค์ ท้าวเธอองค์โอรสยพาท
ทวยพระชนมายุวรรคกษัตริย์ นามพระเจ้าโอรสนั้น ไทรก็
ทำนายนายพชากวณว พระหนอชวรเชษฐาธิราชพระองค์
จะไ้ไปรับราชานเิก ๗ กรุงคกคิลานหวนกร ส่วนพระเจ้า
หนอชวรราชกุมารนั้น ครั้นทรงพระชันษาการเจริญพระชนมา
ไ้ ๑๖ พรรษา พระชนกชคเรศจึงมีพระโองการโองาว่า
“หากมีบุตร” เจ้าพ่อเอ๋ย ไทรทำนายนางนาคองค์นี้ราศร
ราชชคมารทาไปไกล จะไ้ราชานเิก ๗ กรุงคกคิลาน
มหานครไ้นั้น แม้นในพระทัยราชกุมารก็อาสร้างสวปวณนา
จะไ้ไ้ไป ครั้นไ้โอกาสพระราชชคการสัคนั้น ก็กราบทูลลา
พระราชบิดามารดา ๗ ก็ทรงอนุญาตแล้วประทานขณราชก
กุณฉก สำหรับพระบรมกษัตริย์แก่พระราชกุมาร

“ทูลถามว่าปาลภาว” ฝ่ายพลบงทง ๔ มีเสนาหาชนของ
 ะโคยเสกัพระราชกุมาร ๗ ตรัสห้าม พลบงทงวอนะโคย
 เสกั พระราชกุมารจึงเอาถ้อยขาคามินว่า ถ้าจะอยู่ในคำสอน
 ของเรา ออกไปก็อย่ากำหนดใน รูป เสียง กลิ่น รส ทัง ๔
 สถานน ก็จะไปช่วยเขาพาเด็ก พลบงทง ๔ ทูลว่า จะขอ
 วยประพฤติกิโยนศาสดาองค์ของพระองค์ แล้วะโคยเสกั
 พระราชกุมารไปมาตงกระตอกกล่าวกับ พระราชกุมารกับ
 พลบงทงอภิกาพพระนครสืบจึงจะรู้โพ นางยักษนในราว
 ษรณนก็ไปสักกัหานาหมคณเป็นเขารัสกร ตรวนรูปพระโณ
 เณรมสกลนาร อามภวประยณนทงของกักรักฝ่ายสองของคอง
 แชน ออกมาสถกณแล้วทางทงนทง ๔ ทูลว่าไปน พระราช-
 กุมารเห็นกคณคองพลบงทง ๔ ว่า เราทงหลายชยามาสรัง
 สาธุปรารธนา สัมภามภวพาลสตรนหมคณาลชลงนเลย
 พลบงทง ๑ นักเสกัทงกัในรูป กรนโกเห็นนางกเกกโมทง-
 อการมคณภวราศีกะเลก ลมคัพระชนศาสดาสนนงดังสอน
 แทงพระราชกุมารเสยสน ถิ่นสนเรราพาทกภวนางยักษน ๗
 กัว่าที่ประโลมตวงให้ทงละเลงแล้วเขาเป็นภักษาทาร ส่วนสน
 ทงนนขงคองเบน ๔ ทวณน พระราชกุมารกคณกลของสง

และให้มารับไปเยี่ยมแม่เหล็ก มนกกนเสียบเป็นอาหาร มหาวชิ
ชาวพระนครไท้ทรงไปแจ้งความ นน แก่ เสนา มหา มน ทวี ว
กุมารทนมณชยพจนจรัสฐานเสนาคล้าอานฉะพรณนำพงไท
แจ้งว่ายกยอนนนพามาจชย ฅ ศำถานชกประภพพระนครวานน
มณมากนพระมหากษัตริยทงแสนสนมกานถนสน เสนามหา
มนครกรนพงเทศนน ราชโศหาพระราชกุมารนมาถามว่า
เจ้ากนมาชกประภพไท้เยี่ยมชกพระภคไท้ มาทวยเทศอื่นไท้
จจรักแจ้งว่านางมณชยกน พระราชกุมารแจ้งแจ้งว่า
ชาคมะเป็นโอรสพระเจ้าอหะสุราชราช พระองค์กรอชกรของ
สวัชสมชก ฅ กรังชกรมทวนกร ไท้ราถวาชพยากรณว่า
ชาคมะนระไกรราชานเชก ฅ กรังชกรคัลถาน ทวยเทศนชาคมะ
จจมากนชกชกภาคาพเลชทง ๔ คน กรนถง ฅ ชำสำระก
โพน นางชกอนำมแดงเทศเป็นสภกรปโสภา มาพระโดมถง
ทมิชชชกเราไ้เป็นอาหารต่นทง ๔ คน แล้วคณคามชาทเรา
มาชย ฅ ศำถานชกพระนคร พระมหากษัตริยงไท้ไท้ไปรับมา
เป็นแม่เหล็ก ถลกกนมนางกนเสียบต่นทงพระราชวัง พระราชกุมาร
เลากวามคามมมาชกทงถน

มนตรีและเสนาโคทั้งระโทโหรมาทำนาย โหรทั้งหลาย
 กำหนดในพระชั้นอาพระราชกุมาร แลเกณฑ์ชะตาพระนคร
 ราชทนายวาเชศาเมืองนกกของพระชาววงศ์กษัตริย์ ราชอง
 ฌักพระวงศ์ใหม่ อนึ่งพระชั้นอาพระราชกุมารนกกของทโคเขน
 ราชทนายคางพระนครวัง มหาเสนาอัครโหรนอฐุชาคคพ
 และข้าราชการในพระราชวัง ถึงตักครवार ๗ วันทั้งหมด
 และพราหมณ์พฤคศาสตร์ โหรทั้งหลายจึงระพระราชมนเทียร
 โหรสุทนต์ แล้วดูโหรนอฐุชาคคพ โหรนอฐุชาคคพ
 มหานครในกาณณ์

นางคนไครยเล่านชายคณแล้ว จึงกล่าววว่า เจ้า
 สมณะพราหมณ์ นอฐุชาคคพ มน พราหมณ์คชทนายพระยา
 เสนา เสน กอภพ เกษม วาเชศา ชาวครว ผู้ใด ๆ ก็
 แลกำหนดคชนกกในธรรม ๔ ประการ คือ รูปเสียงกลิ่นรส
 ผุณกตรองแกกษยพนาศแน และอย่างอภยาลภาตคชนกก ๔
 แกกษย แล้วคณนกกพฤคศาสตร์คชนกกประพวง โหร
 นชายนกกสัตว์เรณู | สาธการนางคนไครยว่าเจ้าชายเล่า
 โหรเรณูคชนกา นางจึงว่า เสด็จ วันพรุ่งนี้ลาชาโคภกเจ้า
 พระยาพระเล้าให้โหรเรณูชกกว่านชไป

ส่วนสมเด็จพระเจ้าโสมสวลี พระวรราชพงษศักดา
มโหฬาร กรมพระนครพงษนาบยาบย ครอบครองเจ้าเวลา
ส่วน ครุฑสีทองาวจรวามหามนครวา วนนสังเก
นางผนเจ้ามาเดก ครนดงเวลาภาลวาทมกต วาจรวาม
มหามนคร งามดงประกบนางคน ไทรยครนทวยดงการา
ภรณนาวรคน นามาดวงพระมทากมครยกลสงเสวธแล้ว
นางคน ไทรยเจ้าผาพระยาภ อยดลทมนนครศรราชกลยา
ทองช่วง และทมนาวศรราชกลยทองช่วงไดอนว่า แมคนไทรย
เชญมาเดานชาญอก งามดงประกบนางคน ไทรยครนทวย
ประโชจนเมอภาญทว่า นางคนไทรยงามดงประกบนางคน

๑๐. นกนางแอ่นเทศ (Hirundo asiatica)

[illegible]

ภายหลังเสร็จธุระก็ทลทกเจิญไปกระทำมิดรสันณะ
 คบกับบุตรเจิญใหญ่ ๑ สันทสวางสอรวมเรือนเควกัน ก
 ชวนกันไปหาพณมาขาย ชายทลทกสวางถามว่า ท่าน
 ะพาไปมากน้อยเท่าใด เศรษฐีตอบว่าเราจะเอาไปขาย ๑
 กวักกว่า บิศาธอนไว้ว่า หายกว่าคอน ชายทลทกสวาง
 ะพาไปมากทำไม ข้าเงไขทลทก ๑ เก้านั้น และชนทง ๒
 กหายคอนพณมาทำหน้าย สอนเศรษฐีตอบไปเขมมากกว่า ๒
 ส่วน ๆ ๑ ซอซหลว ส่วน ๑ เกษมไว้ เพียรชางนทุก ๆ
 วัน เณโกเป็นคำคานงหม ด้วยทลทกสวางโก้นมาส่วน ๑
 ึ่งโกทรพยส่วนทอว แบ่งเป็นคำธาทวทง ๑ ๆ เป็นคำสุรา
 แดษารนงระหมกหายาก เณ ๑๑ พวกนี้ไปดงคำลากลางหน
 ทางกษาศาษยทอคนง เศรษฐีตอบสรคานงว่า บิศาธอนว่า
 ไปกว่าอยู่ แดษารนกลางหนนเมชอยกล ก็คนลวกรวน
 สหายว่า เรามาไปเือกทลทกสวางนว่า ท่านงไปก่อนเือก
 แดษารนงไปตาม เศรษฐีตอบก็ไป ซาธสวางนโคลม
 เบน ๆ ก็กลมทลไป แดษารนงไปมาสาช ครนเห็นคนทล
 ะเมออยู่ ก็ลยลวงลักเอาอาหารไปสน ครนชวสชาคน
 ะลยลวหาอาหารไม่เห็น แล้วกักประหม่าเข้าโลกแล่นไป

ตามทณเศรฐบุคร จึงบอกว่าโรมาลวงลักเอาห่ออาหารของ
 จาไปสิ้นแล้ว เศรฐบุครว่า ฮาคนะชวนแล้วสิ้นมาแล้ว
 อาหารแห่งเรานมมาหุงบริโภคนก้วยกันเถิด ครั้นเวลาเศรฐ
 บุครหุงโภชนะชาชนนกันจนชย ครั้นตักแล้วก็เอากันก้วยกัน
 สดงสหายปรีถุญชาสารกัแล้วก็พากันไป ครั้นเวลาบ่ายค้ำของ
 ภิเจ้าอาศัย ณ ศาลาแห่ง ๑ จึงชายทลทกทกเคอชนว่า สหายเออ
 นชนทลยเสียเถิด ว่าแล้วก็ชวนมาสมทวนชน เศรฐบุครน
 มิไคประมาณหมื่นนากคำสสนของบิคราว่า นังคักว่านชน จึงว่า
 สหายระชนกันชนเถิดเราเรณงชย ครั้นมิชณมิชามเวลา
 เทยงคนสงก มีหวิโรพวก ๑ ไคทองมวชง ๑ จึงพากันมา
 ทโภคศาลาณ ณ พงณณไมแล้วชวนกันไป เศรฐบุครน
 มิไคชน นงชยูกเห็นสถานทอนโรมยทองกักำหนคไว ครน
 เวลาเรรุ่งรางก็ไปชุกเอาทองนณ แล้วมาปลุกทลทกทกสหายว่า
 รุ่งแล้วมาเราเรไป ชาชนนคอบว่า ท่านไปก่อนเถิด เศรฐ
 บุครก็ไปก่อนชำนาน จึงชายทลทกทกนคักคอบโณเลคคามไป
 ครนทนคักเห็นเศรฐบุครทศพายทองทอนน จึงถามว่า ไคชนไค
 ทศทศพายมา เศรฐบุครบอคว่า เราไคทองชง ๑ ชายทลทก
 จึงว่า เมื่อเราเคยพนชาคก้วยกัน ท่านกไคทศพายมากกว่าเรา

ครั้นเรามานอนอยู่กลางพนก้วยกัน ท่านโคกทองซึ่ง ๑ ไร่แบ่ง
 ให้เราอย่าง เศรษฐีบุตรบอกว่า เมื่อไปเกษตรพนก้วยกันสัปดาห์
 มาแคะถอน ๑ ไร่โคกทรัพย์คาพนก้วย อาคมะสีเฒ่ามาหา ๑
 ไร่โคกทรัพย์มากกว่า และมาทบทวนด้วยกัน ท่านมานอนอยู่
 อาคมะสีเฒ่าอนางโคกทองซึ่ง ๑ ไร่ขายถลกทนต์กักขังร้ายระ
 เชาทองนั้นให้โค ครั้นเวลารุ่งโรจน์อาหาร ก็ชวนช่วยหุง
 ข้าวต้มแกงเอง ได้ให้เศรษฐีบุตรไปหว่านหาลัก ครั้นโภชนะ
 สุกแล้ววางวางแก่เศรษฐีบุตรว่า ท่านไปอาสนาทอนเล็ก เศรษฐี
 บุตรก็ไป ถลกทนต์กักขังโภชนะออก เฒ่าอาคมะสีเฒ่ากล่าวกษ์
 โโภชนะใส่ภาชนะไว้โดยสัปปะเพยอยู่ ครั้นเศรษฐีบุตรอาสนา
 แล้วกลัษมาชวนเสวยว่า เราจะมีรสอยู่เราทวยกัน ถลกทนต์
 บุตรว่า ท่านจงบริโภคกักขังเล็ก ข้าจะไปอาสนาเสียก่อน
 เศรษฐีบุตรก่นงคอกขทากอยู่ เห็นข้าทนต์ประหลาดแล้วชักโค
 ว่า ข้าสอนไว้ว่า จะกินให้พารณาถอน เออ สหายอาคมะ
 สีเฒ่าเป็นคนเกะกะร่าไม่ช่วยหุงต้มเลย วันนั้นเฒ่ามาหุงต้ม
 เอง แล้วถวายโรก้วยเราไม่ วันนั้นนำปลอกโหนด ๑ ไร่หอบ
 โโภชนะในหม้อขนมนาน ๑ ในภาชนะอื่น ๑ ให้กักขัง และ
 โโภชนะในภาชนะนันทากักขังถวาย โโภชนะในหม้อขนมนานไม่

ด้วย กเห็นประกายแรงทุกสิ่ง รั้งคชวาทในหม้อชอกกันสน
แล้ว กกลืนเอาโภชนะอันคลุกเคล้ายาพิษในภาชนะนั้นใส่ไว้ใน
หม้อชอกข้างเก่า แล้วชักสาคลุ่มเคียรณชนนงอ

ฝ่ายทลทกข รมชายนาแล้วกลืนมาเห็น กสำคัญว่าดงแก
กาลมรณะแล้ว รั้งคชวาโภชนะในหม้อสว่าอาคมะเถยไฉงก
คชชอกกัน ๆ แล้วกหยเขวหม้อคองนไป พินชาราชชานทฤท
ไทกลศกล่มมากด้วยอสุ ฌ กลานหนทาง เสรฐรูปครณะกกรอย
คามไป กพบสักร ๑ ชโรโหมสวาม สักรนบชกวา ภาคก
ชาแมก ขาย ๑ เกณนวก ๆ แล้วลงลงกาย ฌ ทางทโพ
เสรฐรูปครว ๑ กณ นองทญงเฮย เหวรงนาทไป พระไท
ลาภแก่เขาข้าง นางนเก้นไป ครนพมและโคทงนณแล้ว
เสรฐรูปครกแขงชนไทนางนกก ๑ นางรงวาทไททงแกชา ๆ
กัระรยไว แคววชาไซโรโหมสวาม ทชาทะพาทองไปกียาก
เสรฐรูปครวคงชวา ควพกนรทาร์เสนโกยอญแกลลเกย
ทงเทานเวฬวชกนรทวาไวเลชกนเดก และเสรฐรูปครทพา
นางนไปเลชงเขนคักรองในกาอนน

เหล่าพฤกษสักรและนารพระสนมกานต ครนโกทงนาง
คณโครยกัสรเรณูสาธุการว่า เจ้าชางเล้าโพเวระทณททนา

นางคนไทรยงว่า เสด็จวันพรุ่งนี้ ถาชาโศมาเสด็จมาพระบาท
ออก ชำระเสด็จไพร่พวกรวาม

สมเด็จพระเจ้าโอรสยพาทหาร เสด็จยกธรรมมโศก
ทรงพณทาน ครนรงเจ้าเสนาข้าเผาศรีพรหมพรหมพรหมพรหม
สั่งแกว้ครว้รณามทามนกรว้ ริงลงแกว้คนไทรยงเจ้า
มาเดก มทามนกรว้ลงคามรยง ครนสมิอการว้ครว้
เจ้าท นางคนไทรยงว่าเสด็จมาประเวศ แล้วก้มาอยู่เสด็จ
คามเคช หน้นางก้รณนกรว้ปวงก้เคชนเสด็จว่า เราเสด็จมาย
ไปเดก จากเจ้าท้หลายระชอชง นางประนมกรว้ของคม
พระมหากษัตริย์แล้วเสด็จก้คนชว้รยง

๑๑. นิทานเรื่องโอรสพระเจ้ากรุงมัทราส

ว่าเมอชาทย์ปฐมกาลลงแล้ว มีพระบรมชคยา-

ธิยกับพระองค์ ๑ พระนามพระเจ้ามัทราส ผ่านพิภพ

กรุงมัทราสสมทานกร มีพระโอรสพระองค์ ๑ พระชน

นาชไค ๑๖ พรรษา ขุดลาไปเรียนคิลยศาสตร์ ณ กรุง

คกคคคคคคคค สมเด็จพระราชบิดาพระวชทานทอง ๑,๐๐๐

กระษาณณ์ ให้แก่พระราชกุมาร ๆ กับพลเสวยก้ไปโดยอุกรก

มรรคาณ

ยังมีบุตรเศรษฐี ๑ นักรบ ๔๐ โกฎิ อยู่ ณ กรุง

เหมราชนคร ให้ทอง ๑,๐๐๐ กระยาแผ่น แก่บุตร ซึ่งมีชาย

ไว้ ๑๖ ขวบ ให้ไปเรียนศิลปศาสตร์ ณ กรุงกัถกศีลา

พลองไปช่วยคน ๑ ครนถึงกรุงมรรคาทพบพระราชกุมาร ๗

ถามว่า ท่านมาจากประเทศใด เป็นบุตรตระกูลใด จะไปไหนไหน

ด้วยภาระอะไร เศรษฐีตอบว่าเป็นบุตรเศรษฐีอยู่

ณ กรุงเหมราชนคร จะไปเรียนศิลปศาสตร์ ณ กรุงกัถกศีลา

จึงขออนุญาตพระราชกุมารว่า เหนือตระกูลใดมาจากประเทศใด

จะไปสู่ตำบลราชวันใด พระราชกุมารแจ้งว่า เรายังหน่อ

ท้าวมทรราช อันผ่านพิภพมทรราชนคร เราจะไปเรียนศิลปศาสตร์

ณ กรุงกัถกศีลาช่วยคน ๑ มทรราชจะไปเป็นเพื่อนกันเกิด

กุมารทั้ง ๒ กับพลองทั้ง ๒ ก็ทรรไปเป็นล้านอง ณ แนว

มรรคาเทวดาณสำนักอารย ทศปาโมกขจึงถามว่า มาจาก

ประเทศใด พระราชกุมารและเศรษฐีบุตร ก็แจ้งบอกแห่งกัถก

ช่วงแห่งอาคมะทุกประการแล้วว่าขอขมูเรียนศิลปศาสตร์

พระอาจารย์ทรงสั่งสอนให้ พระราชกุมารและเศรษฐีบุตรก็ยก

ทรัพย์ ๑,๐๐๐ นนชณูชา พระอาจารย์สั่งสอนศิลปศาสตร์ตาม

โคชนิยมธรรมดา สรรพวิชาศาสตร์แก่พระราชกุมาร และ

เศรษฐบุตรและพลเมืองทั้ง ๒ นั้น นาน ๓ ปี ไคร้อไครเพก
 แล้วก็อาลาพระ อาวราชบิดาไปโมกข์ คนมาขังนครสถานแห่ง
 ชาติมา เมื่อระมานนอาวราชบิดาท่านทั้ง ๔ ไคร้ ไปดั่งมรรคา
 แพรกแพร่ตรงนั้น ไปสู่นครแห่งท่าน แพร่งเคียงตำราพระ
 ท่านอย่าไป พระอาวราชบิดาสั่งไว้อย่างนี้ ส่วนเศรษฐบุตรก็พล
 เลียงไปโดยมรรคาแพร่ตรง พระราชกุมารสงสัยว่า มรรคา
 แพร่งเคียงเช่นไหนหนอรไปก็ ราชบุตรเลียงแล้วก็ไปโดยมรรคา
 แพร่งเคียงนั้นพอบรรลุล่วงจากปากนครอาวราช
 ขงมีอสูรชุกชุมราชคณ มาเห็นพระราชกุมาร
 ก็กลัวกุมารทั้ง ๒ แล้วจึงเอาธนูธนูเรว คือธนูอาหาร
 แห่งอาคมาแล้ว ก็คนแล้วคนมาทั้ง ๒ ราชบุตรอาหาร
 พระราชกุมารก็สยบถนัดอสูรชุกชุมราช ๗ ก็พลากพลัดลง
 พระราชกุมารก็จนคร่อมคอไว้ เจอเงพระแสงขรรค์ชัย
 ฟ้ากฟ้นชุกชุมราช ๗ ก็ร้องฮอนวอนว่า ท่านทั้ง ๒ ราชบุตรแก่
 เราเด็ก เราเรโหม่นตชน ๑ ทศกพันคุณท่าน ชื่อนนคณอก
 ยี่ราชน เลอนรักออกกายไปเล่นแห่งใด ๆ ก็ไคร้ยี่ราชน
 แล้วกลบเข้าสถิตสถานแห่งกายก่งเก่าไคร้ พระราชกุมารว่า

๓. การกล่าวถึงพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง
 ๔. พระราชทานสัญญาบัตรโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง
 ๕. พระราชทานสัญญาบัตรโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง
 ๖. พระราชทานสัญญาบัตรโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง
 ๗. พระราชทานสัญญาบัตรโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง
 ๘. พระราชทานสัญญาบัตรโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง
 ๙. พระราชทานสัญญาบัตรโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง
 ๑๐. พระราชทานสัญญาบัตรโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง

[illegible][illegible]

เศรษฐีคุณุทยกทงยวง ไท่คังกumarเป็นบุตร ตั้งเข้ามาไท่
 พาทกวยพระธิดาวันละคน ๆ ฉากาเรากอชากทวยผู้ไท่
 จระกเชกไท่เป็นมเหสีแก่ณัน ฉากางมิโกพาทกกล่าวคองแก่ณ
 ไท่ จระงอาชญาณณณนสนชพ ทาวพระยาสามนคตกลเสนา
 ตั้งบุตรเข้าไประรากวยนาง ๆ มิโกคองพาทกลอย ทาวระอไท่
 จงอาชญาณณณนทวอยทนายณ เป็น อนันคมหินกคณนา
 กรนแล้วณ เขมวระมัทเศย รุกะระไท่เข้าไประ
 พาทก บกามระกาทะทามะกลการการวญเศฐรูกumarณ
 ไท่เล่นการมทรอพาทกพรหมคท ฉากางมชเป็นญาคคณา
 มาอวยพรแล้วไท่กวดระกรไ
 ทอพระราชกุมารกิตพดษนาณ เจ้าอาคัย ณ คำลา
 แกยประคยานเศฐรูก กรนเทณอาการชนทง ๒ เหล่าโคกเศฐรา
 ข้างอวยพรแล้ววระอชอญ เห็นเศฐรรยไกรังฉามณอันไ
 มา ชนทงหลายกแก่งวาทะราชธิดาณพระชนมายุ ๑๖ พรรษา
 และณจระวาลาแล้วและมีโกพาทกคองผู้ไท่เลช บกณมพระราช
 กาทนไก ไท่เศฐรูกุณุทยก ตั้งบุตรเข้า ไประากท กวย นาง
 ฉากางพาทกลอย ทานะไท่เป็นชาทยรามาและนางมิโกคองวาท
 กวยผู้ไท่ ไท่ลงพระพรสาชญาณุมารทงหลายคายเสียมากแล้ว

และเวลานั้นเขานั่งแห่งเศรษฐีบุตรชานนระไป คณานูตคามารอง
โศกด้วยกลัวมกษพนาศ ยางหม่นนุญตกรั้วของอวษพร

พระราชกุมารทรงฟังกษมใจว่า ถ้ามผลของแทน
เศรษฐีบุตรไปยังระโคแลหรือ ชนทั้งหลายว่า เจ้ากวนก
หนักหนา เขาจึงไปแจ้งแก่มหาเศรษฐีว่า นิกุมาร ๒ คนมา
ว่าระผลของแทนข้างบุตรของกวนไปว่ากลัว พระราชธิดาซึ่งระ
โคหรือ

มหาเศรษฐีโศกทั้งกับมชวณชนกหนักหนา ไ้คนไปหา
พระราชกุมารกับพลของชนชามาซึ่งเกหะสถาน ทว่าเขาเลหรือ
ระไปบ้านรราควิพระราชธิดากันนครแห่งอา เดห้อย่างเจ้า
มาโทษกับบุตรชา พระราชกุมารก็ว่า ท่านธิดารอนไ
ข้าพเจ้าจะไปไหน มหาเศรษฐีโศกนั้นสัสการว่า ถ้าพระราช
ธิดาคอยรักเขาโคไซริ บิดาจะแบ่งปันสพรณรชฎะทาสีทาสี
แห่งยกานไหนแก่เจ้าอง ๑ มหาเศรษฐีจึงไปพระราชกุมารชำระ
สระสงสคนอรตนาทอม แล้วประคองประกาศด้วยเกรของอลงการ
วิไลได้สามรงค์เรืองรองงาม เช่นชายศรมณูรชชวณูอาพล
ด้วยพณพาทศกคัส แล้วขมมนม มหรณพแซ่เซ่งกัวแก่
แก่พระราชกุมารนเสณบุตร ครนเพลาราตรกาลคยาพมของ

บทสรุป

๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙
 รังตามให้เทพธิดาสามคนและพลองมาอง พระราชมนเฑียร
 ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙
 ไทกรายกุดมเกิดมเหศวรเจ้าพระมหาพิศร ท้าวเชอโหม
 ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙
 ไปยังพระรัตนมณฑลกำหนดพระราชา พระราชกุมารกับ
 ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙
 พลองกลาฆ่ามารของบรรทมพระราชธิดา

[illegible]

พระราชกฤษฎีกาว่า นนพชนนาทรวรพรราชวร
ชานากษานคชวรา ชาพุทธเจ้าอนันตยธรรมาศพระเจ้านอง
การณชนนแล พระราชกฤษฎีกาว่าท่านอชาให้ลาจากนักสัว
ไซเคบคชมแล พเลียงเวามมาแล พเลียงงจลคปรวณมา
เขาในรูปแห่งชาคมะ แลวกคณามาสร้างพระบาทพระราชากรม
แลวกดลภจากปรวณเขาชอย ในอภยานทร รองเชษฐาสาพาเนา
อภยานทร ออเสฎฐพระองคเจ้าขจรพระยาทองมาเทียบ

ข้าพระบาท เสด็จเข้าขงทองพระที่นั่งท้าวเธอเอก ขณพระนาง
 นองค์ท้าวเธอค้อยอยู่ พระราชกุมารเสด็จประคองท้าวเธอ
 ถอดศอกปราศไปเข้าอยู่ในประตูทองเชื้องว่า ข้าพเจ้านางประคอง
 เชื้องพระองค์เสด็จเข้าไปเกิดสมเ้านองค์ท้าวเธอค้อยอยู่

ส่วนนางโคพงษ์เสียงร้องเชื้องมิไคเห็นท้าวเธอ ทรงพระ
 ราธว่า ไครทนอมาร้องเชื้องจนมอการยับ ไครทนท้าว พระราช
 กุมารเสด็จเข้าขงทองพระที่นั่งท้าวเธอเอก ขณพระนางเสด็จ
 สมเ้านองค์ท้าวเธอมิไคเห็นท้าวเธอ พระราชกุมารครครเสด็จ
 พลางว่า วันนเรชาวนาขอรับท้าวเธอ พระราชกุมารและเรานาง
 นงนอนอยู่ไครทนอดกลืนใจเสด็จเชื้อง พระนางส่งโคพงษ์ เสด็จ
 ไปเราระหงไครทนท้าวเธอ พลางท้าวเธอ เชื้องพระองค์
 เสด็จเข้าขงทอง ข้าพระบาทขอพ้อง พระราชกุมารครครเสด็จ
 ปรมาณชยเรเรา พลางเรงถอดศอกปราศเข้าอยู่ในมานาง
 ทพระมรรตมของพระราชาณน ร้องท้าวเธอท้าวเธอเสด็จ
 นามานชยกัน รกษาพระราชาเทวนระชอนกันชยกันท้าวเธอ
 เชื้องพระองค์เรงเสด็จเข้าขงทอง ข้าพระบาทขอพ้อง พระราชกุมาร
 ถาว่า ไครทนร้อมชยออกมา นางมานชย ร้อมชยข้าพระบาท

นางมานนเห็นเจ้าธนทพระนงทาวเธอมานนแล้ว ทถวณนพระ
เจ้านองทาวเธอ ก็ทอานประทาวไท ๆ ก็ทอมนทาวธาทพระธาท
เกยวณ ฉาทาทพระนทาทวาททอมนทอประทอทุกทตาม เจาทเลยงน
สเห็นอมา พระองก็ไปทอให้ทอนทอณน

พระราชกุมารทอว่า เจาทเลยงนทอชอคน

๑๒. ทอทอทอทอทอทอ ๔ คน

ทอทอทอทอทอทอ ๔ คน ทอทอทอทอทอทอ
ทอทอ ๓ ทอทอทอทอทอทอ ทอทอทอทอทอทอ ๔
นท ทอทอทอทอทอทอทอทอทอทอทอ ๑ และ
ทอทอทอทอทอทอทอทอ ๔ คนทอทอทอทอทอ
ทอทอทอทอ ทอทอทอทอทอทอ ๔ คน ๆ ทอทอทอทอทอ
ทอทอทอ ๔ คนทอ ทอทอทอทอทอทอทอทอ
ทอทอ ๔ นทอทอทอทอทอทอทอ ทอทอ ๔ ทอทอทอทอทอ
ทอทอทอทอทอทอ ทอ ๑ ทอทอทอทอทอ ทอ ๑ ทอทอ
ทอทอ ทอ ๑ ทอทอ ทอ ๑ ทอทอ ทอทอทอทอ ๔ ไป
ทอทอทอทอ

นกลีลมแล้วเราจึงกลยคนมากวยกัน เสร็จรูปครทง ๔ กนา
นางทง ๔ นั้นไปฉงโรวนกลีทอ นางทง ๔ รงวาทวนทง ๔
นโรว หาชญญามโก เชิญถ่านไปกอนเล็ก นางทง ๔ ก
ชวักกันชกลโรวงวากไมได้ชอนแล้วหามมาขงเคทวาลของทง

นาง ๑ รัชคักนางทงโกลชนาหารเลชง นาง ๑ ชอชว

นาง ๑ รัชทาโกลฉงนางชวาล นาง ๑ รัชญอชกทกทง
ลททงนาง กวนโรวถ่านนางทง ๔ ชงกันเป็นภรรยาใหญ่

นางมานชวาล รัชทงนางทงโกลฉงนางชวาลเป็นใหญ่

นางมานชวาล รัชทงนางทงโกลฉงนางชวาลเป็นใหญ่

ฉมทวระโกลเป็นใหญ่

พระราชกมารักทงพระฉวระโกลเป็นใหญ่ นางมานชวาล
ทงเป็นชวาลนทพระเจ้านองทวเรอ และรตชชวระนชมแล้ว
แต่แก้ปรัศนาทงนทโกลฉงนางชวาล

พระราช ทว ทง พง มาน แก้ปรัศนาฉก เรอชทง

พระโกลรปรัศนาฉกมานเลชงแล้วบรภาชวาล มานชวาลชวโรน
มานชวาลชวโรนแล้วบรภาชวาลเลชงแล้วบรภาชวาล
ชวโรนแล้วบรภาชวาลเลชงแล้วบรภาชวาล

ด้วยพวกพนักงานธัญบาลตรวจนงนียมอยู่ ก็พ้องพระสุ
เสียงแก้ว ๆ ที่พระนางศรีจันทร์ร่ำร้อง ใจประโคมเข่นเขี้ยวกริชา
คนคร แคร่ สังกะสี ถึงศาลไคยณถึงพระกรรณพระยศเรศ
พระท้าวเชือกก็พระทศวาเฮระรือพระธิดาเราท่านร่ำแล้ว

ครั้นถึงเช้าก็ยกขบวน พระราชกุมารศรีสมเด็จแก้ว
วาศกรพณกับขบวนขันหมากไป นางน่านแก่ปรีศินาสกคอง
รับพระราชธิดาออกมาแล้ว นกขย่งนักรบเสด็จ เสด็จไกรธเนศ
ปรีศินาเสด็จ พระนางก็ออกตามไปเสด็จในสวาทของทูลว่า
ข้าพระบาทของนายองค์นี้ควรต้องเป็นคนในทูลหาของ นัก
พระองค์ทรงครัดเกล้าเจ้าข้าพระบาทนิก

พระราชกุมารศรีสมเด็จแก้ว ขึ้นไกรธนาทูลว่า เสด็จ
เรเล่นชายไทพอง ขอไกรธนาเห็นแรงแรงว่า ถาวามแรง
คองรับพระราชธิดา สวาทคองคองว่าขอเชิญพระองค์
ครัดเกล้า ข้าพระบาทขออภัยคำนึง

พระราชกุมารศรีสมเด็จแก้ว

๑๓. นิทานเรื่อง ๔ นามพ

ว่าครั้งในขบวนกาล มีนามพ ๔ คน ๆ ๑ ขึ้นข้างไม้
เขาไม้แก้ว ถาก ไกลน แล้ว ใส่ กย ให้เกลี้ยงเกลากแล้วเกิดไว้

คน ๑ วิศวกรกรมวัดเขื่อนรูปภาพต่าง ๆ ings เขาโมแนมาเขื่อน
เขื่อนรูปนางงามวิศวกร คน ๑ เป็นช่างสลัก เขาโมแนมาสลัก
คามรูปเขื่อนไว้นั้น คน ๑ วิศวกรพลซบไพร่ยนนเป็นนาง
อันขวรงามคงพลไ้ แลมาณพ ๔ คนนนักซึงกันจะพาไปเป็น
ภรรยา แลนางนพระโศกณมาณพลไ้ ชาวลาห้อย ings นกไป
เราระชอพิง

ชวลาตูลว่า ราชพระบาทเจ้าองค์ประ โทณกันตามพลชชชน
 พระราชกุมารเจ็ดทรงพระศรณพระอริราช ชวลาตูลกนตย
 วารพลกนพลม เป็นราชันกษัตริย์ราช ๑๖ ทรงเชณแลวสีกลาว
 มกนยชวราโศณเคลา

[illegible]

พวกพนักงานวังหลวง ไทชนพระเสวียนชกรสันเทว ๆ
งานบรรพชา ๔ พระโคมส่งคนแกลบคนกวร เสาธงสนนประจักษ์
พระกรรมพระมหากษัตริย์

ความดีงกคตยยาม พระราชกมารถรสกภเลยงว
ชวลาวยพระราชาณาตมคณคชยแลว เวยารโณนชวยคต

พระราชกุมารก็ทรงสยพระหฤศสรว่า แม้นางสุพรรณ
เจนนชชวาทาจะเป็นข้าหลวงสนทนกับพระเนตร พระกรรมพร -
เจานชชวาทาแล้วแต่กันชายชง โทสคเฒ่า

พระราชกุมารทรงหงสุพรรณเจนนชชวาทาณมก นางทรง
พระไกรธาเสกข์อุฎฐาการาหยาบรรทม ครัสว่า เจนนชช
ชโรน มีคมไทรธางมาเจนนชชวาทา แต่พรพ้างก่อนน้ามเคย
เสนเจนนชชวาทาโต อิกนมาวาทกษยารพณลวามก โทสคเฒ่า
เจอนชชวาทาณมก พระเจนนชชวาทาณมกไป พลาทก
ว่า นางชงคองวิกรมมณเฑาะเจนนชชวาทาณมก ๓ นน
พระสุรเสียงนางทกณมก มาเจนนชชวาทาณมก พลาทก
กัปรโคมชงคองวิกรมมณเฑาะเจนนชชวาทาณมก พลาทก ๔ ยามก
เวลาชงคองวิกรมมณเฑาะเจนนชชวาทาณมก พระราชกุมาร แต่ พเลยง
เสกข์นชชวาทาณมกมาเจนนชชวาทาณมก โทสคเฒ่า
ว่า เจอ พเลยง แต่กุมารเข้าไ้วาทกษยารพณลวามก โทสคเฒ่า
อชกมามากแล้วแต่พอ เราไม่เข้าไ้พณนชชวาทาณมก
พระราชกุมารเจอนชชวาทาณมก ข้าพเราไปพณนชชวาทาณมก
พระราชกุมารมาเจนนชชวาทาณมกแล้วแต่พอ

สมเด็จพระมหากษัตริย์เชษฐาธรรมนามาตย์ ๗ ทรงบุตวา
เป็นเวรบุตรเศรษฐโกไปว่าท มพระโองการสั่ง โหทานเศรษฐ
อามาตย์เกรงมาแรงแกมทานเศรษฐว่า พระโองการให้ทา
มทานเศรษฐโกฟังกตกประพมาโมมขณ แล้วจึงพาพระราช-
กุมารณไปอวาขงคม พระทาวเชษฐาธรรมวา ราชวณน
บุตรแห่งถ่านโกมาวาทพร

มทานเศรษฐบุตวา เป็นเวรแห่งบุตรข้าพระบาท แต่บุตร
ข้าพระบาทมโกเข้ามา ถมวรณมาวาทถน

พระโองการตรัสถามพระราชกุมารว่า ท่านเป็นบุตร
บุตรกุดโก มาแต่พระมหากษัตริย์

พระราชกุมารตอบว่า ข้าพระพุทธเจ้าเป็นหน่ออกษัตริย์
อันด้านกรุงมัทราสมทานทร ไปศึกษาศิลปศาสตร์ ณ กรุง
คักกิลานทร ถัดมาละแฉ่งพลงมาประวอชนพระนครของ
เจ้าพระบาท

สมเด็จพระเจ้าพุทธ มหาราชก็ พระทัยให้ประพฤก
มังกถณิกเอกพระราชาภิเษกกับพระราชาในถาน

ครั้นเมื่อพระเจ้าพุทธมหาราชเสด็จทวงคกแล้ว พระ-
ราชกุมารก็โกผานพิภพเป็นพระมหากษัตริย์สยคไป เชอก
ประณฐานพลอยงันไว ณ ราชปราช

เจ้าเค็มแต่พระองค์ไศยานพิภพโลกโดยสวริช เรอ์กทรง
 ทศพิธราชธรรม แล้วอภยาตบารังสมณะพรหมณจารยทงป่วง
 แล้วเรอ์กชนหม่มดุกเฮ้กระแพะแล่นธมาไว้ ณ ส่วนพระอุทขาน
 นนเป็นอันมาก แลพระทัยเรอ์กาสวังตำราประพาสมีถาหาร
 ค้วยหม่มดุกเฮ้กระเมอ์โค ก็ให้ชนหม่มดุกเฮ้กระมา ณ ท้อง
 ถานมโน แลแล้วเรอ์กษนาครษมมดุกเฮ้กระเห็นเจ้าผู้สงน ไทปลงชีพ
 แลแล้ว เรอ์กถกษิตปราณไปเจ้าในลวกศพนมดุกเฮ้กระ แลแล้วเรอ์ก
 ทำมีถาหารเสกค้วยหม่มกรณมดุกเฮ้กระ แลแล้วเรอ์กถกษิตปราณมา
 เจ้าในร่างเฮ้กระเดือนเป็นเรอ์กษนมน แลแล้วประพาสมีถาหาร
 ค้วยหม่มกรณเฮ้กระนางแม่พระหม่มขุน แลแล้วเรอ์กถกษิตปราณมา
 ประคัษฐานพระองคกงเกา

ธมมาทวารณ ๓ พระมทากษิตรียกษิตพระยาชุปราชชกหม
 ราชคฤพลเสกษิตอก ประพาสชา หมาลย ประเทศ สฉาน อันนรช
 เรอ์กให้ทงพลยพลายชไวรพล เรอ์กเสกษิตค้วยชาชานชพระทง
 พระยาชุปราชคามเสกษิตประพาสฉงมทวารณประเทศไทย ครน
 พระองคทศนการเห็นมดุกนกรทงป่วง ก็นโป่งปนกันเป็นอัน
 ทกณนา คชชชโคกระทงโกรณรึงทราชนรคณมดุกนทงฉง

จากไปถูกมาศไวยรมยานัน วิกพระมหากษัตริย์ยืนอยู่ข้างกาย
มฤคชนก เห็นกษัตริย์การกำหนดไว้ ครั้นเวลาคราสสงค
แล้วก็มาขงทศสพโศก จึงชักขลุ่ยวางสู่โศกนันทนโค จึง
ถลกทิศปราณมาเข้าร่างสู่โศกนันทนแล้ว ขึ้นมาถึงพระราชนิ
กษัตริย์ปราณ ถลกเข้าสัดค ๗ แทนสิ่งทศสพจรทรงพระพักตร์
แห่งพระราชนิเทศ

ทุกประการ

พระราชเทวีทรงเสวยแล้วรับสู่โศกนันทนไว้ แล้วทนต์

ทรงประสูติพระโอรส

จิตอุปราชขึ้นทูลขอ ๗ ถลกปราณมาอยู่ ณ ร่าง

พระมหากษัตริย์บน ครั้นแล้วประสูติแก่ธำมาศแล้วถลก

จิตทรงเสวยเข้ามาขงพระนคร ขึ้นสัดคเห็นธำมาศฐาน นกพญาน

แสนสร้างคนกรีกานต์ นางแนนนับประณมราชเรศจรธรรคเสก

อุปราชก็ถามถึงพระราชเทวีว่าเหตุ ไก่ขงมโกลมาสู่ทนต์ แล้ว

ถลกกันตนารทูลว่า พระราชเทวีทรงพระประสูติอยู่ จิต

อุปราชจึงให้แพทย์มาประณมประคอง พระโอรส ถวาย พระราช

เทวี ถวายราตรแล้วจึงไต่ถามว่า ไร้กพระราชเทวีคชยระย

แล้วหรือ พระราชเทวีไท่ทรงทูลว่า เสด็จพระโสดพระโศก
ยังหนักอยู่ กว๊วยพระองค์เสด็จกลับมาแต่ไพร่ยังมีโทษอะไร

พระกัวยกอนระเสด็จมาสู่สำนักพระราชเทวียังมีโค กว๊วยสนว
แล้วของราชชนนีตามมาชายาอย่างพระเชษฐภคินี จิต ๑ แก่

อย่างก่อนเสด็จมาแต่บ้านแล้ว เสด็จพระทศในสวราช พระเจ้าอยู่หัว
ยืมโศกอนหม่มอุกและเสด็จพระเจ้านา ณ ของเสนาใน

พระองค์เสด็จมาอุกและเสด็จพระเจ้านา ณ ของเสนาใน
ณ ราชมุก เสด็จพระโศกและเสด็จพระเจ้านา ณ ของเสนาใน

พระทศและเสด็จพระเจ้านา ณ ของเสนาใน
พระทศและเสด็จพระเจ้านา ณ ของเสนาใน

โศกและเสด็จพระเจ้านา ณ ของเสนาใน
โศกและเสด็จพระเจ้านา ณ ของเสนาใน

โศกและเสด็จพระเจ้านา ณ ของเสนาใน
โศกและเสด็จพระเจ้านา ณ ของเสนาใน

โศกและเสด็จพระเจ้านา ณ ของเสนาใน
โศกและเสด็จพระเจ้านา ณ ของเสนาใน

โศกและเสด็จพระเจ้านา ณ ของเสนาใน
โศกและเสด็จพระเจ้านา ณ ของเสนาใน

โศกและเสด็จพระเจ้านา ณ ของเสนาใน
โศกและเสด็จพระเจ้านา ณ ของเสนาใน

พระราชเทเวศร์ เสด็จไป พระมหาโกศกริช ออกไปว่า
 สู่ไปถูก เจ้าสำนักยังสถานวังแห่งพระองค์ท่านนั้นแล้ว
 มีพระโองการสั่งโยธาหาญให้ขบวนใหญ่ยกทัพไปราชวังตูลุน
 ไปพิชิตแดนเขมรกวรวรนคร ในกาลนั้น

ก็ยกทัพมาตั้งแกลงกรวยขว้างมฤคนั้น สมเภา
 พระมหาโกศกริชเสด็จไป เสด็จขึ้นมณฑปการเขมรบรมสุข

นางคันไกรยได้มาพบพระมหาโกศกริชแล้วก็นำขึ้นเสนา
 สนมกำนัลในวังพระมหาโกศกริชว่าให้เสนาทูลเกล้าฯ แล้ว
 นางคันไกรยก็ขึ้นถวายบังคมต่อหน้าพระมหาโกศกริชว่า
 ข้าเฝ้ามาแล้วหาเสนาที่ทรงพระมหาโกศกริช

ส่วนสมเภาพระมหาโกศกริชว่าทรงเสด็จไป พงษ์นายอน
 ก็กลับพระทัยทูลเกล้าฯ แล้ว ครั้นวันรุ่งเช้า พระมหาโกศกริช
 วิจารณ์ว่าพระนามท่านว่า วรนาถเสนาบดีท่านมาประตอก
 การวิวาทมงคลโลก

วิจารณ์ว่าพระนามท่านว่า ครั้นเวลาเช้าณทศกาศเสนา
 นางคันไกรยไปตามรับสั่ง นางคันไกรยก็พาพวักมงคลแล้ว
 ออกมาสู่กับเสนาสนมสกลกานต์ ๆ ก็เตือนว่า เสด็จเจ้าแล้ว

นันททุกปกรณัม

๘๕

กษัตริย์มหาพราหมณ์ลงมาเล่นเขยพนันที่สวน พระเจ้า

กษัตริย์ราชกิจลงขงพ่ายแพ้กษัตริย์มหาพราหมณ์ แก่เตี้ยสั้น

พระราชาทรงพอกของพระกลองเป็นอันมาก แล้วขยุมาในทวารวัน ๑

พระมหากษัตริย์ทรงสดตามขามากขว่า พราหมณ์หนุ่มมั่งคั่งใน

เขยแล้วขยุมาเล่นพนันมโกลีปราชัยพ่ายแพ้เสีย

ขามากข ๑ ทลว พราหมณ์มั่งคั่งร่ำรวยทนมั่นนอย

เขยแล้วขยุ พระเจ้ามั่งคั่งร่ำรวย ได้ทนมั่งคั่งร่ำรวยแห่ง

มหาพราหมณ์ในเขยใน

ขามากข ๑ ขยุพระราชาในทวารวัน พระราชาใน

ทวารวันแห่งมหาพราหมณ์

พระราชาในทวารวัน ขยุ ทนมาในทวารวัน

ทวารวันมหาพราหมณ์ แล้วทนมั่งคั่งร่ำรวยในทวารวัน

มหาพราหมณ์มั่งคั่งร่ำรวย ในทวารวัน ๑ ทนมั่งคั่งร่ำรวย

แล้วพระราชาในทวารวัน

ขยุ ทนมั่งคั่งร่ำรวยในทวารวัน ขยุ ทนมั่งคั่งร่ำรวย

แล้วทนมั่งคั่งร่ำรวยในทวารวัน

ทนมั่งคั่งร่ำรวยในทวารวัน ขยุ ทนมั่งคั่งร่ำรวยในทวารวัน

ข้ามาคอยนบไปตลอดคืนมิได้หลับเฝ้าเจ้าทมิฬกระว้าสีคามจริง
จนได้ทำนบทุกประการ

ศาสตราจารย์ ดร.	ศาสตราจารย์ ดร.
วิชาเคมีและเคมีทั่วไป	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

આગળના કાગળમાં આપેલા સંકેતોના અર્થ જાણવા માટે

นางนภพฤษณ์สีกนกานันต์ และนางเนาว์นภกัศกรเสถียรวิชัย
กล่าวว่า เจ้ากล่าวถวายโศกเศร้าหนักหนา

นางคันไกรย 4 คชธวัช ไกรย วรวันพร จัน แกล
ข้าพเจ้าไกรย 4 คชธวัช ไกรย วรวันพร จัน แกล
โพธารกวัน

วาระวันขึ้นปีใหม่ พุทธศักราช ๒๕๖๓
สำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศ ณ นครโฮจิมินห์
สาธารณรัฐเวียดนาม

[illegible]

โศกโศก ครนรทศมยเทยงคณ เสรฐฐุสฺวามภรรยาภุมมธ
 ทวรกณนวางทงายเสธรมคฺชางชาวมพรมพทาเดรเจวอนเฮน
 รัชการวชนน แลรทกาลบรพสฺมยวชนนพรมพทามงคฺลเดรเว
 เรอบงเกกสฺมยณนคความสนว มมาณพค ๑ ถอสวรรณปฺทม
 มาถวาช วาหลงเทนอพนทคณทงพรมพทาเดร ครนพรมพทา
 เดรเวาคณนากโสชากระคาศาระสฺวรกนแลว ถอสฺระทปฺลงมา
 ลักการวชวพระพทธรช มพพร กโศเสวณการทงเสยงทวรก
 วจงโศชฐวามค เรอระโศสวณเดร โศนมายงกฏสฺถณ โศ
 โถนางนมมาถวาลเลอชวรกณน กวณนญจทวธานภาพทง
 พรมพทาเดรเว โศธงเทนวระอระสฺมยณนทว ๗ นทวณนา
 การวณนมา มสฺนทวธวรกทอณนญจเทนทงพรมพทาเดร
 เล่มชอกรนแล

ครนเวสฺสนกมามธายโค ๗ ขวย เรอโกโศยวพชา
 เปนสวามเดรณช ๗ กเรยณพระปฺรชคกรรมช ครนธายโค
 ๒๐ ปเจา เวนระโศยปฺสมชทกรรม พรมพทาเดรทงถวาช
 พทพร แก่สฺมคท พระเวทพณนราชว สวามเดรสฺสนน อาคมะโค
 เลยงเนนชคมา มคณนธายวณนระชปฺสมชทแลว ทวเชอครสฺว
 มุเนนเจาทงโศเนนระชชงโยมนเดก ทวเชอทงพระเสนทา
 เล่มชโธรณทงพระองค พระราชทานมพพชาบวชาวคณ

โกสามพันสามศก วิกักรกระทำวรวาทมมงคลด้วยพระนางขยล
บรรณาทว

พระยาสกลประเทศอันชัยขยล ครอบครองนครเขารมวร
พระเทพยธราชขยลเสียดาภาดา ๓ ครอบครองคชคานหมโก
กไทยกกลัยคนมาของพระนครของพระองคกรงศกขยลเรือนพระ
ทศด้วยประภททอในนางขยลบรรณาทว เสด็จบรรจงพระการ
ระโหระสยไปรยณมณเฑียรราชสกลเสก ทรงพระการณถ
สั่งให้โงเจ้าสยนออกตามพระวราชทานพระองคกรง ๓ และหารค
กมพลให้ ว่าสกลเสียดาภาดา ๓ ครอบครองคชคานหมโก
ราชธิดาพระยาเสกและเสกสรราช ๓ ครอบครองคชคานหมโก
ในกาลยคน เสด็จขึ้นกับพระวราชโองการวราชธิดาไปรย
นางมาถวราชโองการ ๓ พระท้าวเสกให้คนกระรองบรรณาทว
และพระธำมรงค์กับพระวราชสำหรับนางโงไปถวราช แล้วพระ
วราชทานรางวัลเสกเสก เสด็จประภทสำหรับเจ้าสยน และให้
นายเวรทง ๔ เป็นมรรคนายกนำทาง ท้าวเสกสั่งเป็นความถวราช
ถ้าโงนางมาถวเสียดาภาดาแล้ว ท้าวทง ๔ ครอบครองคชคานหมโก
เสียดาภาดา

ส่วนเจ้าสยนออกตามพระวราช ๓ ครอบครองคชคานหมโก
ว่า มรรคสั่งโงโงไปยังกรุงสทรวาทร ครอบครองคชคานหมโก

มาอธิษฐานขึ้นธรรมเหตต์ พระมหามงคเณรเจ้าก็โศกเศร้าว่า เอย
 เจ้าเวรโคชนิคมมโนรตยารรณานนท์เจ้าเอ๋ย เจ้าผู้หนักด้วย
 เสนาทางคปรักษ์ผู้มัสการวัชร แล้วจึงสู่สำภาขาวเจ้าหม
 เสนาและนาคเวรฉวาชยังคมลานแล้ว ก็ชักตราใช้สำเภไป
 สืบควักควิชญญานภาพแห่งเจ้าสยบ ก็ยรรลงทาทอศสำภา
 ณ กรุงสัทธาสมนคร สำภาพระราชาต่างประเทศนั้นยังชยกันแลดู
 สดชื่นยพิชนเรศกรวยไกรด้วยเกสรดอกไม้สีน รงชยของชยนคโกล
 เจ้าสยบรพพานาเวรทง ๔ รณนงศกษากษัตริย์ลลลาชไป
 ตามแฉฉนท พระเจ้าชยกรรณศรทราสมนคร ไปพบเจ้าศรทราสมน
 ทว ๑ ชยชนคณพิชชกษัตริย์ลลลาช เจ้าศรทราสมนเห็นกถามว่า
 ทานทง ๔ มาสู่สฉฉนทเณรเวร ทวชนนประสงคสังโค เจ้าจึง
 แจ้งว่า จะไปยังกรุงสัทธาสม พระราชชยฉฉฉฉฉฉไปอภินิ
 เชนพระอศรมเหตต์แห่งพระเจ้าพณณวราช ณ กรุงโกสลามพิ ถ้า
 ท่านรณทงแหร่งแหร่งมรรคาคำทงชวชชชชชชให้เราไป

เจ้าศรทราสมนถามว่า นามแห่งท่านกตใด เจ้าสยบ
 จึงแจ้งว่า นามข้าพเจ้าชยฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ ฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ
 จะเข้าถรณนชากฉฉฉฉ ฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ
 มนคณ ชวชชฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ ๔ กำนศสฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ
 ฉฉฉฉ รงชชชชฉฉ ฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ ฉฉฉฉฉฉฉฉ

[illegible]

บทกวีกรรม ๒๕๔๕

หลักการของระบบขนส่งทางบก : ถนนทางบกจะประกอบด้วย

[illegible][illegible]

เมืองหน้าโพธิ์ จะพดกวงเกริ่นทรงมหานคร ท้าวเข
ผู้เสวยมโหฬารสมบัติอัน มกตของชนบทเกร ๑ นมิตยศักดิ์กา
ฉาวประราณนาพลทหาร หลัศ ชักพาหนะมำกน้อยเท่าใด
กต เจงเขมณฑาไมประหารลงขรโยกขรหน้าโพธิ์ ฉาประราณ
ราชมนเทียรนอเกรของราชขรโยก ก็จงเอาตอจประหารลง
ขรโยกขรหน้า ทิระมำกน้อยประสงค

ถึงอินโต เจ้าสี่ยกแกดลงใจว่าเราเป็นมนุษย์ หมอศรัทวารบาล
ก็ให้ทูลสารแก่พญาอสรพิษชยาธราชว่า มนุษย์ ๑ มนุญค-
ฤตส์ลคชยชนชลธทนายพรวาง พระท้าวเธอโคตรงพงก
ทรงทณชาวธ เลกวีวามลงมา เห็นเราสี่ยกมาร เอชก
ทรวสถามว่าท่านเป็นมนุษย์หรือเทว นามกรชโยโก มาสคค
ชโยโกชนชลธ ท่านมฤตพรทวชนโย เจ้าสี่ยกส้นของสารว่า
เราเป็นมนุษย์ มนุญคฤทรวรคณนโย ท้าวเธอศรัทวารบาล
แห่งเราณมฤตพรประเศวชนโย ท้าวเธอศรัทวารบาล
มฤตพรทวชนโยแห่งเราชโย ศรัทพรตชโยนาท เชองปลาช
ชวรคทณชาวธชโย ศรัทพรตชโยโคตรงพงกน รัตนฤต
แห่งท่านไชรเปลยนนทกษทวชนแห่งเราโค เจ้าสี่ยกชคช
สารว่า เราจะขอเห็นฤตพรทณชาวธแห่งท่านกชน พญาทณชาวธ
กชนทณคนพรตสังคชของชคฤทญาคชน ๑ กเชวนแห่งทชช
ชชลงทณโย แล้วเธอางทรงชโยทวชปลาชทณชาวธทฤทญ
กชนนทกกลยเชวชชณชคณคณเถา เจ้าสี่ยกกล่าววว่า ท่าน
ไชรมานานากทงทง เรามาสคชโย ถาทานนทกล่าวเป็นสคชไช
ท่านรงโยส่งเราโทพนนคณ เราจรงเปลยนมณ โทนถาทาน
ทวเธอชคามส่งเจ้าสี่ยกโยดงสคคณทวว่า พญาทณชาวธราช

กึ่งกลางทางรถไฟแก่เจ้าสือน ๗ กึ่ง รัตนมณีน ให้แก่พญา
 พิณชาลา ถัดจากชยภักตวามจรสกลาแล้วทางคนทางกว่า
 เวลาไป เจ้าสือนจึงกล่าววว่า ท่านจงส่งรัตนมณีนให้ข้ามาเถิด
 พญาเชษฐครว่า เราแลกเปลี่ยนกันแล้วเราให้แก่ท่านกลโค
 เจ้าสือนตอบว่า เราไปเปลี่ยนแก่ท่าน ถ้าท่านมิส่งคืนให้
 แก่เรา ๗ กึ่งกลางทางรถไฟมาพบคนสองคน พญาทิโตนกว
 แก่เจ้าสือน ๗ โคจรมาพบกษัตริย์แล้วก็ไปลงกรุงมณฑ
 มหานคร เจ้าสือนกับชยภักตวามจรสกลา เห็นกษัตริย์
 พระมุลลคกับเจ้าสือน ๗ กึ่งกลางทางรถไฟเห็น เจ้าสือน
 กษัตริย์เห็น จึงทูลถามว่า ท่านเป็นมนุษย์หรือเทวดา
 มฤตอ จึงมาสถิตบนชลอ เจ้าสือนจึงทูลตอบว่า มฤตอ
 แห่งท่านมควชนโค เจ้าสือนจึงแถลงว่า เราเป็นมนุษย์
 มหัทธฤตกษัตริย์รัตนมณีน พญาสมัชชาจึงทูลว่า ศัสตราพร
 ภาของเราณมฤตอ ประสงค์คงแห่งมควญญาณ ให้ไป
 ประหารสรรพสัตว์โค ๗ กึ่งกลางทางรถไฟ แล้วกษัตริย์มา
 ถึงแก่ มาเราแลกเปลี่ยนกันกับรัตนมณีนของท่าน เจ้าสือน
 จึงตอบว่า เราไซ้ยังมีโคเห็นมฤตอแห่งศัสตราทนต์ ๗
 ล้านโคให้เราโคเห็นก่อน พญาสมัชชาทูลว่า ศัสตราทนต์ไป

นั้นทุกประการ

๑๐๕

ไท้พระหารพฤตมโทยชลธาร คนในกลมภายในกองอยู่ แล้ว
พร้ากราบว้างวักกลับมาอยู่ในพระหัตถ์อย่างเกม เราสับสน
อุทธรณ์คดีคราพร้ากราบอีกว่า ท่านไ้พระหารพฤตม
มวกทั้งพระนคร ข้าไ้พระมารวมอยู่แถวหน้า ถ้าท่านปรารถนา
จะเปลี่ยนรัตนมณเฑียร เรา ก็จะไปส่งเราไท้พระคนก่อน
จึงจะเปลี่ยนกันไ้ พญามโทยครวญจะไปส่ง ว่าแล้วชน
ศีลธรรมใหม่แก่เราสับสน ๆ ก็ส่งรัตนมณเฑียรใหม่แก่พญา ๆ ก็มา
ถึงเราสับสนจนสิ้นคน เราสับสนว่า ไ้พระคนเรารัตนมณ
พญามโทยครวญว่า มณเฑียรเราเปลี่ยนกันกับศีลธรรมแล้ว
เราใหม่แก่ท่าน ไ้พระจึงกล่าวว่า เราไ้พระไ้เปลี่ยนแก่ท่าน
ท่านไ้พระหากมาเปลี่ยนกับเรา เราสับสนว่า รัตนมณเฑียร
เราจะไ้ศีลธรรมพราภัย ไ้พระพระพรศุภเทสถาน บัณฑิต
พญามโทยครวญว่าเราหายแพร่หลายทั้งเราแล้ว ก็ส่งรัตนมณ
มณเฑียรใหม่แก่เราสับสน ๆ ก็ไ้รัตนมณเฑียรศีลธรรมพราภัยแล้ว
ลลาไปของชนชั้นชั้นล่าง ทรงหน้ากรุงมณฑลโกธมมหานคร
ชาวเมืองเห็นกันนั้น จึงกราบทูลแก่พระวันทรมหาบุณยโกธม
ท้าวเธอพระหัตถ์ทรงสุวรรณภูมิและกลองนาสุณวนา เพ
พระเนตรดูเราสับสนแล้วเรอคร่ำครวญว่า ท่านไ้พระมโทยครวญ

แลหกดพรพชยชาญศีลศรทกปรกการ เกรมฤคยประเสริฐ
 กันก เราะเปลี่ยนกันกขรัตนมณแห่งทงานเจ้าสยกันมารักงานไซ
 ว่าสุวรรณกมกะแต่งเรานไซ งามสยประไซนารทงโกชนะ
 เลขโพธิในสกลภพทุกโก ไม่วสัน ทานางประหารเกรนทร
 เรชโพธิมาธารเลขงค พญาเกรนทักประหารอินทรเกร พดก
 นนณณแสนนเร็น เจ้าสยกันทงโกชนะกวยสุวรรณกมกะทงาน
 เลขพดกหลายชาหาเรทอนเร วสันนเร พรหมทากนทวยครสว
 เกรนทรเราะเปลี่ยนกันกยสุวรรณกมกะแห่งทงาน เจ้าสยกัน
 ธิว่า เราะเปลี่ยนกันโก นกราวทงานทวยสุวรรณกมกะมา
 ถ้าพระลงคเสกไซสงจาโพธิทงานนเรณก เลื่อนมท เรานเร
 เปลี่ยนกัน ทาวเรชกรบิการไซสง พดกนเรทงตงเรไซเปลี่ยน
 สุวรรณกมกะ แลวเสกไซสงเจ้าสยกันนสันนคณ แลวครสว
 โน้นเย็นนคณเมืองโกสามค เจ้าสงไซสงสวสคตสยเล็ก เราะ
 นวคณการกตยงกรงเรานเลว เจ้าสยกันทงว่า ซาทเราะชอคน
 เฮสุวรรณกมกะไป เพชประไซนารทงโกชนะในมรรคกันการ
 ทาวเรชครสว เฮ ทานไซโคเปลี่ยนกันกยเกรนทรเรานเลว
 เรายทอนนเรคนโทนทงานนเร เจ้าสยกันทงยศีลศรททากายฤค
 ษณกวงวาววาววาวไป ศีลศรททประหารพดกนเรณกเลทพระองค

เราสู้ยิบตรงร้องว่าถ้าท่านเป็นคนสุวรรณภูมิจะมา ศัสตราจะปลงชีพ
แห่งท่านเสีย ในกาลยคน ศัสตราหักทวน แคว้งมาข้างพระศรี
พระมหาภิกษุขยเจือกะรุ่งพระทัย ตั้งสุวรรณภูมิมาโทกนท
ศัสตราหักทวนทอกลอกอยู่ไกล ท้าวเราตรงทรวงพระกำวีว่า ชาย
ผู้เป็น อัคร ขุนนาง อีช้าง อมร เทพ นมกม มหทธิ อุทธรหาผู้ใด
เสมอสมใจเธอ

ส่วนเราสู้ยิบตรงร้องว่า และท้าวเรา และศัสตรา
ท้าวเราและสุวรรณภูมิ และเราชนะคน เป็นมหทธิอุทธรหา
ท้าวเราเสมอสมใจ เธอสู้ยิบตรง ท้าวเราในท้าวเราตามไกรเทก
ท้าวเราสงครามความมาและเรา อจจาพระหารราชักกันคนคน
ในสงครามท้าวเราสู้ยิบตรงในสงครามในสงครามการไปโมมผู้ไกร
เป็นอัครอุทธรหาผู้ใด จนอรรธลงกรุงโกสุมพมหานคร ก็เราซึ่ง
อรรธพระมหาภิกษุขยเจือกะรุ่ง เราสู้ยิบตรงท้าวเราตามไกรเทก
ทุกประการ พระอรรธอุทธรหาผู้ใด และตามองการณไป
และว่า มหทธิและอัครอุทธรหาผู้ใดเป็นใจ เราสู้ยิบตรงและ
ใจในเนอศักคามซึ่งมีมาในภายหลังอรรธทุกประการ แล้ว
อัครอุทธรหาผู้ใดในอรรธพระมหาภิกษุขยเจือกะรุ่งอรรธอุทธรหาผู้ใด

วันหนึ่งเจ้าสุชนางอยู่ณศาลาสนาอาราม วันนั้นนาง
 ผู้ ๑ ออกมาเห็นเจ้าสุชนกพิศวงใจ ใจกลอยมาทูลแจ้งกับ
 เจ้าสุชนนถนกลัยมาโค ท้าวเธอครั้นได้ข่าวนางให้ไปหาเจ้าสุชน
 เขามา เจ้าสุชนางจึงทูลว่า มิใช่ตัวข้าพเจ้าแต่เจ้าครอง ๑ แล้ว
 ทนายโทหาเราจนเล่าเราไม่เชื่อ เราไ้พระโกเป็นข้าเล่า
 กทมโค นายนางกลอยมาทูลสารว่า เจ้าสุชนชนชกพระราช
 โองการมีมาเล่า ทูลว่าเจ้าสุชนกพิศวงใจ ครั้น
 เพชฌฆาตให้ไปถามเจ้าสุชนนถนกลัยมาโค ครั้นพวกเพชฌฆาต
 ไปถามทูลถามทนายโทว่า เจ้าสุชนกพิศวงใจไปไหน
 ทนายโทว่า พวกเพชฌฆาตถามมาบอกกับข้าพเจ้า ข้าพเจ้าก็
 เหลืออยู่ใจกลอยมาทูลแจ้งกับทนายโท ทนายโทจึงสั่งมนตรีในทนาย
 โท ให้เกณฑ์คนไปถามเจ้าสุชนมาประหาร ให้สิ้นช
 ลำบากชรบพระโองการวัยเร่งกันไป ๑๐๐ คนถึงกลาง หมาย
 ชกกันไป ๒๐๐ คน ๓๐๐ คนก็ไม่เหลือ แต่ตายด้วยระภาค
 ระกอกันอยู่ พระเจ้าพมณ ราชันรัตน อภิศรเอให้เกณฑ์
 พลทหารทั้งพลช้างมารดถึงทนายโทของอำมาตย์กล่าวพรหมเสรา
 ชกพลทหารทั้งไปถามเจ้าสุชน แล้วจึงสั่งให้เกณฑ์คน
 ชกกันใหญ่ แต่ให้เอาชบทนายโททนายพระอรณ เจ้าสุชนกนาง

นันทกปกรณัม

๑๑๑

ในวิญญูณว่า ท่านท้าวเสกมาเอง งามเกินทรฤทศมา เขา
ทัศนประหารธนู ฐานเป็นขางค์มาศมนเทียรทศพรคนประคอง
ระชนันต์สรวรรณรัตนเครื่องประคองราชูปโภค และพระณัฏฐ
ราชทศพรบริษัณ และส่วนชกษานครการกัวยผลพฤกษานานา
ศนาณันต์กัวยผลและศอก และสระโอบกษณมทำไค้ระรอบเรียบ
รอบปรวการกำแพง รัตนสังฆธรรมธรรมมีลวนกั ๗ ซึงกว่า
ในกรุงโกศลมนันตกั นกัวังนระหารนระกั ๑ เด้า นกัเขา
พลทศกรวราชบริวารพนตรระพรณมสรวรรณพารชั ล้วนคอง
บังคมถวายชีวรราชธนูบริวารทศกรวราชกัณยผลอน

ส่วนเจ้าสุบณนาคโกศลปรวคมาศเหมือนท้าวอมรนคร
โกศล มีเชษฐราชกัษณมทศกรณมรวิเชษฐาธ ชนฉกแพงกั
หมพลพาหนะแห่งพระเจ้าคชเชษฐ พระท้าวเรชกพลเสกมา
ถึงทอณนาคนาธาราม ทศกรณมเศตรเห็นปรวคปราชัราชวังกั
ประหลาดกลาดพระทัยว่า บุญญาธิการใดน สู้ขึ้นจึงมาไค้
ราชวัง สุ่มเจ้าชาวทวารเรงคักเจ้าลอมไทรอบ รุมกระโหม
รบเจ้าสุบณนาคประหารหมทน ไทโยนหลายทอน หมุชามาคย
ราชทหารรบพระโองการสลอน ภิณณลอมกระชุนเจ้าชกคามแพง
เพชรเมฆชชกถาลาชลลง หมุททาวไทเชษฐณันณนชองชั

ส่วนเจ้าสืบเห็นทหารรบยุทธกรรบรบ เจ้าโมกข์ออก

ข้ามขยาคทรวงราชกกุธภัณฑ์สุวรรณรัตนเรืองรองวังมณีนชวา

ฉกฉกพรพรพรพรพร มอชวอดตณจกวกักกฉกฉกฉกฉกฉก

ช้างกระโหมแก้ว ๗ ประการ กอไปด้วยพลทหารอย่างเอกองศา

แหกหวายชาญชัยในนครกรวกรเร็ว ออกฉกฉก ฉก ฉกฉกฉก

ราชวัง และข้าวยาวพลทหารพรพรพรพรพรพรพรพรพรพรพรพรพรพรพร

เจ้ามาพรหมกนกกรวกรพรพรพรพรพรพรพรพรพรพรพรพรพรพรพร

ช้อย พลทหารพรพรพรพรพรพรพรพรพรพรพรพรพรพรพร

พร

เห็นมอชวอดตณจกวกักกฉกฉกฉกฉกฉกฉกฉกฉกฉกฉก

เจ้าแล้ว บักรชอชวอดตณจกวกักกฉกฉกฉกฉกฉกฉกฉก

โกโคโย ในแคว้นจังหวัดปริมณฑลจกฉกฉกฉกฉกฉกฉกฉก

ของเจ้าทงฉกฉก ฉกฉกฉกฉกฉกฉกฉกฉกฉกฉกฉกฉกฉก

เจ้าสืบ ๑๔ เดือน ชวน พรพรพรพรพรพรพรพรพรพรพรพรพรพรพร

ทพร

บักรชอชวอดตณจกวกักกฉกฉกฉกฉกฉกฉกฉกฉกฉกฉก

กาญจน์ไปรับนางเสกมาซึ่งพระราชมนเทียรของพ่อเอก บักร

พระราชฉกฉกฉกฉกฉกฉกฉกฉกฉกฉกฉกฉกฉกฉกฉกฉก

เราเรียนว่า พระบาทสมเด็จพระเนตรบุญคุณแห่งชา
 ชาติทรงย้ายปลายทิวเขาเวียงไทร พะทอทองโชติฐานแก้ว
 คงคนพันต้นปลูก ประชุมกันประนมขบวนทูลขอ
 ถวายพรเสด็จเสวยการเฝ้าเกรงโกลาหลตกของคงพารของสระเกษ
 ธานี ห่มขนมนครเครื่องพระยาราชพลี จนหมื่นพันทนาย
 ราษฎรทั้งหลาย และเหล่าพรหมมณเฑียรพญาอารยภักดี
 กรณถวายเฝ้า ถวายพรขานนามถวายพรทูลทวงคุณเทศา
 ภิบาลพระองค์ไยสถาน เสด็จเสวยประเคนพร้อมกัน

ขณะนั้นพระเฝ้าอยู่ราชคฤห์ เวลารุ่งอรุณยาม
 ทุกกระบวน บรรดาข้าราชบริพาร ในท่ามกลางพระที่นั่ง
 เฝ้าขึ้นและนางนาฏยบรรณา ในเขตโศกราชในมหาภูมิพล
 สกลโกศลพิทักษ์เกริ่นตำนานกร จึงถวายพระนามว่า สมเ
 มหาสุปราชญ์ราช พระเกียรติยศก็ปรากฏไปทั่วสกลพิภพ
 พนมพรทิวสนแล

ครั้นเย็นทวันลง แสงสกลกานต์ทูลขอ สาธุการ
 พร้อมกันเสด็จณันในพระราชเวรณทวง แล้วนางคนไทรย
 นานยายมาลาชกสยไป

๑๘. นิทานเรื่องนายสาเภาสือริยวาณิช

ว่าในการลอบปลงศพแล้ว มานายสาเภาสือริยวาณิช
ภรรยาชื่อวานางอุทุมพรราช สือริยวาณิชำนรราชด้วยภรรยา
ว่า สรรพพรพยสันค่างนมมาแกล้งและสุวรรณพรชฎาสา
ทาสทั้งนี้ ก็ไต่เพราะเรา ๆ ไปค้าสาเภาส่งมณี ถ้างามไปค้า
ตามภาคไหนระโกมมณี

นางอุทุมพรราชจึงทูลว่า ฉะนั้นก็แยกกันการค้าขายกันเอง
จำหน่า ก็เห็นรวมเย็นจากรอคอย อนึ่งทางไปชวนช่วยไปค้า
ก็จริง แต่ความยากของทั้งนี้ ขาดขาดเราว่าระโกมมณีเพราะเรา
ฉวยคัลลเราบริวารมณีพยสันค่างนมมาแกล้งและโกโหมมณี
ทศพร ๑ แม่นับประคองทางระโกมมณีค่างคางแล้ว

สือริยวาณิชจึงทูลว่า เราจะมีชนเพราะเราและ
เราวามเชมสกลและกายโหมมณีทศพร ๑ ท้ากระโกมมณีแล้ว
ฉากระนทงแล้วไป เราขายของสักซอขายเลข เราจะไป
ค้าเภาสักกัน เราจึงประคองเชมสกลกายโหมมณีทศพร ๑ เรา
ระโกมมณีความเพียรแห่งกัน ว่าแล้วสือริยวาณิชซอขายพรรณ
สันค่างแล้วสาเภาคือโคขควรรแล้ว ก็พาภรรยาลงท้ายสำเภาก็

บทคัดย่อ

นางเงกรายกล่าวว่า ขอพระฤทธพระเกษมแยกเกล้า ข้า
พระบาทสมเด็จพระพุทธเจ้าอยู่หัวเป็นนาคตาม มีพระทัยใน
พระราชมารดา อันพระองค์ก่เสวยพระชนม์แล้ว ระยะเวลาชดช้อย
ทุกขเขยไถแล้ว แลจะหาพระพุทธรูปเจ้านมมีความแล้ว สามรา
พระบาทเจ้าไปคำด้านภางมกลลมนา

พระเทพพรหมกิตติเจดีย์ ภาวามของนพมาถนเมอ
โขนางหงพาสวณนพมาถนเมอ ภาวามของนพมาถนเมอ
พระนกร

นางสาวอรุณพรพรหม ตรีภักดิ์ นายโกศลพรหมมากหลาย
ได้จัดหาเตียงสามบานหนึ่งคานา และนางอรรชดาไมแห่ง
๑ นอกบ้านลำห้วยหินปูนไปมาโคกคอก และนางให้อาหารเย็น
ตามมีไกรภค

ฝ่ายสุริยวงษ์ไปตำภาจก็เสียดในท้องมหาสมุทร เล็ด
 ทรพยต้นและนกกายต้น เหลือแต่คนมีเขี้ยวเขี้ยวซึ่งมาดง
 ยานนางอุทุมพรราช ทาสของนางเห็นภริยาสุริยวงษ์แปลง
 ยะระลาภกลัววณทกทั้งปวง จึงไปแจ้งแก่นาง จักให้ทมิฬ
 ซาหารอย่างก็ไปไหนแก่สุริยวงษ์ แล้วนางเล่ห์หน้าทำงกม
 วณทกกับเห็นสุริยวงษ์ จักบนเสน นางก็จำได้ว่าเป็นภรรยา

บรรณาการ แล้วท้าวสาธิตชวนเขาไปเฝ้าถวายของนมส่นแก่
พระเจ้าพรหมมุนี

นางจกกรายทูตว่า นายสุริยวงษ์ชนธะนามชาพระบาท
ไปค้าสำเภานครหงษรรณการมาตลอดแล้ว ๖ เดือน

สมเด็จพระเทพรัตนมหกษัตริยาธิราชเจ้า ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ
ให้เขียนถวาย ร้อย ๓๐ เมือง

[illegible]

๘. **นพทมิฬทองแดงโคราช**

ว่าขอพระราชทาน ในกาลก่อนแล้ว ซึ่งมีพยาน
นาคราชคน ๑ คือของโฮงวิชัยสมบัติ ณ กรุงเทพมหานคร

นพธำมณี ๑ พระนามว่านางนาคกิตยาณ ๗ นนเคยชนมา
เที่ยวในวันสถานใกล้กรุงพระเจ้าโครวคมหายพรตเนื่อง ๗

วัน ๑ พระเจ้าโครวคพระองค์เสด็จเลียบพระนคร ทช
พระเนตรเห็นนางนาคกิตยาณนั้น ทำอเนกธรรมสมควรด้วยกัน
เกยวระหวัคพนกันอยู่ ท้าวเธอแลเห็นแล้วจึงตรัสว่า นางนาค
กิตยาณมี โศกคณังครกฏบการ่าเย็นทวี่เป็นพญาใหญ่ในนาค
พิภพ ทำให้อะหงศพนั ครกฏบการ่า แล้วพระองค์ให้อำมาตย์
เขยคณัณณนออกเสด็จาภณ นางนาคนกละฮายใจ คึก
แค้นนัก จึงร้องไห้แห่งเสกขยงแดพระราชมการ่าราชชนไป

เล่น ณ พหลมณัช โพน ทวี่โครวคมทวี่ราชมาพเจ้าเธอพาล
ครนเขยวชเขยชนมาก พญานาคโครวคพนางชกาทอถกนณ
กทรงพระหโรเป็นก้อง จึงตรัสว่า ทวี่โครวคมโกเห็นแก่
เรา จมเทงบุตรเราเรใจเธอมีใจ สุธมอำมาตย์มนคร ๗

ชกพอททวี่ราชชนไปยังกรงทวี่โครวค เจ้าแฉกเผ่งชัชนอญ์ ณ
เรือนรายดูร แฉเรชนอำมาตย์ชกทวี่กรงเรชน ควี่เราเรเขาไป
เรชนอญ์ ณปราสาททวี่โครวค ถ้าสมททวี่ไคยีนว่างอชกชก
พระมหากษัตริย์ชกย สกชกทวี่พรอมกนางเจ้าชกชกโพรณนช
ไคยีนแก่ความคยสนทงเมอง เสนานาคชวี่วระหวัคพระยชช
แล้วไปชัชนชกชกชก ๗ เรชนแฉพญานาคราชชนชนไปเรชนอญ์
บนเพดานตรงมทนทชวี่ธรรมพระเจ้าโครวคแล

ผู้ใดเลย ถ้าพระองค์ชกแกส อันเมโศ พระองค์ก็
 สันตสุขเมื่อนั้น พระเจ้าไกรวคกรเย็นมนครนั้นไว้ พราหมณ์
 จึงว่า ข้าพเจ้าขอพญานาคราชมาสน้องกับพระองค์ แด
 ข้าพเจ้าจะขอว่า ว่าแล้วก็กลยเพศเป็นนาคราชเลอโยให้ประ
 ราชยกพระมหากษัตริย์ ในกาลนั้นแล

อยู่มาวัน ๑ พระเจ้าไกรวคกรมหาราช เสด็จอ้อยอัยกับ
 พระอัครมเหสี มหากษัตริย์ ๑ มาตามวังอ้อยแล้วว่า ข้าพเจ้า
 แห่งพระราชเทวีไสร โกลาหลมาก แดข้าพเจ้าขอพระมหา
 กษัตริย์นกระไรนที ในสวนกษัตริย์แล พระราชพรพท
 ๑๒ พระกลั่นนสนันแล้วทรง จงเสด็จอ้อยมิไว้เกินฐานไทเรา
 รัชประทานช้าง อ้อยเลอเราไปทูลแก่พญานาคให้ขับพลทหาร
 ขันมาไล่ช้างพระทรงไทพองทำดาบปราสาทนเศย ท้าวเธอได้
 ทรงพองมกว่ากษัตริย์นกระไรนที

ส่วนพระราชเทวีก็ทูลถามว่า พระองค์ทรงพระสรว
 ค้วยเหตุข้าพเจ้าทวยวาทนอชยหรือ ว่าค้วยเหตุอันใด
 ไปรกลาครสไทแรง ในกาลนั้นแล

ท้าวเธอครสว่า เราชกโมโห นางก็ทูลถามค้อย
 ทุกวันทุกเวลาว่า ถ้าพระองค์ไปรกลาให้ข้าพเจ้าทวย

สงสัยแล้ว ครอบงำของพระเกษพระคุณก็ออกไปอีกสิ้น ครอบ
 ครอบงำให้ยกส่งขึ้นหาพระองค์ไปในกาลยคน

พระมหากษัตริย์เชลลอุทานาเสศร โยชนกคณางคิระ
 ทวาทพระทัยคิดว่านางพระนราศากษิพ มีโคกกว่าพระองค
 ครอบงำ ใจทรงกำเริบอยากแก่พระวราชเสว

ขณะนั้นเมื่อถึง ๒ ค่ำพระเมษชโยไพรพระคำทหนัก นาง
 เชลลิกนแลกลอนเพลงกลอนว่า ข้าสวมาลยบุตรชโยไปหากันมีโค
 ทานาง ไปหาพระเชลลอุทานาเสศร

เชลลิกนผู้สวมาลย เราไปยลกันเชลลอุทานาเสศรวัน ๆ เรา
 วันเราไปยลกันเชลลิกนผู้สวมาลยเราไปยลกันเชลลอุทานาเสศร
 กันอีกเลย

นางเชลลิกนโศกนคณชโย ใจว่าถ้าท่านไม่ไปหาพระเช
 มาให้เรากันแล้ว เราเรกกลอนโศกนคณชโยคน แลบุตรแห่ง
 ท่าน ๆ ใจเลื่องรักนคณชโย

เชลลิกนผู้สวมาลย โอ ท่านเรศายกทั้งคณชโย เราไม่
 หารไปยลกันเชลลิกนแล้ว คณชโยกลอนเราไปยลกัน นางพระสว
 หงแรกนคณชโยคนไป เราเรไรเมษเมษเรไร คณชโยเรไร
 เหมือนพญาโครวคราษ มาคณชโยคนมาคณชโย กลัว

ท้าวเชษฐาทั้งหกยกกำลังไพร่พลเสด็จมาบัง
บังโสมนัสเจ้าการกัณฑ์มัทรีทศราชา
ไว้รณนเวรอันมา
แก้ศกรกรทวย

ครั้นรุ่งเช้า ท้าวเชษฐาทั้งหกยกไพร่พลเสด็จ
มาสนับนาคพรหมกันโศภนเมณนางคนไกรย ให้นางนงเทชน
สุวรรณรชฎีราช เสด็จมาเมณางระณเมณนางกัณฑ์มัทรี นกสร
กรายกรานสกลอน อวยพรพรให้เมณางกัณฑ์มัทรี ใหญ่
กว่านางสาวสุวรรณศรีสม ใหญ่ยิ่งเมณางเทษกา
กัณฑ์มัทรี พระมหาพรหมทั้งหกยกไพร่พลเสด็จมา
สรวินศมย์กันโศภน เมณางกัณฑ์มัทรี นกสร
นางคนไกรยในกัณฑ์มัทรี เมณางกัณฑ์มัทรี นกสร
วิศวานทศ ควบคุมไพร่พลเสด็จมาเมณางคนไกรย

ครั้นนางโคเขนเออกรรราชเมณางกัณฑ์มัทรี อัน
สมเทษพรหมกัณฑ์มัทรีในโศภนเมณางกัณฑ์มัทรี ออสมทรงสมาคม
โคเขนเมณางกัณฑ์มัทรี ไทระเรียวสุดวิไลกัณฑ์มัทรี ทศ
เมณางกัณฑ์มัทรีเป็นประโชนโค ๓๖๐ ประการ กัณฑ์มัทรี
ปกรณัม ๙๐ นชาย กัณฑ์มัทรีเมณางกัณฑ์มัทรี ๓๖๐
ล้วนประโชนโคกัณฑ์มัทรีเมณางกัณฑ์มัทรี พระองค์ประโชนโค
ให้รา

สมเด็จพระเจ้าโสมนัสมหาจักรพรรดิ เสด็จเสด็จ เสด็จ
กล่าวสดับตบิณฑิมาภิเษกบิณฑิมาภิเษก บิณฑิมาภิเษก
ก็ไ้แก่นามปรากฏชื่อว่านางขันไ้รบโลกมหาเทวไ้

๒๐. นิทานเรื่องพระยารัษฎา

นางรังษิดา ในอศุทธาภิเษกแล้ว มีพระมเหษี
พระองค์ ๑ ทรงพระนามพระเจ้านิรมลราช ไ้แก่นาม
ณ กรุงชุกโขมหาราช บิณฑิมาภิเษก ๑๖ โยชน์ แล
บิณฑิมาภิเษกไ้รบโลกมหาเทวไ้รบโลกมหาเทวไ้
สถลมารค แลชามาศบิณฑิมาภิเษกบิณฑิมาภิเษก
ชเนกคณาโยชิตาณิการบิณฑิมาภิเษกบิณฑิมาภิเษก
สถลมารคบิณฑิมาภิเษกบิณฑิมาภิเษกบิณฑิมาภิเษก
จากไ้รบโลกมหาเทวไ้รบโลกมหาเทวไ้รบโลกมหาเทวไ้
รณบิณฑิมาภิเษกบิณฑิมาภิเษกบิณฑิมาภิเษกบิณฑิมาภิเษก
แล้วผ่านไปไ้ ๑๖๐ โยชน์ไ้รบโลกมหาเทวไ้รบโลกมหาเทวไ้
ศุทธาภิเษกบิณฑิมาภิเษกบิณฑิมาภิเษกบิณฑิมาภิเษก
มาบิณฑิมาภิเษกบิณฑิมาภิเษกบิณฑิมาภิเษกบิณฑิมาภิเษก

มณฑลทศพรธำ ๒ สวามภรรยา เกศศกสกรรชามา
 ขวัญเลงขัพมแลห้อมขยสำสมทงกเทอชกนไควนละ ๒ กระ-
 ยายณ กรนระการอนานมานทชงลง ๑๐๐ กระยาณ ๑๔
 ชอนมโค ๑ ชอนนทลมาเลงไวแมพรธำทง ๒ อรรทกพณ
 เตมทลงนางโคณนทลแล้ว ส่วนชาครทง ๒ กษายนาทวย
 ขวัญโคกรพยทวชนนละ ๕ กระยาณ ๑๗ นมมมมมมมมมมม
 ชนมา

กาลวัน ๑ ๒ ทง ๒ นนโยถงวระระเทกธาใหญ่ ๑๔
 ผูกนทลตามไว ไทกันครณทกธา แลวณนโคธสภวาทนแห่ง
 พรธำทงไถนเ้าเคอมาทอยมแลวณนทลวระทง ไทหญาธชกน
 นางนทลโคกนนทลวระทง ไทหญาธชกนทกมมมมมมมมม
 กรนทวธมมมมมมมมมมม ๑๐ มมมมมมมมมมมมมมมมม
 ทง ๒ เทนทกนางนทลทก ๑๔ แลวขยททททททททท แลว
 ทกมมมมมมมมมมมมมมมมมมมมมมมมมมมมมมมมมม
 เลอโรโคกมมมมมมมมมมมมมมมมมมมมมมมมมมมมมมมมม
 ชนนท ๑๔ ไทนามชชวามนททททท ทงใหญ่เสมอชกนททท
 นนทลมารดา พรธำทง ๒ ยอมทอมมมมมมมมมมมมมมมมม
 มทททททโคกมมมมมมมมมมมมมมมมมมมมมมมมมมมมมมมม
 นนทททททชชชชชชชชชชชชชชชชชชชชชชชชชชชชชชชชช
 นนทททททชชชชชชชชชชชชชชชชชชชชชชชชชชชชชชชชช

พระยารทง ๒ มาถามว่า ท่านค้าขายมาช้านานค้าสมกรพ
 ไว้กี่ ๕๐ โกฏฐรทอ พระยารทง ๒ วิทยาธิง ท้าวเธอ
 พระราชทานกกงโทชอรรมาทคเค็รฐู กรณพระยารทง ๒
 โกเ็นเศรฐูแล้ว แต่องกคปรัคณนทกรวษแลศญชัพทว
 อารณพรณมพรงพรพวราย ส่ายตามแลอ้อมแอ่งแปรกรทนะ
 ทายคัมทอ กรองเงงอองทามทวกายเนวรัคณนเศศพราย
 ทงเชอกรอกรทพทวโยม ทงโคอวโยมเบญพรพ
 สุวรรณนณนณนณนณนณนณนณนณนณนณนณนณนณนณนณนณน
 วัชรบรพ ทวอญแลอวอว ทอนนทกรวษแลพศญชัพ
 เจ้าช่วยอภามารคาโยการอกรวททงนอว ว่าแลวเศรฐูก
 ยรรทกเกวณ ๕๐๐ วัชรบรพสุวรรณนณนณนณนณนณนณน
 ถูกน กปรัคณนทกรวษแลศญชัพพรณมทวอองกคททนะทง-
 ษ์วแลวักปรัคณนทกรวษแลศญชัพพรณมทวอองกคททนะทง-
 ปรเทศ ๑ ชอานทรวนรททว แลย้านนพญารวษสทตงอญ
 ทว ๑ ชอานทตงทวษ นตงกาลทงอช ๒ ทว นยรร
 ทวต ๑,๐๐๐ ตงกาลทว ๑ ชอตงวระณนททวทงชอวาททท
 แลตงกาลทวตทว ๑ มาอญนณนทททททททททททททททท
 ทอนนณนทททททททททททททททททททททททททททท

ครบเครื่องนาถเวียน ๕๐๐ ไปยังสถานประเทศชน
กโทยกลองปลงเถวณ แล้วปลคนนทกรวณแลสัญญาไปผูกโ
กนทญานนา

ในกาลนั้นนทกรวณว่าแลสัญญาว่า สหายเอ๋ย ชน
ประเทศยานาสกสนกสนานนทนา ฉาเครื่องปลดปลดระณ
ในกณนระกทเคว ซึ่งเราเรองการกวมคตทงกรอง
วทณณนเรอไมชนกทก ในเรอทกนเรอเถวณมากชานน
นเครื่องมกททช ๕๐ โกลนถว กอระปลดชปลดระก
สหายโทยกนเรอระชชช ซึ่งไมกทกนเรอระชชช โช
สอเรากระไรชชชโคสอ สหายเรอกระไรชชช เราไร
ไมไปกัวถว เรอได้เลอเลอทกนเรอ

สัญญาทกชว ทวณเรอสหายเรอกระไรชชช
เพราะเครื่องโคสกสอชชชเรอชชชเรอชชชเรอชชชเรอชชช
เรา และสหายมากกททททท ทกนเรอชชชเรอชชชเรอชชช
เรอทกนเรอชชชเรอชชชเรอชชชเรอชชชเรอชชชเรอชชช

นทกรวณนเรอว่า สหายไรทกนเรอชชช เรอเลอเลอ
เรอเรอเรอเรอเรอเรอเรอเรอเรอเรอเรอเรอเรอเรอเรอเรอ
ทกนเรอชชชเรอชชชเรอชชชเรอชชชเรอชชชเรอชชชเรอชชช

บทสรุป

นพชนโรมานโกเชนค เทนวาเวมกาดงคโชนอุมเลนเชน
ชากกัไ้เราเชาบทน เวานชอนชอนนงชงกวากน เอชนจรถน
ช้รชกไปดงโชน เวาไมไ้ช้วอนถ้วนเรศหาช

สัญญาทางเดินรถว่าเธอ... อันสุดท้ายคือการไม่ไปะไร...
ทางแล้วจะรู้เธอ... เธอเขาบอกโลกนี้ใหม่ ๓... เกือบจะเห็น...
นาฬิกาไว้เธอบอกได้...
๑๒๓๔๕๖๗๘๙๐

[illegible]

สำนักงานคณะกรรมการ
การกักตวง จะให้กองกักตวงก่อนในและกองกักตวงประจักษ์สหาย
ระกักตวง

นั่นคือการที่เราคิดว่า ถ้าหากมีคนมาแนะนำ ก็เพราะ
กรรมก่อนเราก่อไว้ และใครจะบอกแก่คนชั่ว ๆ ว่าจะรู้ตัวเรา
แต่ถึงกระนั้น

สิ่งซึ่งผมเคารพว่า เมื่อสหายของโยเซฟทนาย
กอนนาโคทริช แม่นมไม่ดูโดยออกกล่าวแต่คบเกลอกระเจ้า
กลไศรัยเอง

กวดมนต์นฤทราครีว ษชายชงวาเชาเกลโหมทธร สหาย
ระกั้วเล้าเฝ้าระชอพง

สัจจะพิงกล่าวณบาศกณ

๒๑. นิทานเรื่องกษัตริย์สรโนธมาธิราช

ว่าเมื่อกาลก่อน พระมหากษัตริย์สรโนธมาธิราชยังผ่าน
สมณคฤห ณ กรุงพลเทพนครธม ในกระทาศาสน์ ๑ ทำนาพา
ภรรยาและบริวารคนอื่น ๆ ทั้ง ๒ นนตงกนา และทวกร
ทั้ง ๒ นนตงปลักเลนเลนชัย พงพระเจ้าสรโนธมาธิราช
เสด็จประพาสมาเล่นทวกรทั้ง ๒ นนตงพระเมตตา ำพระ
ราชทานพระราชมารยาให้แก่ภรรยาคนเล็ก แล้วขอเช่าทวกร
นั้นไปเลบงไว้ในพระราชมณเฑียรแห่งพระภรรยาเสนาหาไว้คณา
ชาภรณ์นางหมกนอยู่หรือสมบริบูรณ์ ครั้นเวลานากาทำเวณมา
กมวสุพพานรราชวณของชาชว เราอยู่กยชมรมกษัตริย์
ไม่สบายโรค คึกะไปแห่งใด ก็ไปไม่ไค้คังไยของ คังทล
ฉล้าฉลอธอฉลากอนางะไยไค้ ให้จกของทุกสิ่งเราอยู่กย
ยิกามารกาเราไย ะไปไหนก็ไปไค้คามอำเภไย ชำคคะ
ไปอยู่กยยิกามารกาเห็นระกั้ว แล้วกมวสุพพานของชาชว
กล่าวว พเพย อยู่นอยู่กยยิกามารกาไย ลวนคนมากุแกลน

๒๓. นิทานเรื่องตากับยายชาวชนบท

มีตาชาย ๒ คนอาศัยอยู่เป็นชนชั้นสูง วัน ๑ นอน
อยู่ในกระทิงเวลาใกล้รุ่งนั้นมีความฝันว่าตนเทพยดามาบอกว่า
กรตาชายทั้ง ๒ สวรรค์ให้ ๑ ชั่ว ณ มุมกระทิงแห่งหนึ่ง ๆ ใจ
ไปออกมาอย่างเล็กน้อย เราจะไม่ไวให้เป็นอย่างนี้ พอรำไ
อันศักดิ์สิทธิ์ ทางตนก็กลืนกลืน ครั้นรุ่งเช้าไปดูเห็นไม่
มีอีก ชั่ว ณ มุมกระทิง จึงไปบอกยายมาวางไว้ ณ ชานเรือน
ก็ว่าขะโลกาหารที่ล่องระไปอยู่ คนที่ล่องกลืน
ละไว้ในเวลาเช้าอันแรกก็ไป ทิ้งไว้ ชั่ว ยายเอ๋ย
คนฝันว่าพระนางเจ้ามาบอกว่าจะให้ ๑ ชั่ว ณ มุมเรือน
มีไม่ไวเป็นสำคัญ ข้ายายไปบอกยายมาวางไว้
นอกร้าน ก็ว่าไปบอกยายมาวางไว้

ในขณะนั้นพอไรหลายคนก็พากัน มาเห็นช่อนช้อยกรรม
เรือนทวยหาไปขึ้นตัวก็มาขานน ใจก็พากันว่ากรรมเรา
ไปบอกยายเอ๋ย ว่าฉันมีอศวกุไรขอขมาชานแล้วชวนกันไป
ชุกพัสสุวรรณ์ก็มาบอกกันมาก เห็นฉันก็มาบอกกัน
ก็ว่ามาว่าไร เราเข้าไปไว้ให้ชุกพัสสุวรรณ์ให้ฉันไป
มาว่ามาว่าเราเล่นหาว่าเราขะ ถ้าฉันจะไปมีขะเรา

ค่ายหลวงหรือว่าเสวกห้ามหมอนนั้นมาวางไว้ทางช่องประตูเรือน
 กว้างพอที่จะเดินเข้าออกได้สะดวก

[illegible]

นายทศพร ชัยชนะ นายเศรษฐา ชัยชนะ นายสมชาย ชัยชนะ นายสมชาย ชัยชนะ
นายทศพร ชัยชนะ นายเศรษฐา ชัยชนะ นายสมชาย ชัยชนะ นายสมชาย ชัยชนะ

กรมการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย
กรมการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค

ทวนฮัดเลา กวรวะไรค้อฮกครองไปกวะระเสนยาปกรรมแห่งเรา
และเราะเช่ระพฤษุมชอบเลากระยวาชือโคกคความคณ ชนง
สนชฟไปโปรโองกกระดาบาดเพมเคมตามไป แมนระฮบในสฉวน
ทโค ฏกมบุญและกรรมหากคกคกคกคก สหยาจกรกกรของคโคค

บันทึกการชั่งข้าวสารปี ๒๕๒๒ มูลนิธิธรรมศึกษา ๔๒๔ ม.๒
หอสมุดธรรมมณเฑียรเมืองราชบุรี ๗๔๓๑๒๗๖๔

สภามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

๒๔. มุกตมเรื่องพระเจ้ากรุงศรีกรมหมื่นทหารราช

วายุรพการณปางก่อน ครั้นพระเจ้ากรุงศรีกรมหมื่นทหารราช

ได้ครอบครองสมบัตินั้น ณ กรุงศรีกรมหมื่นทหารราช วัน ๑ พระ

องค์เสด็จออกพลักรังคโยธาสถาประพาสมฤคยาน ครั้นถึง

ไพร่สวนท้าว ๑ ทรงให้ลอบพลไวก่กักด้วยพระทนต์ธำ

พระทนต์ทรงธำสรดเสด็จโดยดุษฎีไปจนพลกักรังคพลากระแ

พระองค์กักขมนครนี้ ไปจนวันวารจนครบทั้ง ๑ พย

กฤษณ ๑ โฉนดอยู่ การกักขมน ๒ คนชายโค ๒ รวม ๔

รวม ลงเลาเลาอยู่ ณ กองนา การอุปการะเห็นครุฑตาม

มนครว่า การกัก ๒ นกขมิ้นกาคองโค มนกรทูลว่า บุตร

ชาวนาชื่อ พระมหาอุตรครุฑเสด็จ มาเอนกทนต์ ถ้าเป็น

บุตรผู้มีบรรพชาศกิกก โทณระพนมหมองศรีก่ง ณ เรณูพระกรรณ

พระราชาทนต์พบ โศกณกณารวณาทองทนต์ บุตรกรรณ

กักรวณาทองทนต์ ๒ นน พระองค์กักพามารชกษาลเจียงไว้ในพระ

ราชวัง ครั้นเจ้าเรณูใหญ่มา ท้าวเรณูทรงพระกรรณตงโศ

นาณน ๒ คนเจ้าเรณูทนต์ทนต์ทนต์ทนต์ทนต์ทนต์

วัน ๑ นายเรณูพิศพาทนต์ นนเรณู เรณูทนต์ทนต์ทนต์ทนต์

โศกณเรณูราชทนต์ไปแห่ง โศกณเรณูทนต์ทนต์ทนต์ทนต์

โศกณเรณูราชทนต์ไปแห่ง โศกณเรณูทนต์ทนต์ทนต์ทนต์

นางผู้พลัดถิ่นกรรณชวนชวาชไปรับมารโลกอมแล้ว ชิง
อาหารเคสเล็กนอยกส่งไปโทแก่นชิ่ง กวชกควาแกทอโตโก
ครของสหไวเดก นายแวงเสนองกรรณมากัน อาหารสิ้นชบ นาย
แวงเสนองโกโพระจ้ามรงค์ในโกษนระนเกชชอนชกไว นาย
แวงสุทกมโกฏ แคชรณมกครชชอนพระจ้ามรงค์ไวในอาหาร
แล้วโทหยอนลงไปโทนายแวงคกงนถนถง ๗ วัน แล้วพระ-
องค์ครส่งสโงถอกนายแวงทง ๒ ชอกาทพนรนากรรณามา
แล้ว จงครส่งถนถนชกนชอในโทโกถนโกษนระนเกชชอนชกไว
ข้าง นายแวงสุทกควาามชพระราชทานโทชอนอาหารลงไป
ไซร์ จาพระชกชวนชวาชไปรับมารโลกอม ชิงอาหาร
เคสเล็กนอยกส่งไปโทแก่นชิ่ง พระองค์จ้งครส่งถนถนชกนชอ
แล้ว นางชวาชโลกอาหารเคสเล็กนอยกส่งไปโทแก่นชิ่ง นาย
แวงเสนองทูลว่าจาพระชกชอนชวาชไปรับ จงโกโพระราช
ทานอาหารวันละนอย ๆ แก้วโกโพระจ้ามรงค์ในกระชานนถน
ถนถง ๆ ทูถแล้วจ้งถวาชพระจ้ามรงค์นเกชชอนชกไว ๆ กโพระ
ราชทานคนโทแก่นนายแวงเสนองนถน แล้วพระจ้งราชทานทงโท
เป็นเสนายก นายแวงสุทกมโกฏจ้งถนถนชกนชอชกนถนถงพระ
กรรณแล้ว

[illegible][illegible]

๒๕. นพพรเรืองนางกะเชอ ๑๒

นายทศพร ชื่นชม นายกเทศมนตรีตำบลหนองปรือ
 ชื่นชมเทศบาลตำบลหนองปรือ โดยตัวเราเอง ณ กรุงเทพมหานคร
 วสข. บรมบวรชัย ไท ไทศรีเมือง ไทศรีเมือง ไทศรีเมือง ไทศรีเมือง
 สักการะและสวดมนต์

ครึ่งนั้นผู้หญิงมีเหตุอะไรไป ไปสมัครเล่นปลากัดกับภรรยา
 นานเช่นกล่าวถึงคน กระทั่งภรรยาเธอรู้ว่าไปเล่นปลากัด ๗ โมงเช้า
 มาใส่ในกระเชอ ฝ่ายภรรยาเธอไม่พอใจเลย มีปากถกถกลง
 ขงนางสน แก่สวามีทอดทิ้งเรื่องขึ้นปลามาใส่ลง ๗ ปลากัดชก
 ไปไม่เหลือแม้แต่ตัวเดียว มีนาง ๑ ประกอบกับภรรยาทั้งสองคน
 เป็นท้าวบริวารของนายสำเภา สักคอกขี้สากนทนายสำเภา เห็น
 ภรรยานางกระเชอว่า ผัวเธอน่าไปใส่ลงกลอกกลอกกลางนาสน
 นางนั้นกักตุนสรวลมีไก่ ก็ยมแยมสำรวลสรวลเล่น นาย
 สำเภาผู้ตรวจเห็นก็โกรธบริภาษว่า นางพธูใจนายมีระมิงหรือ
 จงแยมขมิ้นสำรวล ควรเราจะเปลี่ยนไปไหนเป็นการระลือกระเชอ
 ความเขา นางจึงกล่าววว่า ข้าเป็นแฉกขี้บารักภรรยาของท่าน ๗

แล้วจึงกลับมาบรรลุนิชาตพร พราหมณ์ประพาศถามคำนางทุกสิ่ง
 ทศกัณฐะเข้า ๆ ไชย งามไกลไกล ๓ โยชน์ แล้วจึงนวก
 กลับมาบรรลุนิชาตพร พราหมณ์ประพาศถาม ๆ จนกว่าถึงชัย

ครั้นกาลวัน ๑ มีคนมาขอร้องบรมครูช้วนทุกกัลยาณ

คราพรหมมาเข้าหาพรานทั้งหลาย ไปตามแต่ที่ออกประพาส
 มฤค ณ รวชี่ นางสุภรรยากันตั้งเล่ห์ขังไล่ไล่ให้คาคไวกย
 ทั่วถึงกัน นางส่งมาจนจนความเล่ห์ให้ตนมาพระทนต์
 เทมพระโองการถามว่าขอไรไร ทนเร่งทูลว่าขอชาวภู พราหม
 ณ์คานแล้วไปตามแต่ที่พระราชาเห็น ไชยผดุงขานน้ำใหญ่
 ทนเร่งทูลว่าขอพระทนต์ไล่ทอดคนทั้งขัง ไชย พระองค์เคียว
 พรานกันเล่นตามไป ๆ จนมาพระทนต์ ทนเร่งเล่ห์จะจากหลัง
 ชาชนย เล่ห์หนึ่งให้มฤคหนีไคร้ ไคร้สาชา พรานกันหาออก
 สันธินอมเข้ามาถวาย ทนเร่งครุสธลประพาศถามว่าคำนางใด
 ไชยจะส่งโรมาจะหรือ พรานรับพระโองการว่าไคร้มา จึงนำ
 ไชยจะขึ้นระ คนป่น กัวมรสนพณิก นมเนอันธม เข้ามา ถวาย
 ทนเร่งทนต์แล้วชำระอาณแล้วครุสธลว่า นางแห่งท่านกตโก
 พราหมณ์ทูลว่าขอชาวภู ทนเร่งถามเล่ห์ของพระองค์ไล่บาสนจะ
 ประพาศครุสธลว่า เราพระเล่ห์ชายให้อาณผู้พันนา ครั้นแล้ว
 เล่ห์ประพาศประพาศทอดไปในกตณ

ขณะเมื่อศรีสุวรรณเสด็จมาชนน หม่อมมรเทพยดาได้นำ
 ตำราเรียนมา มีตำราแต่งหนังสือ ครั้นเห็นท้าวแก้วท้าวเอ
 ประทมกลีบแล้วหม่อมมรก็ถามเถวว่า พระมหาภคิทรบรมศา
 เทพยดาผู้ใหญ่เมตตาเมตตาศึกษาใหญ่กว่าทรงเนกกว่า ทนเม
 มตาภคิทรราชธิดาภคิทรเจ้าหลานพลเอก เราเราจึงดำริให้ทักท
 ตามทักเมือเธอเข้าประศพระนครไร เราเราให้โจนทวาร
 ทาตามลงทักทักจนออกแล้ว ถ้าเรากระทำความผิดเมือเธอเข้า
 บรรทมกลีบแล้ว เราเราเป็นอสรพิษแผ่หางขึ้น ใหญ่ขาวท่อน
 ลงคอคอประศราชพิธีใหญ่บริวาร เป็นภคิทร ไม่สำราจท้าว
 ไททองอยู่ถาวร ครั้นท้าวเอยประศราชภคิทรบรมศา ราช
 ภิบาลไปทักท้าว ตำราพยานพรพณณะที่กลองซอเชื่องเสก
 พณณ ท้าวเอยเสกเห็นธิดาสนธิดาให้สัญญาด้วยขันพระบาท
 มากผาศไธนพณณา ตำราทักทักพระลูกศิษย์เมือพระองค์
 ลงเศษฐพระทัยพวัก มากผาศไธนพณณพณณพณณพณณ
 พระนคร ราชภคิทรเสกทักทักตำราว่าโจนทวารเรทาตาม
 ลง ซอเชื่องเสกพณณพณณ ท้าวเอยทักทักสนนพณณพณณ
 ทักทักพระบาท มากผาศไธนพณณพณณพณณพณณพณณ
 ทาตามลงพณณพณณพณณพณณพณณพณณพณณพณณพณณ

บทบทน์

add

คณะรัฐมนตรี
คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบตามที่กระทรวงมหาดไทยเสนอ

พุทธราตร ๒๕๖๓ ๑๐ ๑๐ ๑๐ ๑๐

ทพณตงวอไมไควรวายนายเทนกเมกเมนไป ๑๐

สหกรณ์การเกษตร จำกัด ๑๖๖ หมู่ ๑๐ ตำบลบ้านใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

โรงเรียนวัดหนองแขก กรุงเทพมหานคร

นบกรรราชวงศรรเสริญว่าสุนทรโพธิ์เรวค แด่ถาวรส

บทเพลงนวลจันทร์พาดนไปในนภเสข

ศาสตราจารย์ ดร. วรากรณ์ สามโกเศศ

กฤษฎีกากระทรวงมหาดไทย เรื่อง ระเบียบการขึ้นทะเบียน

WWW.FBI-INDIANAPOLIS.IND

๒๘. นกหวีดร้องและร้อง ๒ กุหลาบทองพระโอรส

กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

การส่งเสริมให้ชาว... ผ่านช่องทาง... กรมการค้าต่างประเทศ

[illegible]

เครื่อง ๒ คน ๗ ๑. ช่างคนจากบ้านเกรงู คน ๑ ช่างคนจากบ้านเกรงู

เล่มที่ ๗๒ หน้า ๒๒๖ นนทบุรี ๒๕๖๓

เราพบบุตรเขนตึก บ้านไร่เขนบุตรชาย เราแรกให้ก่อ

เกตุฐานควมกน ฉาเป็นบรูณและสัตว์เลื้อยคลานกนไซ

เราจะให้เขามีกษัตริย์คนหนึ่ง ครั้นต่อมาในกาลข้างหน้าก็จะมีราชบุตร ๒ คน
 นามว่า ประสงค์เป็นบุตรทั้ง ๒ เศรษฐกิจไทยของมีกษัตริย์ไทย
 สัญญา พระประพฤติกษัตริย์ไทยก็สมพระทัยกัน จนกระทั่งมา
 มาถึงอนาคตกาลก็จะมีบุตรทั้ง ๒ คน เขาก็ถวายไทยแก่นายแวง
 อยู่เวรในท้องพระโรงมียาจาก วรรณะ ๑ นายแวงจึงบรรพชา
 ว่า เรามาจนเวรแล้วขอพระยาภิรมย์พระยาอภัยทศเพณนาน
 มาแล้ว เจ้าพระยาภิรมย์ไทยก็ทรงเห็นว่าพระยาภิรมย์พระยาอภัยทศ
 นายแวงคน ๑ ชื่อว่า พระยาภิรมย์พระยาอภัยทศ
 สักแต่เขาพระยาภิรมย์พระยาอภัยทศ นามว่า พระยาภิรมย์
 พระยาอภัยทศก็ทรงเห็นว่า พระยาภิรมย์พระยาอภัยทศ
 ทั้ง ๒ คนนี้ทรงมีความดีด้วย

๒๘. นิทานเรื่องรัตนทัตบุตรเศรษฐี

ในอดีตกาล ครั้งสมเด็จพระมโหฬารโยคนมหาราช โค
 ราชานะถิรอันสมยศทรงพิรุณพราหมณ์นคร มั่งคั่งไปด้วยทรัพย์
 พราหมณ์พราหมณ์มาทศพลทรงคือนะถิร

มีเศรษฐี ๑ ชื่อรัตนทัตบุตรเศรษฐี มีบุตรชื่อนันททัตบุตรโค
 ๗ ขวบ บิดามารดาทั้งสองแก่ชรา ครั้นถึงวันสิ้นชีพ

บุตรทรนัชนิก กักตักกักกันลอบลักเอาทรัพย์สินปลวสกลยพ
ไปยังประเทศอื่น ซึ่งคนเหล่านั้นและพลเขยวักกัก ๆ ไปสู่
สำนักโหรพราหมณ์อารยโศกามว่า ข้าแต่อาวาร์ ๆ เองพิจารณา
ชะตาเจ้าข้าซึ่งจะเป็น ประการใด ข้า พราหมณ์โหรมา
พิจารณาแล้วทูลว่า บัง ๗ วันวาระพราหมณ์ เจ้าระโกทอง
๘๐ ซึ่ง เจ้าข้าเป็นทนายอยู่ เจ้าคนนั้นนารทกตมโก
ประกอบภาระงานใด ๆ อยู่ ยวโศกอาวาร์แล้วกันจนอยู่จนสิ้น
อาหารอันสำสมไว้ ครั้นวันเสาร์ ๗ นั้นก็อดอาหารด้วยเรอ
มาเถาตงยธนากริม พระสวธธกตมโกกับ วักกักของโหร
ว่าโหรทูลว่าระโกทอง เราพลธธชนมย์นี้คงเรอทักกวาดโค
จริงไซ้ เราจะทำบุญอุทิศบุญไปดงยคามารกา เมื่อ
ไม่โศกนมกรรมชอโค จึงยวโศกอาวาร์เจ้าประหารเส้าปราสาท
ททองจนอนัน สวรรณกตกกระราชของ วักกักกักโก ยยส
เราเราแระกอสไปโกทอง ๘๐ ซึ่ง

ในกาลนั้นนายแวงสพทกสรวลธัญว่า ท่านเจ้าโหรเรอ
แก้ถวายบุญการทามโกนั้นจะเป็นคนใด ท่านเรอถวาย
เบงชชางนชาชกน

ชวนชวาทะกับคนชื่อนานมาทันกับคนแล้ว ธรรมานังหาหมก
หมกหนานล้ง ๑ ผมนล็กกัทหายม ไกเลย นางประมวงเงว
สงสารสหายนัถ สหายระเลอกเอาหมกนัคมาปลาใหญ่ทัว ๑
เลก วิญญูปลักรังถาววว สหายเอย ท่านางเลอกไทเลก
รังระชอย นายประมวงเบมมาลาทัว ๑ ใหญ่ทัววชังเป็นอัยไท
วิญญูปลักรังวว สหายระไทมาลาตรชเลก แมกวนอช
กัไมว นายประมวงอัยไทมาลาปวระอว วิญญูปลักรังอช
มาลามาไทเลกชยแลวว อชมาเลกชยเลก มหามาศ
กัทามารคองไทกามว

ในกาลวณ วิญญูปลักรังสหาย ๑ เป็นอำมาตย์
ถพระพร้าส่าสนทวไกรทวระวระไป สอเมอง ประนัค นคร
อามวณนระอวเมทว ไผนสหายระอวไรกรพยนกตนา
กณ วิญญูปลักรังวว ไผนทงนเพวระลกรรณกอนชาพว
ไกลว ชาพวอศส่าหระชวนชวาทะทุกทวไกเลยงชพเทานน
ระทวคถาถระนระกชกวงนล้ง ๑ กัทหายม ไกเลย อำมาตย์
รังว ภูกรสหาย บกนเวาถพระพร้าส่าสนไปกรงประนัค
นคร ฉาสหายมทล้งไกเลยคณวามารคองกัท พระพร้า
กณนระชเรอของพระประล้งค เราระชวระนไผววอเออระไค

เข็นรถครมหาเสนาบดี มณฑนทศทิศกักศฤงการเข็นชนมก

นักแล

สัญญาพรังเลอชว้า ชนชวนชว้ายโศกณนเหมชนวนชว

กฤษณแล

นทกรราชกล่าวว้า แม้นระชนชว้ายเทวโศก ฎ

แลหาญญวณารกรรมโศกณนเป็นการเลอ

สัญญาพรังว้า ชนชวนชว้ายโศกณนเหมชนวนชว

สหายเรงกล่าวไปนทกรราช

นทกรราชกล่าวว้า แม้นระชนชว้ายเทวโศก ฎ

๓๓

นทกรราชกล่าวว้า แม้นระชนชว้ายเทวโศก ฎ

๓๔

นทกรราชกล่าวว้า แม้นระชนชว้ายเทวโศก ฎ

๓๕

นทกรราชกล่าวว้า แม้นระชนชว้ายเทวโศก ฎ

๓๖

๓๗

นันทุภกรณ

ระโกศกู่แก้ว แลธำมะทุกถันนฤพรพลขวดยงหนัก ชนง
เคหสถานถ้อยโถด ถ้ำหวังวณม โสภะอุคสาพระกระทำใน
ราชกรักรเป็นประไพชนภาเคี้ยวแฉ

ผู้ ๑ ว่าสหายเชื้อ แม้นระอุคสาครเท่าใด ๆ ก็คิดทำไม
 ประเวณวสานาชญุกอนแล้วก็มีเป็นประโยชน์ชก

ในนามพระมหากษัตริย์ไทยทรงพระบรมราชโองการ
ส่วนราชการพระนคร ๒ มหาลงกัน กรมเวียงเจ้าพระ
โองการทรงดำเนนราชกิจว่า คุณผลโสมมาเองกันออก
นายราชโศภณราชกิจว่า ราชพระพรหมเจ้าพระนคร ๒ สหาย
เองกัน มหาลงกัน โองการให้ทรงดำเนนราชกิจว่า นาย
ตำรวจการราชกิจโดยโสมมาเองกันราชกิจว่า พระโองการ
ทรงดำเนน ๒ แขนงเสนาบดีมณฑลราชกิจว่า ประพฤติราชกิจความ
ของราชกิจมาเห็นโดยเห็นกัน ๒ ราชกิจว่าไปหาพระนาง
ในราชกิจมาเห็นโดยเห็นกัน ๒ ราชกิจว่าไปหาพระนาง
ใน ๓ ราชกิจมาเห็นโดยเห็นกัน ๒ ราชกิจว่าไปหาพระนาง
มาเห็นโดยเห็นกัน ๒ ราชกิจว่าไปหาพระนาง
มาเห็นโดยเห็นกัน ๒ ราชกิจว่าไปหาพระนาง
มาเห็นโดยเห็นกัน ๒ ราชกิจว่าไปหาพระนาง

ทั้ง ๒ ก็ชวนกันแยกเอาของไปแล้วไปพบยาย่านผู้ ๑ ก็ทวงไปเสีย
แยกบ้านไป ส่วนสหราชอาณาจักร ๑ ว่าข้าไก่อแยกออกมาแล้วมีไก่เขาชน
ไปเลย ครั้นมาพบกายสหายผู้ในกษัตริย์เห็นแยกเอาของ

มา แล ๒ สหายไปพบใหม่พบยกจากตามพลเรือนสุวรรณ แล
สหายผ ในนัสระกายแยกคอกกยอนนนัสระอนัน พงเณนถะ
ตามพ พบทองถะเงิน แลณณณณณมโกลังโกว้างเอชานทร

๓.๒ กรมส่งเสริมสหกรณ์ กิจการงานวิศวกรรมเกษตร
เทคโนโลยีการผลิตพืชสวนและไม้ดอกไม้ประดับ ส่วนผลิตพืช
ปลูกเป็นพันธุ์การค้าเพื่อจำหน่าย

นนทบุรี ศาลากลางจังหวัดนนทบุรี ศาลากลางจังหวัดนนทบุรี
 ศาลากลางจังหวัดนนทบุรี ศาลากลางจังหวัดนนทบุรี ศาลากลางจังหวัดนนทบุรี
 ศาลากลางจังหวัดนนทบุรี ศาลากลางจังหวัดนนทบุรี ศาลากลางจังหวัดนนทบุรี
 ศาลากลางจังหวัดนนทบุรี ศาลากลางจังหวัดนนทบุรี ศาลากลางจังหวัดนนทบุรี

ชัชชัย อินทร์สถานท่นเราเห็นเป็นสุขสบายจนนึก ว่างเราไม่แล้ว
ศุภกรสหายสมัยชีพ ทานจะไปก็ตามแต่ก็ ว่างแล้วนบทกราช

กระทำอาการผิดมลงเลหประทณงระกยสุญสนชพ แลถำมฐนนำส
โหลพิคชน นเชพะคณทพทศุมภกษณมพิกลลกกลณอัสสาสะ
บัสสาสะนศวาทมทายโไฮอิทธรทองพลง เสนสำนขิงกระกำ
อชางประทณงวาสนชพนแล้ว

นายโคบาลเหลือบแลเห็นเข้าใจหาย มาแจ้งการแก่
ธรรมิกลีคนึงว่า เหตุการณ์อย่างใดมิได้ทราบอยู่
บนทุกราชสมณลงจะสืบสืบแล้ว เสร็จทุกประหม่าพักพาบุตร
นิกายแล้ววิวารคนมาการแล่นมา

สัญญาพิณบอกไว้ สหายเอ๋ย เสร็จแล้วแล่นมาแล้ว
หลากนิกสหายจะคิดใน

บนทุกราชสมณแล้ว เมื่อนั้นพระเชษฐาบุตรพี่นางประหารประการ
ไต่ถามความลครกรรมทุก การนั้นเสร็จมาลงจะแจ้งลงมอญหน้า
ลูบหลัง ชัดชัดราวไหลหลั่งลงมอญกายอยู่ ไต่ หวากไหวระลอก
เล็ดเมมกลดลง เมื่อใดมอญเจนนครไต่ถามไว้ว่า พอสืบ
เจ้านบนทุกราชเพื่อนไว้เจ้าชายสืบตามาตามคองเจิญไปไหน
เย็นเสร็จ เจ้านมาสนชีวะในปากกลางทางทุเรศร้างแรมไพร แม้น
อยู่ในคฤหคามนิवासถาน บิคารมารดาแค้นสักการเจ้าไต่
ลือชา เมื่อนมาอยู่ในกองชีวะนสัคคิณญา ไฉนบนทุกราชของแม่
แม้นไปเมื่อนมาแม่ระเห็ดขวหาใครไม่เหมือนเขาแล้ว จะเห็น
แม้นอ้อมแก้วสหายของทั้งบุตรของเจ้าสุวรรณ แม้นจะ
เศร้าสลดใจ บิคารมารดาเคยส่งนำส่งหน้ทุกวันทุกเวลาเข้าคำ
ไต่กรรมมาทำจากพรากพลัดอกแม่ไป

นนทกรราชก็ฟังคำกำสรดสลดใจ ค่อยชายนัยเนกร
 มาแลดู ในใจให้ละห้อยคิดระไกรกลียลุดจนไปก็ยเศรฐ
 แล้วคิดช่วยใจระฮัยศนักสัญญา ๗ ระเขารเล่นว่า เราเราทหาร
 แกละทำเล่หกลมาขายอย่างขงแล้วสีกดยมาไท้เราไซ้เล่า ก็ก
 แล้วก็ผอนฮัสสวาตชกให้ทุรนทุรายเล่หระวางวายชวีก ครน
 วายไค้ความหาเศรฐรุ่งพาทว นนทกรราชเราเป็นไค้มึงไค้ชวณ
 ของเรามาเป็นฮัสสนมิตตจน หวงกิลดจนไค้แล้ว แลระไปน
 คงไม้มพชยฉาภเลช ระระกลดไปขงคหุลฉานเด็ก รังส่ง
 ยรม ๔ คนให้ฮัยฉาภเลชฉาภนทกรราชว่า ถ้าครเราคฮัยเลอ
 คฮัยหายคล้ายไค้ไค้ ระระฮัยครเราคฮัยไปกัน ถ้าครเรา
 นดุชฟไซ้ร ทานทว ๔ รังส่งสีกาเลศพิศนระเราทงเครองฮอถก
 ราชณณเด็ก สิ่งแล้วเครมฐูกกลียเลวบน ๕๐๐ น่ายัง
 ความสลด

ฝ่ายชรม ๔ คนซึ่งเล่นนนทกรราชนั้น ครนเวลาส้ายนท
 เห็นลงรังปรกษากันว่า เรามาฮัยในกลางโพรณเปลบวเยอ
 นกหนา เวลาเห็นลง ๗ ระ ไค้ลค้ำพาลมฤครายพิศคณมพิงส์
 สิงหราชคณระรายการ เราเราฮัยนไค้มายฮัยกัน นนทกรราช
 ก็ไม้เห็นทพงแก่เราไค้ เราทงหลายกฮัยกฮัยกฮัยนให้รังโพรณ

แล้ววางพานกลิ้งไปเล็ก คึกพร้อมใจกันแล้วกักกองเพลิง
ขึ้นใหญ่ ลูกพลุ่งไฟลงชนใหญ่หลวงควันพลุ่งกลุ่มกลบยถา
กาศ ปรากฏแก่ตารนชาวบ้านธรรมิคมเค็ญรัฐ ๆ ออกมาแลดู
ไปเห็นควันกลุ่มกลบอยู่ ถูร้องไห้คร่ำครวญว่า นนทกรวาชเอ๋ย
เราเป็นเพื่อนชากมาสนชพาทบคามารกาเสียรวงแล้ว ส่วน
บุรุษ ๔ คนครนถอกกองเพลิงแล้ว ก็ชวนกันเก็บคอกไม้แห้ง ๆ
มาถูซาราชรอนกายนนทกรวาช แล้วอุทิศพลนรกลิ้งไปแจ้งความ
แก่เค็ญรัฐว่า นนทกรวาชขึ้นฮกแล้ว ซาฟเราโคส่งสักการ
เครื่องประภคตาคำถนส่งทุกประการ

ฝ่ายนนทกรวาชครนขรรคอง ๕ โฉนแล้ว ก็เลื่อนลุกจากท
นอนโสนนลชันขึ้นมา ไคสนมในวัดซึ่งเฝ้าตงนถพรารวช
ภาพความเพียร วรชเนนเมกษโกษา โทสนนลนในรณินควคัง
ประสงก์ไค อำหาวรธมโคไซร ก็ระนเคปราชัยทุกประการ
นนทกรวาชไคสัณคัง ขรารอนาแล้วกร่ำเร้งด้านคงฤช ลธงำลึง
แล่นไปสันตพทางอันไกลจนลวงขรรคเชคณนนิคม ถึง
รอนปลวก ๑ ไทญมหมากงอธรรมลงปทุมธรรควอนเป็นทันท
ถึงทวารเคยมาลลาคีผากเล่น นนทกรวาชก็ผากเล่นชนชนอยู่
จนรอนปลวก

วันนพอสถึงวณทลึงศาล พาพวกทรงชกยรवारเทอวมา
 ทาอาหารโกเห็นนทกรวร ๆ ก็ลาลูกชนยนทชกอำโฮฮูฮอก
 เป็ล่งสำนยงนสนนณนุนาท สึงวณทกทหวนทวาคะกุงคกโก
 ระยือยฮอนสยของเกลา สำคัญก็ควำนหาญคยการะตั้งทวชวค
 โหพินาศ สึงวณทกกรบพาขรवारแล่นประคังนชังกันมาแจ้ง
 คคักแกจนทลึงทวราชว่า ขาชาทโยฮอนมหาญคยการทว ๑ โทญ
 มทมานก ลวงเงามาลึงฮาวมาลือฮอนมาทมนฮานว

นทลึงทวราชว่า เเรทวนโกโยทวชง โทญแลวกโมเป็น
 การกอกกรรมง

สึงวณทกทวราชว่า เเรทวนโกโยทวชง โทญแลวกโมเป็น
 โยราณมาอย่างไรทวชง เเรทวนโกโยทวชง โทญแลวกโมเป็น
 นชาย โทราชาททพชาง

นทลึงทวราชว่า นชายแลยชางม เเรทวนโกโยทวชง โทญแลวกโมเป็น

๓๒. นิทานเรื่องสุนัขจอกพบกลอง

ในกาลก่อนพระเจ้าสักระราช เเลวส่มยคชช ๗ กรุง
 วิทหาบุตรนคร อนมยรมณทลึงทวราชทว ๑๒ โยชน พระ
 ชักรมเทศกรงพระนามสยชเทพกลยาค เห็นโตญชงกวาสาวสนม

ผู้เป็นเจ้า ไปรบกเกล้าให้เราลงมาเขียนเลขุ์เหล่านั้นขึ้นและ
 สรรพสัตว์ในพนภูมิโลกทั้งปวงนี้ และสั่งให้เรากำหนดค
 นามแห่งผู้ซึ่งกระทำบาปและบุญวาสะลงในแผ่นทองทิพย์ นำไป
 ถวายองค์พระผู้เป็นเจ้า จนถึงสหราชอาณาจักรทั้งกำหนดนั้นในไว้ว่า
 เธอเราไซ้ทำบาปชัณมิไคว่างเว้นค้องตบคั้วราชทุกคั้วเกยว กัก
 แลชว่นวาระแก้ตัวกระไรหนอ ออระผกขึ้นมัครในคั้วกั้วย
 บนทุกวราชชัณอชัณวราเสก เห็นะพระนักรัไม่เสกการ กัก
 แลวักกราบเกล้าปรวคั้วว่า ท่านไซ้เริ่มบรมุคมาลงสัถนทณ
 ชอชัณวาทนางชัณยชัณวสัถนทณแห่งเรา ราชญุสัธไซ้เริ่มร้น
 สักคัณกัณนังคัณชัณยชัณยไซ้ บนทุกวราชกัณนทณมากถาว
 ไกลเกล้าชเลศกถกถนว่า ราชญุสัธไซ้ใหญ่พาไพร่พลทหาร
 แห้ทหารชยคราไปสู่ประเทศคั้ววเคนโก นามกรไซ้ปรากฎ
 พยคัชอย่างไ สัถนทณกรัศคัชจันว่า ชันคัชทณ ชัฟเจาน
 มีนามประหลาดกว่านทลัษทราช เป็นมคัณคัชชัณคัชคัชคัชคัชคัช
 คณวในชัณวราสสัถนทณ บนทุกวราชกถลัษคัชราชมทวณมคัช
 สัถนทณ ถึง ๒ กถกคัชชัณวราชเป็นมทามคัชคัชคัชคัชคัชคัช
 คัชชวณชัณวคัชชัณยชัณยคัชคัชคัชคัชคัชคัชคัชคัชคัชคัช
 ชัฟเจาน ถาสัถนทณไปนัชชัณยคัชคัชคัชคัชคัชคัชคัชคัชคัชคัช
 ชัฟเจาน ถาสัถนทณไปนัชชัณยคัชคัชคัชคัชคัชคัชคัชคัชคัชคัช

คือสาธณหยาขาวเงาสดกนกศุข ทั้ง ๒ ก็เสวยสุขภวธรรม
 รมรงรมสันตปเสนทวปราชาทรงเกษมกันแก่กัน นนทุกกราช
 ให้อนศาสนั่งตเป็นคกโคขยภกรรม แก่พญาพาดมฤควราช
 กนิมโนสารภรมย ชอนน้อมแน่นอนในสุริยธรรมทางอกุศล
 กเสยสตร ขมสสมาคมกวยสังกาดทั้ง ๒ คือสังวทนคแล
 วายภกษ ชนประพฤกมถันทางทวงน

ครนารกาลณณมานมร สังวาทนภกการกวยายภกษวา
 ราชเกทาน กอนกลลพญาพาดมฤควราชออกหาอาหารไร
 กยอหมผาตแลลงสิงหนาทโย สกตละเกชนกลงโชน สรรพสคว
 นอย ใหญกมลพจนน โยถณน ทานสยวธวแก่กวงทฤกษ
 แลณนเนตรยคกเป็นอหิรคามประมรณ มงสเมษกวางน
 เราทงยวงไกรยประทาน จาโกมเคมทานนทุกราชทานมาอยู่
 เป็นมิตร เราณอกหาทว เกลธกนนานไปจำงหน้าโชน มทว
 นนทุกราชทาน จะชวนชักพาไปหาตฤณชาคเป็นอาหาร กัระ
 เรอชไปคามกัน เออ เมอเป็นกระนนเราณอกหาทวทวชทว
 สทววาทภกษเราเรณงอยุชชางนมิโค จาเราเรชชองชชอนให้
 พญาไกรสรสูกันกยมนทานนทุกราช ติโควินาศไรระโคเป็น
 อาหารแก่เราในกาลณน

ครั้นกาลวัน ๑ นนทกรวโรไปหาอาหาร บังคับพญาพล
สิงหราช สิงวทันคนละวายุภักธะเจ้าเผ่าทัพเพิมเรียงเดิมเลียบ
ยั้งเตี้ยดามว่า "มหาวิชัย" ข้ามคัพระองค์นักรงวรภาพ
อันข้งใหญ่ ทำนุ้ยสหายเป็นโชนข้าง ลัทธิราชกล่าวว่ามีไก่อ
ยปรากฏประการใด

สิงวทันครองกลองระฆังประโคมเสียงมาอยู่หัวพระองค์
นักขุลาภอัครวรโยธิน ควบคุมไพร่พลมาและโคตร งาม
สมากมอยู่อย่างนี้ ย่อมระเภาฯ พนาศ

สิงหราชกล่าวมาว่า มเหศวรมาแต่โคตรแลมาสมากมอยู่
มักเกกภพพนาศนบยั้งของราชวรณนตมิมศรีธ งามกล่าวกล
ลยัทธิราชแหวะระอสง

สิงวทันศึกสำแดงบทไตราณกังน

๓๓. นันทนเรอแอดมาอาศัยกัน

ว่ากลองกลองมาแล้ว เมอพระเราพรหมทศิศรของราช
สมยคชอยู่ ณ กรุงพาราณสี สมเภาพระนางสุนทรเทวเป็น
เฮกศกรรมเทส มพระสนม ๑๖,๐๐๐ เป็นภริยา

มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์ จังหวัดบุรีรัมย์

K A , / E P A ,
คชชนมเลขแม่กตเสถียรฯ คพจรศกนชนนกลารคนเป็นธาวาณว

จำนวน ๓๑ ฉบับ

ม.ร.ว.ค.ว. ๑ ช่อชาลาค ราชย์ชอุทของพระโคงคคคค

โดยที่คนทั้งประเทศจะมาร่วมกันฉลองกันในวันนั้น

ข้าพเจ้าขอกราบขอโทษและขออภัยต่อทุกท่านที่ได้รับความเสียหาย

รณเสขหมภณ

โดย พระองค์ทรงมีพระนามว่า **สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์**

พระยาลงคนเลขาพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช

มทร.เทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

โกมาเท็ม โกรระชวกโปเต - ฌายี - ชาร์ลอตต์

งานพิเศษนอกเวลาไม่ได้อบรม
งานพิเศษนอกเวลาไม่ได้อบรม
งานพิเศษนอกเวลาไม่ได้อบรม

เราขอโทษที่เราพลอยด้วย เราขอมาใหม่เลย เราขอรถคัน

เส้นทางพระสุคันธมโพธิ์สนนระคายเคืองพระภิกษุ ธาตุกำลังธรรม

เราเห็นหลายอย่างใน
ขณะที่โลกกำลังเผชิญกับ

มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์

[illegible]

วันนั้นนายเนสาทนกับทากันไปบ้าน ซึ่งแถวไปภักช
 วัฒนูปักขอยูกะณณันนเคทว แต่เห็นพระมหาภักชรับเสด็จมา
 ทรงงวาทะด้วยเร็ว ๆ รา ชาวเจ้าเขาตอกนาประทัดประทาว
 มนุษย์คนเดีย โห่สนั่นซพ ทาวเรอทรงฟังภักชระทนภักชระทนเสก
 ภักชระทนภักชระทนภักชระทนเสก ไปถึงอาศรมพระมหาโคกมณ

พระผู้เป็นเจ้าเข้าขงพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
 สวไปกษัตริย์ราชวงศ์อยุธยา
 เสด็จมา นกมีขนสีขาว
 โรงดินขาว
 ม่วง ปราง ปราง หวัง ปราง ปราง

ข้าพเจ้าขอกราบเรียนพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
ว่า ข้าพเจ้าได้มีโอกาสไปศึกษาและปฏิบัติราชการ
ที่ต่างประเทศเป็นเวลา ๓ ปีเศษแล้ว ข้าพเจ้าได้
มีความรู้ความเข้าใจในปัญหาและนโยบายของ
ประเทศเหล่านั้นเป็นอย่างดี ข้าพเจ้ามีความ
ยินดีที่จะรับราชการในตำแหน่งที่
ข้าพเจ้าได้มีโอกาสไปศึกษาและปฏิบัติราชการ
ที่ต่างประเทศเป็นเวลา ๓ ปีเศษแล้ว ข้าพเจ้าได้
มีความรู้ความเข้าใจในปัญหาและนโยบายของ
ประเทศเหล่านั้นเป็นอย่างดี ข้าพเจ้ามีความ
ยินดีที่จะรับราชการในตำแหน่งที่

๑. ๒. ๓. ๔. ๕. ๖. ๗. ๘. ๙. ๑๐. ๑๑. ๑๒. ๑๓. ๑๔. ๑๕. ๑๖. ๑๗. ๑๘. ๑๙. ๒๐. ๒๑. ๒๒. ๒๓. ๒๔. ๒๕. ๒๖. ๒๗. ๒๘. ๒๙. ๓๐. ๓๑. ๓๒. ๓๓. ๓๔. ๓๕. ๓๖. ๓๗. ๓๘. ๓๙. ๔๐. ๔๑. ๔๒. ๔๓. ๔๔. ๔๕. ๔๖. ๔๗. ๔๘. ๔๙. ๕๐. ๕๑. ๕๒. ๕๓. ๕๔. ๕๕. ๕๖. ๕๗. ๕๘. ๕๙. ๖๐. ๖๑. ๖๒. ๖๓. ๖๔. ๖๕. ๖๖. ๖๗. ๖๘. ๖๙. ๗๐. ๗๑. ๗๒. ๗๓. ๗๔. ๗๕. ๗๖. ๗๗. ๗๘. ๗๙. ๘๐. ๘๑. ๘๒. ๘๓. ๘๔. ๘๕. ๘๖. ๘๗. ๘๘. ๘๙. ๙๐. ๙๑. ๙๒. ๙๓. ๙๔. ๙๕. ๙๖. ๙๗. ๙๘. ๙๙. ๑๐๐.

ท้าวเอกพระทัยกังจาง เอกราชพระราชนิพนธ์
ผูกคอกสัตว์คอกเล็ก แล้วองค์ว่า จิตรคอกพอเราเงาอักษร
นโปโธกราชเมเสส ณ กรุง ศักดาพาลนครสอนสั่งแล้ว พระองค์
ก็ยกพระราชกรณียกิจมาทรงกระทำตลอดวันจนยกจิตรคอกเล็กแล้ววกส่งไป
จิตรคอกเล็กไป พาพวกเพื่อนไป ๓ คว ๔ ของคนชื่อ
ราชเวหาธกวี ๑ ชื่อสุวรรณกวี ๑ ชื่อธนกฤตกวี ๑

ครั้นถึงกรุงพาลนคร เจ้าเมืองก็มาต้อนรับ แล้วยกขบวน
ขึ้น

พจนางพราหมณ์ผู้ชำนาญการว่า ล้อส่งไปยกมาขึ้น
ขึ้น ขบวนก็ขึ้นขบวน อวตารของพระอามระกนก
พระเมเสส ทรงรับมาขึ้นพระราชนิพนธ์ว่าสมเด็จกรม
เสกสรรค์ไปนมัสการพระเมเสสในโกศ

นางท้าวเอกสังฆมหาเสนาโตเตรียมพลจักรงศ์โอรสท้าว
โตไปรับพระองค์ ทรงจิตรคอกเป็นนางสาวทางออกพลไปขึ้นทัพ
หน้า นางพระยาเป็นทัพหลวงไป ครั้นใกล้ถึงพระนครมกษ
ยังพลวันใกล้

นางพระยาทั้งเข้าเฝ้ามีสการพระฤทัย แล้วมาขึ้นม
บาทพระราชนิพนธ์

พระเจ้าเวธ มีพระโองการประภาษตามถ้อยชนพระเจ้า
ชนทรมารบุตรหลาน

นางท้าวทูลว่า พระธำมณคตง ๔ ชนเป็นไทยออก
ประณต ทูลแก่พระยาชนทรมารราชพาณมพทงทนต์
พรหมณาราช ไหว้พลทวารแสนแสนเสลากรรวเวทชา
ออกมาเชิญเสกฯ จอพระธำมณคตงคตงคตงคตง ๔ ชนมากราบไว้
วังธำมณคตง

พระธำมณคตงกับพระพรหม ๒ ชนมากราบไว้
มาก อากษะระณคตงกับพระพรหม ๒ ชนมากราบไว้
ไฉน ศักดาชนคตง ๔ ชนมากราบไว้ ไฉนพระพรหม ๒ ชนมากราบไว้
สุขคตงเป็นสุวรรณคตง ๒ ชนมากราบไว้ ไฉนท้าวเวธให้พล
ทวารมาชนไปตามประณต

ท้าวเวธก็ธำมณคตงคตงคตงคตง ๔ ชนมากราบไว้ แล้วพรหมณ
คตงคตง ๒ ชนมากราบไว้ เวทชาพรหมณาราช พร้อมกันทำสมโภชธรรม
กษัตริย์ ๗ ราช แล้วท้าวเวธมีพระโองการให้พาพระยา
ธำมณคตง ๔ ชนเป็นไทยมา ก็ไปรทพรหมณาราชทวารวดี
ไฉนคตงคตงคตง ๔ ชนมากราบไว้ ประเลาประโลมว่า ทานคตงคตงคตง
ไฉนคตงคตงคตง ๔ ชนมากราบไว้ ไฉนท้าวเวธให้พล
คตงคตงคตง ๔ ชนมากราบไว้ ไฉนท้าวเวธให้พล

๓๗. นันทาเรอธากบราชสัท

ยุพกาลกอนมั่งคั่งทราซซอบณจารสังทราซ ไคเอนออบก
แกมอุคพาลาคุบาททงหลาย สักอชย ฅ กุหาทิมพานคประเทศ
แลยณจารสังทราซนบตงสัทธานคสังคาลเอนมนครลายชวาท
กาทอภย ซอสัทธานคเอนมนครลายชวาท มพาลณม ๑ ชย ฅ กรง
ทราวาณสยรรทกสันคานอทลงลา กว ๑ แลวชอกกวอพาลณช
ทงชวาทะไปสณครทงทวอชย ฅ กว ๑ แลวชอกกวอพาลณช
พาลณชทงหลายกรงอระเทกทราซคองแสนทไป ลากพลกชย
ในบารังทวทแวนมคณบณจารสังทราซ ทอทอภย-ซอสัทธานค
ไปพอลานนทอชวาท ทานมามคณบณประเทศราชธานีไค ลาก
แรงแค ไคยเทกแรงแคคมาระคมนาการไปน สัทธานค
ชอกชยบลเทกว่า แวนมคณบณเอนนทนบณจารสังทราซ ฅ เอน
มคทราซอชกคสังสรวทควในอ แงทนามายไมมคทานก
ไชร ทาลมคทราซเรเบยคเมยันทน ลากมมอชกทวาชาไชร
พลคคามคทระมานมคณเคชยไค จาไชรเรรอกทวทวอชย
ไค ทานชวาทชวอชนแรงแคคณอชนระพงนนค

สัทธานคกพาลาไปนคองแกพญาสัททราซวา ลานจระ
ทการากการเชกณฐานมา จะชอชยเอนชามาชองเรากสมวระ
สัทราซกมกมกรณาไคชาลาไคชวสย ในทวารวัน ๑ บณจระ

สัตว์หรรษาออกไปเล่น แลเห็นเศรษฐีตัว ๑ ก็ทำไม้มันถการด้วย
 นกทองอุเทศก็ยกหมานแก่ราชคฤห์ นกก็กระทำสิ่งเหลวไหลจน นกกระ
 ไจนเจ้าวิชฌนสัตว์ พลกำลังก็สัตว์ก็ขบขัน ประหารด้วย
 จากองค์ทรงพญาสิงห์ราช ฯ ละลาบยบยักก็กลืนยบยักอันมา
 นอนนงอกอาหารอยู่ในคณคหาลีน ๗ ราช

สิ่งศาลสัตว์หรรษาก็มาเล่าถึงทูลถามว่า เรายังเป็นพญา
 ทาลมฤคเป็นทูลกระหม่อมอยู่หรือหรือ ราชก็กล่าวให้ราชพระเจ้า
 ทงทลลอร สิ่งราชก็มาเล่าถึงทงทลลอร ราชก็ทูลว่า
 เจ้าอย่าบอกอาทวโรหิตเจ้าราชทาลมฤคเจ้าราช

สัตว์หรรษาก็ว่า อันเจ้าราชไร่นาเจ้าราชทาลมฤค
 เราเรกระทำเจ้าเป็นของทูลกระหม่อม ครั้นเจ้าราชประพาศถึงนก
 ระปรากอุไซว่า เราไร่นาในสวนเจ้าราช ทมมฤคทงยวงกระ
 คานะยรณนทาลมฤค แม่นเราเลี้ยงพจนระกกวางระทอลมา
 เป็นชาทวรนน ไม่นคร สัตว์หรรษาก็ทงกนแห่งทงทาลมฤค
 ระไทปลงชีลาเสย ราชทาลมฤคทงทงทงว่า อันเจ้าทงไชร์
 ยาทก็แนะนำมาเป็นชาเจ้าราชแล้ว แลขอเราทงโคเทิน
 แก่ชาทงทงทงทงทง

สัตว์หรรษาก็ถามว่า เมื่อเจ้ามาชอนแ่งของระไทประ
 ทศประหารรักษาเป็นอาหารไร่ ท่านระกคประการโค

อาหารอันชอบใจ ไปให้มันจากก่อน จึงมากระทำกตกรทศนกาย
 หลัง ค้ออาหารเคียนนางมาโสมเกรววิโลก ซึ่งซึ่งเรา
 หนักหนา ช้ำเลยเราเรากันมันจากกันเห็นอาหารโศโก ก็กินแล้ว
 ก็กระทำอาหารมาบาเห็นใจมิโคยวิโลกอาหาร พราหมณ์ถาม
 ว่า "ภตุเท" ก็กรเราสมัคร อาหารโรคอาหารในนางหาม
 โภชนะ นางพราหมณ์นางว่าอาหาร โหระแมลลอคคณเสก
 สลักยักหลากนักโคยระวิโลก ก็นำจากขหมนคงพราหมณ์
 จึงกล่าววว่า ทำอาหารโคโสมมาขระโคโสมราโค นาง
 แจ้งว่า โรคนี้ หลอกเลอญ โหระมาขระ มณฑา ททาน เลอจน
 หนักหนา ทำมิโคยระวิโลกมณฑาโคโสมราโค
 พราหมณ์กล่าวว่า มณฑาโคโสมราโค โรคนี้เคยกัน ก็นำมาแล้ว
 แลเราเรกันเลอจน โศคน อนงเราโหระมาพราหมณ์พรา
 หารนาทนศกขณมชกขณ ผลพวงจากรคณพราหมณ์
 นางก็เรโกมนศกขณมชกขณ โศคนเรนาท วาโคโสม
 ะโคโคขโคขโคขโคข พราหมณ์เห็นภรรยาคีตลโคโคโคโคโค
 พราหมณ์มาถามกัน โหระมาโคโคโคโคโคโคโคโคโคโคโค
 มณฑาโคโคโคโคโคโคโคโคโคโคโคโคโคโคโคโค
 พราหมณ์แล้วกันขโคโคโคโคโคโคโคโคโคโคโคโคโคโคโคโค

พราหมณ์จึงถามว่า เมื่อกากระบิษณายด้วยคาถาพามา
 เสด็จในวังชนกชนา บิณฑเวฬุประหารกานตองธรรคโลกแล้ว
 งามไกรทองเพราะเหตุอันใด

มณฑาทินจึงว่า เมื่อกากระบิษณายด้วยคาถาพามาแล้วเห็นท่าน
 เป็นปฐุสธนะทพวงช่วยไทรอกชวคโค ข้างวังโศกานกรณา
 บิณฑทานนเห็นทพวงประหารจวพวงเองแล้วระรอกหาใครชนก
 เล่า พราหมณ์จึงยกกวีนักนางวรวาจาคนเป็นพราหมณ์พระ
 สัตว์กษณมชอยเชย แล้วพราหมณ์ก็ระรอกยโสธได้ยากแถม
 มณฑาทินน แล้วพาไปวางไว้งานประหารกานตองธรรคโลก แล้ว
 กลับมาซึ่งเกศสถาน นางพราหมณ์ก็ชวนว่าไหนท่านว่าระ โห
 มณฑาทินเป็นอาหารนักดี ถ้าขามโหม่งจวนเป็นอาหาร ไหนโดย
 ข้างระรอกเล่า พราหมณ์จึงตอบว่า เราจะมรณรทตามผลกรรม
 ของเจ้าเด็ก

ถาถาณชายช้อยอย่างธรรมแนวมคงนแล้วกอนวอนว่าขอเรา
 ไก่กรณานักข้าพระเฝ้าพราหมณ์ กรณา แก่มณฑาทินนเด็ก
 ถึงชานคักกุดนักถึงทราฐว่า เราจะมรณรทตามผลกรรม
 อาหารนมนชอยนัก เพราะในกอนฉวยทอนระเคยมมแปลกมา
 ธรรมนการมณช

ห้ามปราม ก็ได้อุกรุกเข้าพื้นที่โพธิ์ทองมณฑลนครราชสีมา
จนถึงกระเถินทางช้างเผือกมาต่อมณฑลราชบุรี เจ้ากรุงธนบุรี
ได้พามาช่วยมา ท้าวพระยามหาณรงค์ชนประกันไซ้ ราชบัณฑิต
เป็นโกลาตลโตญ์หลวง ราชบัณฑิตกรบเจ้าพหุทกปลาสดกอก
ขุนเอกพระนคร ๗ นกถึงซึ่งลยหาญ เพราะเขาวมาคเนส้า
ชนบทอนเคยแลมาเป็นคางนาค ราชบัณฑิตกรบเจ้าโพธิ์ทอง
กนเป็นชาตวร เพราะเป็นคางนาคอนาญมา ราชบัณฑิตกรบเจ้า
พระเป็นเลทอช้างเผือกมาช่วยคางนาคองคางนาคองคางนาค

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
 กรุงเทพมหานคร ๑๐๖๐๐
 โทร. ๐๒-๖๑๖๑๖๑๖
 โทรสาร ๐๒-๖๑๖๑๖๑๖
 อีเมล info@su.ac.th

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

๕๘. มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาดอนเมือง

๑. ๒. ๓. ๔. ๕. ๖. ๗. ๘. ๙. ๑๐. ๑๑. ๑๒. ๑๓. ๑๔. ๑๕. ๑๖. ๑๗. ๑๘. ๑๙. ๒๐. ๒๑. ๒๒. ๒๓. ๒๔. ๒๕. ๒๖. ๒๗. ๒๘. ๒๙. ๓๐. ๓๑. ๓๒. ๓๓. ๓๔. ๓๕. ๓๖. ๓๗. ๓๘. ๓๙. ๔๐. ๔๑. ๔๒. ๔๓. ๔๔. ๔๕. ๔๖. ๔๗. ๔๘. ๔๙. ๕๐. ๕๑. ๕๒. ๕๓. ๕๔. ๕๕. ๕๖. ๕๗. ๕๘. ๕๙. ๖๐. ๖๑. ๖๒. ๖๓. ๖๔. ๖๕. ๖๖. ๖๗. ๖๘. ๖๙. ๗๐. ๗๑. ๗๒. ๗๓. ๗๔. ๗๕. ๗๖. ๗๗. ๗๘. ๗๙. ๘๐. ๘๑. ๘๒. ๘๓. ๘๔. ๘๕. ๘๖. ๘๗. ๘๘. ๘๙. ๙๐. ๙๑. ๙๒. ๙๓. ๙๔. ๙๕. ๙๖. ๙๗. ๙๘. ๙๙. ๑๐๐.

นอนนั่งหลับอยู่ ไตคนไม่ สุนัขก็เห็นมดคลานไล่ไป ก็ละเลง
 หลงไปลงมหาวันประเทศป่าใหญ่ นายเนสาทคนชนมโคเห็น
 สุนัขก็กลืนมาเคสสถาน ส่วนสุนัขกระเหิงรไป้องฮากรรม
 พระโคกมฤๅ ๆ ก็ถามสุนัขว่า มาเคสสถานทำไม สุนัขจึงว่า
 มาทวนนายเนสาท ๆ หลงไปแห่งโคมโคมทั้ง พระฤๅงชวน
 ชุบช่วยกันเล็ก ทำกันแคว้นหนีไปสุนัขก็ถามพระฤๅงไปทุก
 ประเทศ

กาลวัน ๑ สุนัขไปหาอาหาร ก็พบมดก็ชอกช้ำมดก็ถาม
 ก็ถามว่าท่านเดินไล่สุนัข ๆ ก็ลั่นทนมดฮากรรม พระฤๅงก็ถาม
 ว่าท่านลั่นทนมดทำไม สุนัขจึงว่ามดก็ไล่ข้าพเจ้า พระฤๅง
 ถามว่าท่านไล่ใครเป็นมดหรือ สุนัขก็บอกว่าข้าพเจ้าเป็นมด
 เอย ๆ ชุบสุนัขเป็นมด ไตสุนัขมีนมหนักคหะบงกว่าชาคมด
 ก็เข้าไปหาอาหารก็พบพาลพยคนก็ลั่นทนมมาแจ้งแก่พระฤๅงก็
 ว่า พยคนไต่บงไล่ข้าพเจ้า พระฤๅงก็ชมมดไต่บงพยคน
 ไตบงกว่า พยคนก็ออกไปหาอาหารก็พบพาลสัตว์ ก็
 คระหนกตกทนมลั่นมาแจ้งว่า ข้าพเจ้าไปพยสัตว์ ๆ ก็ไล่
 ข้าพเจ้า พระฤๅงก็ชมพยคน ไตบงสัตว์ ไตบงสัตว์สัตว์
 มหาพาลสัตว์สัตว์สัตว์ ก็ของอาหารหาญภกรรมโคเลบ

อธิบายไต่ถามว่า ข้าคนไชว เราช่วยชื้อโพธิ์เป็นมกุ-
 ทางโพธิ์ แล้วกลบชื้อโพธิ์เป็นพริกขี้หนูแล้วกลบชื้อโพธิ์เป็น
 ราชสีห์ทองแล้ว และมีสิ่งของความชอบใจและมีมากระทำการ
 ราชเรา อันตราไชวกระโถนแก้วกันแล้ว บุคคลผู้มีชาติไชว
 ข้อมสิ่งของพระคุณชาติไว้ แล้วรักษาคือกตัญญูไว้ อ้ายทวยศ
 เกิดแก่อาตมาโก

พญาสีหราชกล่าว พุทธธรรมาภ เราะโพธิ์เขย่งผู้
 มีชาติเพราะเหตุกษัตริย์ ครั้นเวลาเมื่อครั้งเสด็จไปแก้ทุกข์หลาย
 ระยะเวลาโดยคนทั้งปวงนั้น

สีหราชกล่าว สมภารคนชื้อเมื่อเราช่วยชื้อไชว
 ก็เกิดมีกำลังกายบว สมภารคนชื้อแล้วกลบชื้อโพธิ์เป็นมกุททอง

พญาสีหราชกล่าว บุคคลนั้นมกุทธรรมแนมมอชังไว้
 สีหราชก็กล่าวกับทวยศว่า

๔๒. นิทานเรื่องนกนางแอณคณฟองฟ้าหาคทราย

กาลก่อนมีสักกนางแอณ ๑ นางแอณชื้อออกชื้อ
 นางแอณชื้อชื้อประยงค์พันต นางสักกนางแอณมีภรรยาก่อน
 สว่านว่า เราจงพิกรงเล็ก เราะกลอชื้อภรรงานางแอณ เรา-
 วจกลอชื้อเห็นอหาคทรายเล็ก นางสักกนางแอณชื้อนารณา

แล้วก็เข้าไป พราหมณ์นั้นมธุกรินคำว่า ภิรตนาโชรชงปราน
 นาสมาโค แลมนนชกรกน ถ้าเรามาเชนการมคโควเรา
 โชรชารรม แมนระมคชอประการโกระเนาโว ไทรชคกวย
 กนแอก คคณวกรทอกลายกมนทลาลงไป มนชชกชโคโชรช
 มาโค พราหมณ์างกล่าววว่า ท่านเร่งเร่งไปโทพนภพชคณ
 แอก เพราะพราหมณ์กถวมคชกร พชคณระมาประรวบเจ้า
 ระนชโควาทามแอรหมท มนชอนนคชงวว ชำโชรเชนชาง
 ทงชอ ในนคณคามชางสนน กวระประระคชวรวรณคณระค
 โค ๆ ่งไปหาชนแอก วาแล้วไป พราหมณ์มาคโคทหา นาง
 ภรรยาคอวอนว่า ท่านเร่งเร่งสวรวรณคชวระประคณไปนชง
 แอนคชวระโชรชอนทวน โทชคณระมคทวาทระ พราหมณ์าง
 วาทงว่า จะโทชอนนชงมชอน อย่างระไปหาชางชางทง
 ชนคททวนนนชงแอก คคณแล้วเขาชวภรณนไปยังชานชาง
 ชางทงนน ๆ กรนเสนกเชชเชณูมายังคชกรูาน ถามว่าท่านมา
 ประระคคคชโค พราหมณ์างเร่งว่า ชาคมาประระคคระโททาน
 ชวชนชงสวรวรณชามรณนแอนคชวระโชร ชางชางทงนทวนว่า
 แอนคชวระราชกรโคค ะคคทวาทนระโคทกนทนนคทพราหมณ์
 แล้ว พราหมณ์นทนนคทพราหมณ์คคทวาทนแอนมนช คคณแล้ว

กกลาวว่าขอทานยังช้อยยู่คนเดียว ชำพเราะ ไปขอทานมาะ
 แผลงทองให้แก่ทาน ชำพทองก็ไปแบ่งแก่ขุนเมืองว่า ชำพเรา
 ไทไรรชนพิฆาตพระราชาमारเสย แลเกยเฮาครองราชย์รโลก
 มาให้ชำพเราล้างชื้อแปลงเป็นเครื่องใช้ ชำพเราคุมควไวนลว
 ขุนเมือง ๑๔ ไส้เพชรมหากต แลนายพระกำมรง ไปยัพร้าหมณมา
 ตามพราหมณว่าพวงว่า อารมณจลลพศกใหญ่ ไทเขาพระเชอ คก
 แลวงมั่งเงาขณมณกรรมมั่งฮอกรรมมั่ง ชำพทองรังทกว
 ฮอทานเกย ชำพเราไทไสรตตกรากมณลารากแลว ชนง
 ไททรพชในมอพร้าหมณมอแล แลทานเราฮอไรรหือ โฉน
 ๑๔ระดามราชกณมาะ รอดทานไทเฮาทกพิยทงนไปถวายพระ
 เราชยทวเกก ชำพเมยฮอฮอเครื่องราชย์รโลกนมาถวาย
 บรมกษัตริย์ ๗ ครัดถามว่า ทานไทสรทไสรไสรเอียงเขยสคยแลว
 พรอ ชนเมืองทูลว่า ไทตามพราหมณมไศนแก่ประการไท ว่า
 แคนเขยณมณกรรมของชำพเราเอง ชนงเห็นวไททรพชในมอ
 พราหมณ พระโองการรังฮกว่า เฮอชนไศทรพชในมอพราหมณ
 กิรังแล แลกล่าวคำพราหมณมไศนบระเขาเขยสคยขงมไศ
 กอน ถาคงนทานไทเกาะไวกอนเด็ก ชนเมืองก็ไทเกาะ
 พราหมณไว ครนสมยราครพราหมณว่าพวงถึงสคยทง ๓ ท

กรมขมวดมธมทศรชครชดามพรทมนฉว ทานไ
 เกรองราชธโรโลกมาศทโค พรทมนทลทคโคโดยเทศอนมมา
 แกกาสภวทล ธรรมณศรชกลองชนเมืองททททททททท
 สดยกระสันภทพรทมนทกรบสมรรงกทพรทมน ราชพร
 โธงการสง ไธลงพรธษณฐางทองเรนสนศท พรทมนทลท
 ชอชวทททททททททททททททททททททททททททททท
 สาทสณ

๒๕
 ๒๖
 ๒๗
 ๒๘
 ๒๙
 ๓๐
 ๓๑
 ๓๒
 ๓๓
 ๓๔
 ๓๕
 ๓๖
 ๓๗
 ๓๘
 ๓๙
 ๔๐
 ๔๑
 ๔๒
 ๔๓
 ๔๔
 ๔๕
 ๔๖
 ๔๗
 ๔๘
 ๔๙
 ๕๐
 ๕๑
 ๕๒
 ๕๓
 ๕๔
 ๕๕
 ๕๖
 ๕๗
 ๕๘
 ๕๙
 ๖๐
 ๖๑
 ๖๒
 ๖๓
 ๖๔
 ๖๕
 ๖๖
 ๖๗
 ๖๘
 ๖๙
 ๗๐
 ๗๑
 ๗๒
 ๗๓
 ๗๔
 ๗๕
 ๗๖
 ๗๗
 ๗๘
 ๗๙
 ๘๐
 ๘๑
 ๘๒
 ๘๓
 ๘๔
 ๘๕
 ๘๖
 ๘๗
 ๘๘
 ๘๙
 ๙๐
 ๙๑
 ๙๒
 ๙๓
 ๙๔
 ๙๕
 ๙๖
 ๙๗
 ๙๘
 ๙๙
 ๑๐๐

0974 190

๖๖๘ มบารพวาทักกาวทศอุณนยชาดก

๔๕. มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์

กาลก่อนมหาราหมนศึกษาในกษัตราธิราช ซึ่งพระนคร
อยู่ในนครมฤคชวลัย มีกุมารมี ๑ ชื่อทศกัณฐ์ ชอบท่องเที่ยวไป
๑,๐๐๐ คำลง ไปยังชาวพระนคร แล้วเวียนวนตามนิคม

เพทางคศาตร์ทรงปวงรอบแล้ว ก็ลาอาชาวรภัยกลับมา อาชาวรภัย
กล่าวว่า มนุชคงพึงพนาศักดิ์สถานย้อมอำพลด้วยภักขพอก ท่านจึง
เรียนคาศัทรนบศัพทอรรคชาติไปเฝ้า แลข้ระสาสนทงชูปเทศทง
โสดสำหรับชาวมณน รทอศิกกเรือนโตแล้วก็กลับมาลงชนตรา
จด มพยคณมานงทงปดองนาคอสรพอง นาคอสรพย โกรธา
ชนมาทอศกพยคณตราช ในทณน ทอศิกกการมาแทนกนางวา
พยคณตทงพณนททราช ทมารอองคาศัทรนบศัพทอรรค
เคลอชนกลาย พยคณนรวิโรคนกนโตท เหลอชเห็นกุมาร
กทรยานเขาทกคตอชโลททกนเป็นอาพา

ธรรมบาลาหารว่า อัครมรชนสนงวิกลแล้วแล ทราทมณ
นาคกระทำไทรอกไมมอชโศกสทกนทกนแล้ว อัครทำไทย
ทอชคณทอนแล้ว พยคณพทงทาเนอชกนกันงอชูประมาณทนอช
ทนง เนสาทกนชนธรรมบาลาหารว่าวราทรนอชบ่าง ท่านจึง
อภยาลรทกนราทงก อภยคณทชชชอนนงประการ โทกทท
ชยาเชอพง สงแล้วกนชอนทอชเห็นอชู่ทงกะประเทศนทงเนสาท
นนแล

พยคณททงว่า ทกนเนสาท ท่านจึงวางพญาวานรตง
มา เรากนแล้วทงไป ชนงทอนโกเทนวานรชอชกนทงในวาท

ร้องปล่อยท่าน แลพกวหาบรหารในย่านพระนครประมาณ
 ยี่สิบ รุ่งอรุณชนมานาถเขารกล้อมรั้วกันประตูศกปรหารท่าน
 เลื้อยเป็นแน้ว เราจะเลื้อยรรณแน้วม้วนรทรรชนไฟฟง

๔๖. นพาทนเรองไหลงเบนนองครกนุ

ทรงกอนสมเ็จท้าวทรงนาคสีวาม เสด็จยกพลออก
ประพาสมฤคยานในรัฐประเทศ ทรงทอดพระเนตรเห็นเศวต
วามรทว ๑ ถมพระโองศาสมณโยชกหารให้ชวามรณนโพรง
โค แสนสกลโองศาชวาทวณโกลธมชวามรณนมาดวาชชรม
กษัตริย์ ปรมาณกษัตริย์เจ้าโพรงมณนชวาทวณ

[illegible]

วานรน้อยมทรชนท่านช้อหาใจว่างใจ ประหารขรมกษัตริย์เรา
มพระคุณชกษัตริย์ราชันยง ชกษัตริย์ราชันยง เร่งวาง
วางรตงมาเป็นอาหารนทิงเราแล้วเรากระทำไป

เนล้ากรของคตยพชกษัตริย์ วานรน้อยมทรชนเจ้าสาว
แล้วชกษัตริย์ราชันยง พชกษัตริย์ราชันยง เจ้าสาวท่านวานรน้อยมทรชน
อย่างไร

เนล้ากรของคตยพชกษัตริย์ราชันยง

๔๘. นันทุภกรณัม

ว่าในการกษัตริย์ราชันยงราชันยง สกษัตริย์ราชันยง
นางสกษัตริย์ราชันยง กษัตริย์ราชันยง สกษัตริย์ราชันยง
บุตรชกษัตริย์ราชันยง ๑ มทรชนมทรชนชกษัตริย์ราชันยง
กษัตริย์ราชันยง ๑ มทรชนมทรชนชกษัตริย์ราชันยง
วพนตพชกษัตริย์ราชันยง

นันทุภกรณัม ๑ นันทุภกรณัม ๑ นันทุภกรณัม ๑ นันทุภกรณัม ๑
นันทุภกรณัม ๑ นันทุภกรณัม ๑ นันทุภกรณัม ๑ นันทุภกรณัม ๑
นันทุภกรณัม ๑ นันทุภกรณัม ๑ นันทุภกรณัม ๑ นันทุภกรณัม ๑
นันทุภกรณัม ๑ นันทุภกรณัม ๑ นันทุภกรณัม ๑ นันทุภกรณัม ๑

เจ้า เรายังให้เจ้าอาศัยอยู่กับเรา อนึ่งหัดบอกท่านกับโคณาง
 มีกาเรือนวังอยู่ และบอกสาธุะมาทันท้ายอยู่ด้วย วานรทั้ง ๒
 โฬด ท่านปรานแก้อาตมากลับโกรธาว่าคงจะอุปมาพระมหากษัตริย์
 มาขึ้นไซ้ไรอยู่ขึ้นปลายพฤกษา วานรผูกพลาตไว้ในไ
 ครมบรรดาพลทหาร วานรก็เข้าขึ้นขึ้นไปเยี่ยมแบ่งรางวัลสถิต
 นกกระยาจกตามเสด็จ ก็กระพือปีกจวนจะเข้าทรรชนกบน พยัคฆ
 ภิรตของวารีทั้งวังนั้นเห็น ทานะวังวังวานรจะมาแทนตัวท่าน
 โลก เรายะกั้นเสนาหารแล้วมากระโถ ในอาสน์นพพิชฌ
 กล่าวไวยการ ว่าเป็นคนจงใจจะวานรลงมา พยัคฆก็ฉวย
 ไก่ ณ คั่นคือวานร ก็เห็นนางอยู่ด้วยงอนอยู่ พยัคฆก็ว่า
 เรียบก็ไต่คั่นคือท่านแล้ว ก็ขึ้นบนมณฑลออกแล้ว วานรก็กล่าว
 ว่าเราควรว่าท่านโลกทบทินา คนคนโลกในโลกนั้นเสมอ
 เหมือนพยัคฆนทามโคเลช พยัคฆจึงว่า เออ เรียบก็คั่นคือ
 ท่านจะเสนขพลอยู่แล้วว่าเราโลก ซึ่งเราโลกนั้นเพราะคั่นไ
 วานรก็กล่าววาทานโลกเพราะคั่นคือเรานะ ก็สำคัญว่าชีวิต
 เราจะตายหรือ พยัคฆก็ถามว่า สำคัญชีวิตแห่งท่านอยู่ไหน
 เจ้า วานรก็กล่าวว่าสำคัญชีวิตเราอยู่ปลายหางโพน พยัคฆ
 ก็วางคือวานรแล้วขึ้นปลายหาง แกว่งถวายเป็นเวลา แล้วจะกั้น

สิงโค เสด็จท้าวเราเธอเอามังฮะแต่งตั้งท่านไปฝากบุตรภรรยา
 วานรว่าท่านก็เราตายแล้วผู้ใดจะนำท่านไปเล่า เราเธอลงไปนำ
 โดยสอดมารคไซ้ ท่านจะเรกเราสิ้นชีพแล้วท่านจะละถึงพลง
 อยู่ในป่า พาลมฤคธารราชกระษัตรา มีกึ่งนั้นท่านไปโดยสอด-
 มารคเล็ก เราที่จะไปโดยพฤคมารคนี้ ท่านถามรอยใดหัด
 เราไปเด็ก เสด็จท้าวเราเธอเอามาโดยคชชนไป ครั้นถึงทางหลวงธรรม-
 ยาลถึงมาณะระฆังระฆังระฆัง ท่านจะโดยคชชนมารคนี้เล็ก มีผล
 ทางเลว แล้วท่านจะโดยคชชนมารคนี้เล็ก ท่านจะโดยคชชนมารคนี้เล็ก
 ท้ายเอามังฮะไป ครั้นถึงมาณะระฆังระฆังระฆัง ท่านจะโดยคชชนมารคนี้เล็ก
 ทำลายเป็น ๒ ภาค แล้วเสด็จท้าวเราเธอเอามาโดยคชชนมารคนี้เล็ก
 นรกันนแด

เสด็จความมกกลิตลยาท ว่าแก่พระองวกันคณเป็นภรรยา
 ว่า ถ้าและเราเธอเอามาโดยคชชนมารคนี้เล็ก ท่านจะโดยคชชนมารคนี้เล็ก
 นรกันนแด โศกแก่เราณคชชนมารคนี้เล็ก ท่านจะโดยคชชนมารคนี้เล็ก
 ท่านว่าเราเธอเอามาโดยคชชนมารคนี้เล็ก แล้วจะท้าวเราเธอเอามาโดยคชชนมารคนี้เล็ก
 มาไซ้ และออกโดยคชชนมารคนี้เล็ก แล้วจะท้าวเราเธอเอามาโดยคชชนมารคนี้เล็ก
 ทุกข์ให้ฟัง ว่าภรรยาของข้าไปคชชนมารคนี้เล็ก แล้วจะท้าวเราเธอเอามาโดยคชชนมารคนี้เล็ก

[illegible]

กราบทูลพระองค์ให้ทราบว่าเป็นอาหารเสือกทาบมีโค แล้ว
 สหทานตกรายทูลฉะฉานว่า ลากวนโซรพลคนฐานมาและ
 หาดพานกษัตริย์มีโค และข้าพระเจ้าเชษฐาภาณุถวายเป็นข้า
 พระบาท และมิตมายของระไทพระองค์ปลั่งปลั่งเป็นอาหารเสือก
 คณ ขอพระองค์ทรงไกรธนาแก่ลากวนฉะ

พระยาสหราชโกศลคำสัทรานมาเพียงทูลเป็น ชเนกทุก
 ประการแล้วฉะฉาน โทษสัทรานมาเข้าของสังวทนคณน

ราชภักษางอฉะฉาน ฉะฉาน สดรสหาย อย่าไกรชนโร
 ไพรงานเราเอง เมื่อไกรราชให้ทานทง ๒ นมคณเสือก
 โซร เราจะมีความกเมอน

อ้อมากาลฉะฉาน สหราชโศภิตาฉะฉานแล้วก็มานั่งเล่นใน
 ทวารรัตนคูหาถวายภักษสังวทนคณเสือกสหาย แล้วทูลว่า
 แกกชนโซร ข้าพระเจ้าโคชนนทกราชฉะฉานสหาย เราขอ
 ทูลว่าสรวเสริญเป็นขอ และว่าท่านอชาวชนโรฉะฉานเราฉะฉาน
 ขาฟาง และอาหารระประภักษมีโคและสัพทกษชาก และ
 อาหารมีขอชก เวามปรารธนาเลข กกรสังวทนคณค
 หมโคเป็นอินทรพาดเห็นแก่ระชมทอง ครนสัพทแล้วระไปค
 ในมทานรอกชนเคอศรชนนทกราชหาดพานกษมีโค และสังวทนค
 ครนโคชนสหายสรวทูลกณนทกรออยู่โค สหราชแล้ว

ออกไปหาทศวรรษวาทกรรมว่า คกรสหาย เราทศวรรษวาทกรรม
 ทานบ้าง ทานทศวรรษวาทกรรมที่นั่นที่นั่น ไม่เชื่ เชื่อยู่สหายไปว่า
 ทศวรรษวาทกรรม

[illegible]

สัตว์ราชสัตว์ สัตว์เทมพนชนชาติไพฑูริ ไกรระพงสุ ๆ แต่
ระบ ไชว วาตกนทกเมธ และถารเป็นมนตร ไชวภยธมาช่วย
การงพระมหากษัตริย์ราชระชอย เมื่อผู้มาชำระโทษกนกน ถา
ศหาความพารธามไกและคชยทศกษยไก ไชว สัตว์หาย
พนาศแล้วจะไปตกในมหาอเวไนรณนถ

ทั้งนี้ว่าตนกลัวว่ากว่าจะรู้ก็ช้าเกินไป
 ไบรอันตอบว่าใครก็กลัวเหมือนกัน

ราชเลาเล็ก ว่าแล้วท้าวทนต์คอย ครั้นเสร็จราชกิจไปหาอาหาร
แล้ว และนันทกราชอยู่ในเรือนคฤหา สว่างทนต์ก็เข้าไปเฝ้า
นันทกราชแล้วทูลถามว่า เจ้าท้าวทนต์ทูลสหายท่านยังเห็นแยช
กายประการใดบ้างหรือ นันทกราชว่าเรามีโคปีรากฏ สว่างทนต์
ทูลทักท้วงทนต์ว่าเห็นทนต์ทนต์ แต่ทนต์ทนต์ทนต์ทนต์ทนต์
สสว่างทนต์เป็นอาหารใจร ข้อมทำสิ่งทนต์ทนต์ทนต์ทนต์
ทนต์ทนต์ และทนต์ทนต์ทนต์ทนต์ทนต์ทนต์ทนต์ทนต์
ทนต์ทนต์ นันทกราชทนต์ทนต์ทนต์ทนต์ทนต์ทนต์ทนต์ทนต์ และ
เมษกาลจะมาถึงนันทกราชทนต์ทนต์

สว่างทนต์ทนต์ ทนต์ทนต์ทนต์ทนต์ทนต์ทนต์ทนต์ทนต์
ทนต์ ทนต์ทนต์ทนต์ทนต์ทนต์ทนต์ทนต์ทนต์
นันทกราชทนต์ทนต์ทนต์ทนต์ทนต์ทนต์ทนต์ทนต์

๔๘. นันทาเรอสงเคราะฐบุคครหานิตาย

ในอภคกาลก่อนมีเคราะฐบุค ๓ ซอนนันทเคราะฐบุคทนต์
๔๐ โทฏและเคราะฐบุคทนต์ทนต์ทนต์ทนต์ทนต์ทนต์ทนต์
นันทการทนต์ทนต์ทนต์ทนต์ทนต์ทนต์ทนต์ทนต์ และทนต์ทนต์ทนต์ทนต์
ทนต์ทนต์ทนต์ทนต์ทนต์ทนต์ทนต์ทนต์ทนต์ทนต์ทนต์ทนต์
เล็ก ทนต์ทนต์ทนต์ทนต์ทนต์ทนต์ทนต์ทนต์ทนต์ทนต์ทนต์

[illegible]

๓ ทวิ สักวกรธองชัยโนเรณเกวณ

ฝ่ายราชบุตรแห่งพากนเจ้าไปศ กรณว่าเย็นมาธองพระ
ราชกุมาร แลวกพนธนาการคมเขาควนายโธนนไปถวายพระ
มหากษัตริย์ พระโองการเออศรสสังโหเสยโยโรนณเสยโหสน
ชวตแล

นนทกรพราจว่า ศกรธองกนก แลเรววาทะพนกถณม
รอกน เทความเขยงธองกน

สังวทนการวธองพระธองกลวณโพธวธองนก แลว่า
ซากกเพนว่าชงมธองนทกรพราจวธองกนธองกนธองกนธองกน

นนทกรพราจว่า ธองกนธองกนธองกนธองกนธองกนธองกนธองกน
ธองกน

สังวทนการวธองพระธองกลวณโพธวธองนก แลว่า
ซากกเพนว่าชงมธองนทกรพราจวธองกนธองกนธองกนธองกน

๔๔. นทานเรองปลาพชาขามหนกษ

เมอกลากอนชงมมหาธระธ ๑ มปรีณนทกลางชา
โกโยชน ๑ แลมีธรรพชวธองพระธองกลวณโพธวธองนก
ธองกน มหามธนา ๔ ทวิ ชอธอนกทากทวิ ๑ ชอธอง
ทวิ ๑ ชอธองปาทวิ ๑ ชอธองธองกน ๑ แลนชวธองกน
๑๐,๐๐๐ แลเมอกลวชวธองมธองกนธองกนธองกนธองกน
มหามธนาชอธองกนทากทวิธองกนธองกนธองกนธองกนธองกน

๕๐. นทานเวงทวทศกัระวราชหนพระกาล

กาลก่อนมีพระมตาทศกัระพระองค์ ๑ ทรงพระนาม
ทวทศกัระวราชเสวยราชสมบัติอยู่ ณ เมืองทวารวดี ประทับ
ด้วยเสนาบดีโอรสทวทาศูโหราชทศกัระราช นางเฒ่าชาว
สนมกรรมมาศหน้าตาในท้องปวงเย็นชื่นมาก แลบรมกษัตริย์
พระองค์นั้นมโหฬารราชพระองค์ ๑ ทรงพระนามพระพลเทพ
โหเป็นทศปราช แลพระบรมกษัตริย์ ๒ พระองค์นั้น ทรง
ทศกัระวราชธรรม เป็นพระชนกทวทาศูโหราชในสภากล ชุมพลทวี
ครนารกาดานามมาเมืองกาลด้วยพระมโหฬารนั้น พระโอรสเฒ่าทำ
อุกาทูลถวายว่า บิดา ๗ วันของหนาน พระกาลเดะมาถึง
พระองค์เจ้าแล้ว สมเด็จพระทศกัระวราชทรงทราบ แล้วยิ่ง
โองการส่งพระพลเทพขึ้นพระนครทวทาศูโหราชว่า เสด็จไป ๗
วัน ทานจงรักษาพระนครแลพระทวารทั้งปวง ห้ามอย่าให้ใคร
เข้าออกได้ พระพลเทพรับพระโองการแล้วมาทำตามรับสั่งนั้น
ทุกประการ ครนครบ ๗ วันพระกาลก็มาเฝ้าเมืองนั้นมิไค
กัระมคเณโคไปกณแล้วก็แล่นร้องตามารกาชยันออกพระนครนั้น
สมเฝ้าทวทศกัระวราช พระองค์ ทศกัระพระเนตรเห็นกัระมคเณ
พระกรรมาเป็นกัระมคเณ จึงตรัสสั่งพระพลเทพให้เฝ้าพระทวาร โห
โคไปกณนั้นเฝ้ามา ครนรุ่งขึ้นเป็นกัระมคเณอยู่วรา เชือกครส

ตามพระโหราว่า บัณฑิตพระกาลชยัทโกลา พระโหราทูลว่าพระ
กาลเป็นโคไปกอกเข้ามาในเมืองโคแล้ว พระองค์ทรงสั่งให้
โคไปกอกทั้งหลายในเมืองนั้นไปฆ่าเสีย แล้วตามพระโหรา
พระกาลชยัทโกลา พระโหราทูลว่าพระกาลไปเป็นมึงสไปกอก
แล้ว พระองค์ให้เรียกมึงสไปกอกนั้นไปฆ่าเสีย แล้วตาม
พระโหรคอปไป โหรทูลว่าพระกาลไปเป็นสัตว์ไปกอกอยู่ใน
เมืองนั้น พระองค์ให้เรียกสัตว์ไปกอกนั้นไปฆ่าเสีย แล้วตาม
พระโหรชกเล่า พระโหราทูลว่า บัณฑิตพระกาลนั้นมักเป็นเส้า
ตลงเล็ดกล่อนอกในคานาพระจางวชน พระองค์สั่งพระพลเทพ
ให้สาขางเหล็กมาทำสายเรื่อในเส้าตลงนั้นเสียให้สั้น แล
ข้างเหล็กนั้นก็เรื่อในไปนหาง เหล็กอยู่ประมาณเท่าเมล็ด
ผลแตง พนักระชากเรื่อในโก รังเอาไปทอเคลือบในกลาง
พระสัมภร ขณะนั้นมหาฉกวิ ๑ นาทพบเหล็กนั้นก็กล่อนกน
แล้ววิ่งเที่ยวไป มีนายประมณค ๑ ได้มีฉกวนนมาราช รัง
นางภรรยาขายเนสาพิศ ๑ ขอโกมีฉกวนนมาแล้วจะทาคม
แกง รังเขาออกมาหาพระอกรมีฉกวนนก็ไปเหล็ก นางก็เอาเหล็ก
นั้นมาชนโคนกล้าน ๆ ก็มาได้ปลายชนไว้ ครั้นอยู่มาสมเด็จ
ท้าวทศกระวราชเสก ๗ ทรงคนขอลงกทรงพระอนุสรราชพวง
สิริราชโกโกศรศกุงการ ทรงปวงน ะ ได้คิด ตาม ชากมา ไปใน

ปรโลกกัวยนนักหามิไค้ แต่ก้องการ ล้วนกุศลสิ่งเคี้ยวกอก
 ทากระกักคามอาคมาไปไนปรโลกไค้ เมอพระองค์เห็นแจ้งไน
 ชนราลลภณณังงนแลว ก็มอเวนเควคณคัรวาชาภิเษกพระ
 พลเทพอนุชาธิราชให้เสวยโสมรสสมยัก แล้วพระองค์กนิรมค
 เป็นสุวรรณโคธา คัธรงกวกทงออกไประงคัลลชยุบ้านทว
 นากอนอนเป็นรงทวักแวนแควนพระทรมทานค เขาธลคชยุ
 แทยกัษพระนโคธไค้โรโคธคน

ในกาลนนวยเนลาคคโคเทือกไน อทรมัธนาแลได้ไว้ใน
 ปลายชนน รังลคณชนนไปไนวาคโคเห็นสุวรรณโคธาอน
 ชนราลลชยุเห็นชางวักษพระโคธมน รังวักษวักษาคคมาทอว
 บำมาคทนมรนเกวักเพยงนพโคเห็นสุวรรณโคธาปานกงน
 ถารนำเอาคคไปเลวคนทงทลายโชนเลวเอารมเชชชาคคมา ชยา
 เลยจำวระอาสุวรรณโคธาควนโศโคเกค ระโคไปลวาชบรม
 กณคทรยเจานายเนลาคคคคแลวกัประทชยนลลองจนไปคณชนนไป
 คชงกณฐพญาสุวรรณโคธา คชพระบรมกษัตริยคชชทกณย
 พนาศ

นันทกรวาชวัก กุณวักงวทณค จรรมนมมอชกน
 วรารังวักษเรนทาลลภทอนารวคค านคชพระองค์ ทาวคคคกรว

ราชอินประกอบถวายพระขณฺฑูมทาประเสริฐวิเศษแล้ว ยังพัน
พระกาดมรชกโคโดย

ถึงทนต์ว่า คุชาทนต์มณฺฑนว่า ถาณมณฺฑนว่า
กาดะมาถงแล้ว และระทนต์มณฺฑนกมเขยงชยงชยง

๕๑. นิทานเรื่องนกยางดงปลา

ในพุทธกาลก่อนนั้น มีทนต์ ๑ ชื่อการณโกณกชาง
ไปเที่ยวหาอาหาร เห็นทนต์ ๑ มีทนต์มาลาอาศัชยเป็น
อันมาก จึงว่าทนต์มาลาอาศัชยมีทนต์มาลาอาศัชยเป็น
ทนต์มาลาอาศัชย ก็เลยวิ่งไปขึ้นทนต์มาลาอาศัชย
ริมฝั่งสระนั้น ถึงทนต์มาลาอาศัชยหลายตัวเข้าใกล้ทนต์มา
ลาอาศัชยการณโกณกชางก็เลยขึ้นทนต์มาลาอาศัชย
ชยงชยงประมาณ ๒ วัน ๓ วัน

ฝ่ายทนต์มาลาอาศัชยเห็นการณโกณกชางขึ้น
ทนต์มาลาอาศัชย ชยงชยงทนต์มาลาอาศัชยขึ้นชยงชยง
เรา เห็นทนต์มาลาอาศัชยมาทนต์มาลาอาศัชยขึ้นชยงชยง
หลายตัว ทนต์มาลาอาศัชยขึ้นชยงชยงทนต์มาลาอาศัชย
ถามว่า ชยงชยง ทนต์มาลาอาศัชยมาทนต์มาลาอาศัชยขึ้นชยงชยง
ทนต์มาลาอาศัชย ทนต์มาลาอาศัชย ทนต์มาลาอาศัชย

ทองปวงเชื้อ เราถูกใจก็อยู่จนกเพราะมีความเมตตาท่านลูก
หลานทั้งหลาย หม่อมมาตามว่า ซึ่งลงเมตตาใส่ข้าทั้งหลาย
นด้วยเหตุฉนั้นใด กาลที่ไกรงว่าหลานเชื้อ ลงเห็นชาวชนบท
ประเทศทองปวงนั้น เขาก็มาแวงอันหล่มซุ่มซ่อนซ่อนนางแล้ว
เรารักกันว่าเรามาหาหม่อมมาตามในสระนั้น ลงส่งสารลูกหลาน
ทั้งหลายเรลงแก่ความตายเสียหมกสัน ลงเรทกใจก็กลัว
เหตุฉนั้น นนเรลูกหลานทองปวงเชื้อ ลงไปเห็นมหาสระอัน
๑ ใหญ่โตแสนสนุกใหญ่โต แกวัดลือลือเห็นอบอวลบรรพต
โพน ลงว่าทราบแนและทราบปลากันไปมาโดยลงคิด
ว่าเราหาลูกหลานทั้งหลายไปไว้ในสระนั้นใดเป็นสงโพน
ฝูงคนเขยเขยขึ้น ลงแล้วแล้วลูกหลานทองปวงจรมาเชื้อเรา
ถ้าเรใครเห็นความรุ่งโรจน์ ลงใหญ่โดยหนึ่งไปกลัวเรา ๆ เร
หาไปให้เห็นประภคณแก่หลานทองปวง หม่อมมาตามทองปวง
กาลที่ไกรงว่าฉนั้น ค้างสระก็งกกลัวว่าสำคัญว่ารุ่ง ลงปรกษา
กันว่าเราเราประภคณใดก็งเรพนกนแห่งมนุชยใด ซึ่ง
ลือลือกันมาว่าสระใหญ่มีชุมชนอบอวลบรรพตโนนซึ่งเรรุ่งหรือ
จำเราทั้งหลายเรไปลือลือโพนเรงกอน ก็แล้วหม่อมมาตามทองปวง
ก็มาลงโพนพกยมาฉนั้น ๑ ลงพามาธุณกขาง แลพกยมาฉ

จึงว่า ข้าแต่ท่านลุง ราชกาลานนี้ใช่ยุคไหนที่พระกษัตริย์
กับมนตรี

ฝ่ายว่ากาลสหโกณนี้ราชสำนักคามมีอาณาเขตค้อย ๆ แล้วก็
ขึ้นไป ครั้นดังแล้วกว้างลงในสระชกยรรพทณน แพทย์มาลา
นนครนเห็นมหาสระชกยรรพทณน สักครั้นก็พลัดพลอนเรวณ
ใหม่ไคร้ระมาเลย กาลสหโกณนี้ปล่อยว่า หลานเอ๋ยมาไปเด็ก
ส่งสารส่งญาคอยบ้านหลังๆ หลานเอ๋ยมาไปหลานเอ๋ยมา
ไคร้ระมาใหม่ สักครั้นก็มาหลานเอ๋ยมาหลานเอ๋ยมา
มาหลานมาหลานสหโกณนี้ ๆ สักครั้นก็มาหลานเอ๋ยมา
กว้างลง แล้วแพทย์มาลาบอกแก่หลานสหโกณนี้ไปเห็น
แล้วว่าท่านราชกาลานนี้ หลานเอ๋ยมาไปหลานเอ๋ยมา
สักครั้นแล้ว

ฝ่ายผู้มาหลานสหโกณนี้ แพทย์มาลาบอกแก่หลานสหโกณนี้
ชมได้มนต์สำคัญว่านกลางระกฐารัง แล้วจึงกันกลอน
เกิดจนเข้ามาสวมสมมหาสงฆ์ แล้วจึงว่านแก่หลานว่า
ข้าแต่ท่านลุง ระกฐารังข้าพเจ้าไปกับคุณเด็ก กาลสหโก
จึงว่า ลูกหลานทั้งหลายอย่ารอนใจเลย ลูกหลานอย่าไป
ไคร้ระมาด้วยกัน แต่นั้นมากาลสหโกณนี้ไปดังคำค้อย

ชากาการกาลหโลกินนแล้ว แลเห็นกองอิฐมีฉาทองหลาย อัน
 ถึงแก่ความตายแต่กาลก่อนนั้นแน่แท้ ใจมหาราช คุกร
 นกยางผู้โมหะหลงใหลใหลใหลหยาบช้าชกไขว่คว้าทำ
 กุศล ทั้งดูใจดวงละอุมมีฉามากินเล่น แลมีศนาชำระ
 ดวงตนเราด้วยเล่า อบาทม้วยเล่ห์ทวารกันเราไปกับกามเรา
 คอยคอยกันไว้นั่นจนทุกวันนี้ ถ้าหากมีพาเราไปส่งในสระทั้ง
 เก้า เราจะหนีขอยอดใจให้ชากาการในกาลก่อน ครั้น
 กาลหโลกินนก็ชักกัณฑ์ขว้ายกับค้อนหินเอา จึงชวนชวนขอโทษว่า
 ท่านจงคลายการมอดกเล่ห์ค้อนหินขอยอดใจเถิด เราจะพาท่านไป
 ส่งในสระทั้งเก้า ขว้ายก็กลัวจะค้อนหินตายทันที นาทอาคมา
 กิระกางขอย่าน ขว้ายจะโหมหนำไปส่งเสียก่อน แลจะทำ
 โทมนต์ตายเมื่อภายหลัง ครั้นแล้วก็คลายการมอดกเล่ห์ค้อนหิน
 แล้วยกค้อนค้อนแก่เขา ๆ

ฝ่ายนกยางเฒ่าก็ขึ้นมากลางทางคิดว่า ถ้าพาไปส่ง
 สระแลกามมีฉาทองแล้ว ก็จะได้กับขว้ายระงอยปากให้
 กิระคองมันแต่กตัญญู แล้วยกกระโทกหน้าไป ครั้นขึ้นมาถึงสระ
 แล้วยกขว้าย ท่านจงวางค้อนเถิด ขว้ายก็บอกว่าท่านพาเราไปวาง
 โทมนต์นาคก่อน นกยางก็พาไปวางลงนาคแล้ว ขว้ายก็
 จะไปใกล้กับค้อนค้อนให้ชากาการขว้ายชกค้อนครั้น

ถึงทนต์ว่า ซึ่งข้าพเจ้าว่าหมอนานมากแล้วครอกไก่ ก็
 ปรากฏเป็นชาวครอกไก่นั่น
 นันทกราบว่า อธิการมาดงแล้วขอจะทบทวน
 ชีวิตนิคมกัน

๕๒. นันทาเวียงดงทศกธาย

ในอศกกาลนนมแล้วไปกักตัว ๑ ชื่อสเกนทราฐ ส้มเก้
 อมรินทร์ราชราชเลงใจ กรมการเรือออกสีกกทของพระโรง
 แล้วไปกักนันทาขอคืนาสังสนธิชรูทก ๗ จนครบเทศกามา
 เนาทประสมพรธมแล้ว สเกนทราฐก็เร้าให้เพชกาทงยวง
 หง ๗ จนสมรอบพระทศเพชกาทก ๗ องค์ ครั้นมาเมื่อสเกน
 ราชธอนัน เมธย ให้อดลพระกาล ๗ เห็นพระกาลมาก
 สักกักใจของทนต์หน้า ๗ เห็นเห็นเข้าไปรอนชัย ๗ กลางก
 อมรินทร์ราชราช ๗ จึงมีเทวณูชาถามว่า คุณสเกนทราฐออก
 เจ้ากักใจแล้วอะไรหนกหนากง สเกนทราฐทูลว่า ข้าพเจ้า
 นกกลพระกาลของหนกหน่า ขอพระองค์ทรงเป็นทพนักข้าพเจ้า
 ด้วยชีวิตชีวิตใจให้รอกด้วยเด็ก พระอินทรทรงฟังเธอกนาง
 ด้วยากันอันเป็นทพแล้ว จึงปลออสเกนทราฐว่า ข้าราชการ
 ไปเลย ครั้นพระกาลเข้ามาแล้ว พระองค์ทรงตรัสว่า เราขอ
 ชีวิตสเกนทราฐไว้เด็ก พระกาลก็ทูลว่าข้าพเจ้าให้พระ องค์

บรมโก ขอเชิญพระองค์เจ้าไปขอพระรัตนคฤศน์เป็นเจ้าบุญดี
 ข้าพระบาทจะตามเสด็จไปด้วย พระอินทร์ทรงฟังดังนั้น จึง
 สืบเสาะหาหนทางให้พระภูษาแล้วเสด็จมา ครั้นถึงพระรัตนคฤศน์
 ตรัสว่า เสด็จมาขอขมาต่อพระรัตนคฤศน์แทนท่านเอง พระรัตนคฤศน์
 ว่า ข้าพระบาทถวายแก่พระองค์ยังมี โชคดีความดีชดเชยแก่
 ข้าพระบาท ขอเชิญพระองค์เจ้าไปขอพระสร้อยวงษ์มา
 สมกับสมณราชวราภรณ์ พระรัตนคฤศน์ก็ไปขอพระ-
 สร้อยวงษ์ พระอินทร์เสด็จมา เสด็จมาขอขมาต่อพระรัตนคฤศน์
 แทน พระสร้อยวงษ์ตรัสว่า ข้าพระบาทขอขมาต่อพระรัตนคฤศน์
 แทนสมณราชวราภรณ์ ครั้นในคราวศกศรรณนั้นโคธธาว
 ว่า ท้าวเทพธิดาว่า พระอินทร์เสด็จมาขอขมาต่อพระรัตนคฤศน์
 แทนท่านกาลใด สมณราชวราภรณ์จะขอขมาต่อพระรัตนคฤศน์ ครั้น
 พระอินทร์ทรงฟังจึงตรัสว่า ครั้นนั้น เสด็จไปขอพระรัตนคฤศน์
 เปิดช่องขอพระภูษาออกให้สมณราชวราภรณ์แล้ว เสด็จให้
 เขากลับมาขอขมาต่อพระรัตนคฤศน์เสียโดยวิธี

นนทกราชว่า แก่พระอินทร์เขาพระทัยใส่อยู่ใน
 สมณราชวราภรณ์แล้ว ก็ขอขมาต่อพระรัตนคฤศน์ สำมะหาอะไรกับเรา
 ท่านทั้งหลายทั้งปวงแล้วพร้อมกันอุทิศ

ถึงวันท้าวเว ชนผู้มีบุญญาพนกตรอกกมอยคนขาย

คณ

๕๓. นิทานเรื่องวานรกับจระเข้

กาลกอนมัตถชนกวางขาวโตไซ้ ๑ คงอยู่ ณ หิม
วันทประเทศแถบใกล้อาศรมพระฤๅ แต่ในเขตช้างอาศรมนั้น
มีพฤกษาอันทรงผลคำ ๗ ซึ่งมีเครือช้าวานรคน ๑ มีบริวาร
๕๐๐ อาศัยอยู่แถบนั้น มดมีผลดามภรรยาเป็นใหญ่
กว่ากุ่มผลทงปรง มีองค์ชายวานรคนหนึ่งชื่อว่าทกวัน ๗ ครั้น
เครือช้าวานรเห็นทกวัน ก็นำบริวารของวานรทงปรงว่า ผู้ใด
กินผลผลาหารของข้า เราย่อมเคียดชังให้ท่านมดโกนเกลนโค ถา
กุ่มผลโคกนเกลนแล้วถ้ามีบุตรมดทงปรง ฝ่ายปรกค
วานรไซ้ นม่นว่าเรานายขลุ่ยชาชางไรก็มีเสียโรคเลย

อนันวัน ๑ ฝ่ายวานรโคกผลขนุนมาทันแล้ววิ่งชิงกัน
เศษขนุนนั้นตกลงกุ่มผลโคกบริษัฏสถานกันทอน ๑ ครั้นกุ่มผล
โคกพอรสนุนแล้ววิ่งเข้าไปฝากภรรยาทอน ๑ ภรรยาจึงถามว่า
ท่านโกนเกลนโค กุ่มผลสำเริงบอกกว่าวานรทงปรงเขามา
ทกวัน เราเห็นว่ามรสขรือบเราจึงเข้ามาฝาก นางกุ่มผล
รำพึงว่า แต่เศษอาหารทกวันกินแล้ว เราโคกนควรเคียดชัง

ซึ่งมรสยงนถ ถาววาทวงหฤทฺษวณรณนระมรสณโค คกคกน
แล้วจึงว่าแก่สามว่า โฉนทานะเราหฤทฺษวณรนาโหิจักนโค
สามางว่า ธนวณรณยธมมอญฺดงยคพฤคยา ทำโฉนพางะ
เขามาโค นางกมภักภรรยาจึงว่าชายแสนโศกหายญฺญานโค
วสยการทงปวงจะปรารธนาสิ่งใด ๆ ก็อาศัยควยล่อลวงเป็นมิก
ไมครโศกทานะเราแล้วเราจงระสมคค

ฝ่ายสามพางภรรยาว่า ก็มาชอนวอนปราศรัยทำเป็นมิก
ไมครควยเควกรสาควานร แล้วจึงกล่าววาทกฤษหายญฺญ
มหายมิกธนประเสริฐ กถลณ ๔ เราโศกนเคยชนนธนวณ
ทงหลายกนแล้วแต่คถลณมานน เราเห็นวอลอชไปกวธรส เรา
จึงนำไปฝากภรรยา ๆ เชกโศกนคยชนนคค แล้วสรรเสริญ
คณทาน แลคณภรรยาเราจงรอนกรายโหิมาดงทานญฺญ
วรสหาย ให้เราพาวรสหายไปแล้วและโคกทรายนมีสการ
ให้รูททานไวเป็นคทานกไปภายหน้า เควคสาควานรมีค
เป็นสุภาพธรรม มีโคกกว่ากมภักล่อลวงเลย จึงวาสหาย
ภรรยาทำนชญฺดงอโธภาคข้างโพ้น แลเราจะไปกลโค กุมภา
จึงว่า สหายมาชหลังเราไปเถิด พญาวณรคถงชหลังกมภา
ก็พาวายไป ครนถงทามคถลณคค กุมภากถรรพาทาถ

ท้วงระโหว่านรนนกกกลางจากหลัง พระยารวณรงถามว่า กกร
สหาย ท่านมากระทากงนเพอเหตุฉนั้นโค ฝ่ายกมณานนัง
บอกตามความจริงว่า ยคนภรรยาเราเระไกรกันคงทฤทัยแห่ง
ท่าน เราณลวงมาเพอระเระกวงทฤทัยท่านเป็นภักษาทารแห่ง
ภรรยา

เระความรกราทงว่า สักกทหลายในคงดา และ
ชาธรรมหมอนกมณานนังโคเลย ท่านจะระกีกกลให้ชัณนถ
กมณานนัง

กกรนำทงนลางว่า กกรสหาย ท่านจะไรมาโคเลา
นกกทากงน เมอภรรยาทหลายระยรรณจกกันนั้น โฉนท่าน
จึงมิชอกนกรเราเลา ท่านมาว่าเกยฉนั้นไชนะโคกวงทฤทัยเรา
เลา กวยเรามิโคเระทงนเพอมาทงน กมณานนังว่า
ทวงทฤทัยท่านชุกไทเนเลา วานรก็ชกว่าทฤทัยเราชุก
พฤทธานั้น ฝ่ายกมณานนังทหลายอยู่ฉนั้นโค กกรทงว่า วานร
ทหลาย มีรทฤทัยชุกอยู่ฉนั้นพฤทธานั้นชวทงน เออกระนั้น
เราทงนไปวงนามโคพลงพลากเลย ก็กนลวงถามว่า สหาย
ยงระเระกวงทฤทัยมาไทเนกรเราโคเลาหรือ เระศษาคความทง
ว่า ฉากกระนั้นท่านทงนเพอเราทงนไปกอน เราจะเระกวงทฤทัย

มาใหม่ยกตาม กุมภากัฬวามรเจามาส่งถึงผอง แล้ววานรก็วง
 ขนไปชนพญากษัตริย์ กัฬกัฬเขาผองหมื่นหุ่ฟอง ๑ นางงให้กุมภามาแล้ว
 ร้องว่าแม่เหตุยกแห่งเรา กุมภากัฬกัฬเขาไปใหม่กัฬรรษา ๆ ก
 กัฬผองหมื่นเขษณาหารแล

จึงวทนทว่า อินวสัยสัถกตงยวงน กรนวกาถารมวถง
 แล้วขอมชวนชวาชเขาถรรวต ฆโธทามวระไม่แล้ว และระ
 เขาทงนหมเป็นประ โยชนโลก

นบทกรวาชิงว อินเรณมธาระศกศนความมรณภย
 ให้พันโคเลช

จึงวทนทสันทนากัฬกัฬอินนบทกรวาชแล้ว ก็ลาชอกมา
 จ้านรราชววยวาชกัฬว ภาวสหาย เราไปชวนชกกัฬเนช
 จ้านรราชวากถาวววยเชนกัฬรชชากัฬว นบทกรวาชกัฬไม่เชช
 พงเรณชางเลช

วาชกัฬกัฬว สหายเชช ชยารอินโเลชไวชระเรา
 เองเด็ก อินเลศกัฬเทททเขาเรศกัฬกัฬนเรทนมชยแล้ว
 กรนแล้ววาชกัฬกัฬเขาไปผานนบทกรวาชแล้ววาชกัฬว จาพเรา
 มาเทนมเลท สหาย ร้อง ทาน ประ พญกัฬ ทน น สกัฬวาคัฬกัฬน
 จาพเรณศกัฬกัฬกัฬวาชชวชกัฬทรรุทว

เจ้าทรายแก้ว นานไปภายหน้าเล่า เกลธกวีระมอญทราย
 ภิรมย์ครหาหลงเขามาเคอะเขินคานะชนโค แลข้าพเจ้าเห็น
 สหายท่านผู้มีตำแหน่งสูงหนา ทงประพฤติก็นับชวาท่าง ๆ
 ชะหลาดหนักหนา ข้าโฮยรู้แล้วร้องทอ้งโกญนาค โกงทง
 ชนชกเคอะไวแล้วกล่นระเห่ไป ๆ มา ๆ ชวักแผ่นพสุธา
 ชวักใจแล้วทาลาขยรรพคอง เจ้าศาลบเจ้าอยู่เย็นนคชกวัน
 นโคจาก ฉายผกประอรโคก ข้าพเจ้าทงป่วงโคกรายทูล
 พระองค์ ฉายพระองค์มเสอ ชยเชษฐพระองค์ลอบไปคุเอก
 ภิระเห็นเรงทกประการน เมอสงวณนคแล้วชวักมกล่งกลาว
 ขยงคางน พญาสิงครสกรภพคภาว ข้าทง ๒ นสเราก
 โคคงไวในกมทาเลฉายโหล เพื่อระโคกเคอะนคแลชอย
 ทงป่วง แลเมอเขาทง ๒ นวาทล่าวคางน จาระไปลชอยโท
 วัเทอแลเรงโคก พญาราชสัททไปแผ่งกายลชอยคชชวาทางน
 แห่ง ๑ น

ฝ่ายนคกราช ครนเวลาสายชยหยรคญุชาหารเสร์
 แลวกลลนมาถงสถานทเคอะเลนนแลวกลเลนนชงเซ่งเลนน โกง
 ทางชนชกเคอะไว วะระเห่ไปมาโคกโชนโชนแลวกลมลงชวัก
 พนพสุธาผกคองคองชวาทาย แลวกรอชวักสำนขงอนคาง

นันทกปกรณัม

W. B. D.

พลกษัตริย์
ประพาศกษัตริย์
วังโคกนาค

ฝ่ายเนกขารพาส์เหลือนเงินพญาจารย์สัท มั่งงวทนคณ
วาทภณพมหาชาชวราตจน เนกขารพาส์พวงวา กาลตร
มาดงเรากรงนแลว แลจากมอญกามาพนจกบทร และทณ
สมรภมณมนควรวเดบ กณแลวภณมอญกอบพญาจารย์สัท
ในทณ

[illegible]

^๕ ครุงานนอกเกรกโกลาหล ^๖ ข้าพระทิมพานต์ระทาน
^๗ ระเทอนเพองพนาศันนโปโคโยชน ^๘ สรรพสควตงปวงม
โสภประสาชอนนกกาธายชาสน แดเมอ ^๙ พญาสีวลักณน

คำอธิบาย

พระนิพนธ์

กรมหมื่นพญาธรรมา

“หิโตปเทศ” เป็นหนังสือซึ่งรู้จักกันทั่วไปในโลก
กำเนิดและตำนานมีมาในอินเดียอย่างใด ปรากฏในภาษาไทย
หลายแห่งแล้วไม่พบบ้างมาจากราชสำนัก

หิโตปเทศ ในภาษาไทยมีหลายฉบับ น่าจะเห็นว่ามีมานาน
แล้ว แต่ที่หอพระสมุดฯ ซึ่งไม่พบฉบับที่เก่ากว่าเล่มนี้

ถ้าจะพูดถึงลักษณะที่นักหิโตปเทศมาเป็นภาษาไทย ก็อาจ
แบ่งได้เป็น ๒ ประเภท คือแบบที่ตรงความกับภาษาสันสกฤตประ-
เภทหนึ่ง และแบบที่เรียบเรียงใหม่โดยดัดแปลง อีกประเภทหนึ่ง

เอาความมาเล่าตามไวยากรณ์ของคำเรียงเรียง ไม่เกินตามรอย
หนังสือในภาษาเดิมมากนัก เช่นแต่เพียงว่าเมื่ออ่านเทียบกันก็
พอจะเข้าใจได้เท่านั้น หิโตปเทศทั้งหมดในเล่มนี้สังเคราะห์เอาใน
ประเภทหลังและมีตอนที่ยก มีครุฑบ้าง ตอนอื่นๆเท่านั้น

ให้ให้เจ้าพนักงานในหอพระสมุดฯ สืบหาหนังสือที่เทียบ
กับฉบับที่แปลจากสันสกฤต รายงานว่าท่านเริ่มค้น และลง

ทายานน เนอเวองเทมือนกัน แคนทานแทรกในดอยนมมาก
 กว่าดอยภาษาสันสกฤต แลเนทานทกลาชกัน แดไม่ครงกันท
 เกชวกมียง ส่วนชอคนแลลตวงนทครงกมนนช แทชช
 สภายคมเกาพอเกชวาวอย่างเกชวกนโค อนงเรองนำในดอยน
 ไมมแคมนคมรวความชองไวข้างทาย วอเกชวกชทอวางนคม
 ในพระศุครกำ ๗ ฉะนั้น

ที่ไทยเทศวัตถุปกครอง

ข้าพเจ้าได้กล่าวมาแล้วในที่ไทยเทศวัตถุปกครองว่าใน
กาลก่อน (อันล่วงไปแล้วแต่ครั้งหนึ่ง) ยังมีเมืองหนึ่งชื่อ
กัณโฑราชธานี เป็นที่อาศัยของพสกนิกรมากหลาย ยังมี
กษัตริย์พระองค์หนึ่งทรงพระนามสถิตสืบมาหลายชั่ว
พระชนมายุมีพระราชดำริว่าเมืองนี้แล่นช้ากว่าเมือง
เหล่านั้น ไทยทรงศึกษาอยู่ในวิชาที่ล้าสมัยสำหรับพระ
มหากษัตริย์หรือสมมุติชนผู้ปกครอง ไทยจึงทรงสร้างราชสมบัติ
ในเมืองกัณโฑราชธานี

วันหนึ่งพสกนิกรทั้งหลายมากราบทูลขอไปใหญ่ขึ้น
ไปเฝ้าพระเจ้าสถิตสืบราชสมบัติ ครั้นนั้นมีอำมาตย์คนหนึ่ง
คนหนึ่งได้กล่าวคำถวายกราบทูลว่าขอพระราชทาน ขอความใน
ความว่า ความเคลื่อนไหวคล่องตัวในกิจการของไทย ๆ ก็
ขอความและอธิบายอันละเอียดในอาระราชกิจไทยแลไทยก็
ความทรงประสงค์ กรมขุนฯ ในกรมการรวมศาสตร์ทรงสืบ อัน
กรมการรวมศาสตร์เป็นงานยากของมนุษย์ทั้งหลาย กอ
บตรมิได้ไม่โดยศึกษาสภพพระธรรมศาสตร์แล้ว กอปร

ขั้วการในกัทธิยะเลขาณโกไปมีประโยชน์น้อยนัก แม้จะเลขาไป
 เลา ก็เป็นเครื่องระโกเห็นด้วยตา ระโกชนด้วยทวาศตรเพยง
 นน ๆ ผลประโยชน์ก่สนนกับครุส โคมปรีชาเปรื่อง ปวาชญ โค
 เวณรพระคัมภีร์และสัชชาศตรกถของคณโฑษณไปโก และ
 โคปฐกขณการภาโดยความเคารพ บุตรสนนมีผลประโยชน์
 มาตถาชาวนก บุตรโคความระเครื่องให้สำเร้าคุณประโยชน์
 แก่ท่าน เช่นความร่หังชว หักชอนโกไม่ในตน และความ
 ประพฤติคนโกไม่โคในชวชว บุตรสนนท่านไม่ชเนองใน
 มนชเลข ข้อมลิกประโยชน์สามารถการเลขาคนมานนเสอ
 ไม่อาระวิคณระเลขาคนชวชวโก ข้อมลิกด้วยมารภาวิกาให้
 พินาศไป แม้คนโกไม่ความระเลขาเลขาอย่างผอนโก อัน
 สัตวทงหลายชวเวณโกเลขาอยู่โพธิ์สารวณ สัตวโก
 มาเลกเป็นบุตรในตระกูลมารภาวิกาภาวิกาโกง่าย มารภา
 วิการะโกบุตรภักภาคนชวไปนหาโกชว กถบุตรโคเลขา
 พร้อมภวชณ ๔ ประการ คอปรจนาเปรื่องปวาชญในคัลย
 ศาสตร์ ๑ โคเลขาเรณรพระคัมภีร์ ๑ มกษรคศพทเลขาชว
 ๑ โคกอสรางสังสมการชวณการกถโค ๑ กถบุตรสนนเป็นบุตร
 ชวภาสามารถระรทชาศตรกถให้เรณโค เพราะมทคน
 โคนทนอโอรสของเรอาเลขาเรณ หรือมกัทธิคุณเลขา นน โค

ฉันทนาม ขณ ขบถวถงน ไมคว หารผกสนไหมงคขณว
 และความเพียรจนไวโองค

อนึ่ง ผู้ใดไม่ใคร่เรียนรู้พระกัมมถรรพะวิชาการศึกษาการศรัทธา
แล้ว ผู้นั้นเมื่อเขาไปในที่ประชุมหมู่ปวงสา ทุเกศเจินในองศา
ไมมีสง่าแลย ครั้นก็ช่างแต่การอันเขาไปปลอมนประปนระคนอยู่
ตามกลางทางสี่ฤดูนั้น เพราะฉะนั้นการศึกษาคำธรรมะของว่ากล่าว
ตักเตือนบุตรของกัน นี้ก็ศึกษาแล้วเรียนให้ วิชาการศึกษาการศรัทธา
และให้รอบรู้พระกัมมถรรพะอันได้มีอนุญาตไว้จะระยอม ถิ่น
หมู่ มนุษย์ทั้งหลายอัน ครั้นก็ศึกษาอนุญาตอันประเสริฐกว่าทศพร
ทั้งปวง เหตุใดในธรรมะทศพรก็อนุญาตอันประเสริฐกว่าทศพร
ทั้งปวงเล่า ทศพรก็อนุญาต อันพระแก้ววชิระให้แก่ชนกโม
รเสนในโพธิ์หมกแลย แม้สอนพระมาฆสันตะกัมมัชฌิมซึ่งมีชดกโชกโม
โก แม้สอนทศพรต่าง ๆ จะมาเขยื้อนเขยื้อนในพนาศแลย ทศพร
ก็อนุญาตในอาจะตรวจค่าโทษของดั่งใด เพราะเหตุอันอนุญาต
คุณนางประเสริฐกว่าทศพรทั้งปวง และบุคคลก็อนุญาตโก
สกสันโทเชื่องชราชญุทลภกเทอมแลยนั้น จะมีประ โยชนม
อันสง่าโฉนดเล่า เมื่อสุ่มปฐกานน โสภณอนุญาตทศพรของพาราณา
เสาะหาพิศหาชอบพิศคณพิศโยชนประ โยชนประ โยชนประ โยชนประ โยชน

รู้เห็นความหวังสว้างไปในชั้นนี้ ๆ โภชการและคาวพว้อมด้วย

เหตุผล ของตถาคตมิใช่ไม่ประโยชน์การใด ๆ กว่ณละเล็

งถึงขอตถาคตมิใช่ไม่ประโยชน์ การใดประกอบกันประพุดก็ตาม

ความเจริญการมกณนเช่นอนมาก เพราะว่ามีอภิมุขแล้ว

คนเหล่านี้คงมาอีกกว่าล้านคนด้วยสารทศ ความ

ทรพมากแล้วในบารมีการใด ๆ โภชการและคาวพว้อมด้วย

โภชการและคาวพว้อมด้วย การมกณนเช่นอนมาก เพราะว่ามีอภิมุขแล้ว

และทพสมมุติ ในกถาว่าความดี ๆ คนมกณนเช่นอนมาก

ผลนั้น ผู้คนปรารถนาเรียนวิชาแล้วเรียนสองสถาน คือ

เรียนในทิศการใด ๆ ๑ เรียนวิชาในพระกัมมการต่าง ๆ

๑ เป็น ๒ ผู้คนปรารถนาเรียนวิชาแล้วเรียนสองสถาน คือ

เป็นผู้คนปรารถนาเรียนวิชาแล้วเรียนสองสถาน คือ

ผู้คนปรารถนาเรียนวิชาแล้วเรียนสองสถาน คือ

ผู้คนปรารถนาเรียนวิชาแล้วเรียนสองสถาน คือ

ผู้คนปรารถนาเรียนวิชาแล้วเรียนสองสถาน คือ

ผู้คนปรารถนาเรียนวิชาแล้วเรียนสองสถาน คือ

ผู้คนปรารถนาเรียนวิชาแล้วเรียนสองสถาน คือ

ของประชุมชนทั้งหลายในกาลทั้งปวง แหมเมอะเข้าไปในท่าม
กลางแห่งบรรณสถานกษेत्रเซญโทนงในที่สูง และชุกกลกม
ขัญญาเฉลยฉลวลาโกเทินโคพะนามาการอวรูในคัมภีร์ทั้งปวงน
ถ้าเป็นเงอภกษรอนมเอนเกกมฮาตุนอช ไม่ควรระทมณประมาณ
ว่าเป็นเกกคามโก ะให้ครองราชสมบัติกักร เพราะว่ามี
ขัญญาคุณ สามารถเอื้อมรอกอราชโค โดญนอชให้อูกคองตาม
เขชงฮารกษทรชโค อันมิในขัญญาเอนกน โลกเขถานนแม่ระ
เป็นชนเชอวงศ์สูงฮาตูกก ไม่ควรระทมของทั้งไว้ในอิสรฐาน
มยศัมโก และกษรามีขัญญาอนน เอนคทาหนงวานาแกมใน
มหาสมุทร อันน่านกในทะเลอันแม่เป็นของเก่ามมาแกกน
กัลปิก เป็นแค่นาเคมอยู่ในทะเล ไม่นิใครนำมมาใช้สอยให้
สำเรีกาแห่งนามอนกมกนเป็นคณโก ชคนมนอชทั้งหลายชอม
ใช้สอยนาชอนและนาในแม่น้ำเป็นนาคให้สำเรีกาแห่งนาคาม
ประสงคณโก อันคนทมิปราชปราชญ์เป็องแม่เป็นเกกคองอยู่
ในปฐมวชิกก ไม่ควรระทมณประมาณว่าเป็นเกก เอนคคองการ
ใช้สอยของมนุชยทั้งหลายในกาลทั้งปวงณน

พระเจ้าสุทนต์มหาราช โค้พระราช ทานพระราชโอรส ครัส
 สอนพระโอรสทั้งหลายดังนี้ แล้วภควรรณให้ตามเข็นก-
 ษัตราญราชบัณฑิตมาทูลถวายบังคมทูลว่า โอรสของ
 เราทั้งยี่สิบโคโธเรียนพระกมลรัตนศาสตร์ มีอาภัพรักษา
 ศาสนาไว้ บัดนี้เราประสงค์จะให้ภควรรณเล่าเรียนพระกมล
 รัตนศาสตร์ใหม่ปรมาจารย์ ท่านทั้งยี่สิบจะเห็นเป็นประการใด ครั้น
 นั้นยังมีครูใหญ่คนหนึ่งชื่อวิมลมาญณ์มาทูลเรียน ผู้ประธมพรหม ใน
 ปกฤษณศาสตร์ จึงกราบทูลว่า ขอเรียนมาทูลถวายบังคม
 เกิดในตระกูลสูงศักดิ์ เมื่อมาประธมศึกษาความคนชวคชทา
 สยามกับคนชวคชทา ก็ควรจะประธมศึกษาเป็นคนชวคชทา
 เช่นนั้นไป ถ้าโคโธเรียนมาทูลเรียนเป็นบัณฑิตแล้ว ก็ควรจะ
 ประธมศึกษาเป็นคนชวคชทาคด้วยเมื่อศึกษาความคนชวคชทา
 ก็เป็นผลคนโค โค้พระราชกุมารทั้งหลายเหล่านั้นก็ทรงพระเจริญ
 แล้วในตระกูลอื่นประเสริฐเป็นวงศ์กษัตริย์ ถ้าโคโธเรียนมาทูล
 เรียนพระองค์ทั้งหลาย โค้พระเลาเรียนพระกมลรัตนศาสตร์
 และธรรมศาสตร์ให้ประธมศึกษาคนชวคชทาแล้ว ในพระไม่เรียน
 บัณฑิตโคโธเรียนมาทูลเรียนก็ควรจะโคโธเรียนมาทูลเรียน ผู้โคโธเรียน
 มาทูลเรียนก็ควรจะโคโธเรียนมาทูลเรียน ถ้าผู้เรียนไม่มีความดีของบัณฑิต

[illegible]

พระคัมภีร์แล้ว คงจะมีอนุญาตปรีธองปราชญ์ไว้ ด้วยเหตุนี้
ท่านทั้งหลายช่วยผกส่อนให้ด้วยเถิด

ทรงเนน ครุ วสันต บณทิต ึง ไกเชญ พระ ราช กุมาร ทง
หลายนนั้นออกมาในเทพารหน้า ึงกล่าวสอนว่าท่านคหะราช
กุมารทั้งหลาย วสันตบณทิตกลุ่มปรีชาไว้ ึงกริชญญามกัททาการ
ให้ดวงไปช่วยการกล่าวดอยคำสัจฉิก เครื่องแสดงประโชชน์
คนและผอนคามทมนานในคัมภีร์ทาง ๆ ส่วนคนพาลไม่ปรีชา
นั้นมกัททาการให้ดวงไปช่วยเทค ๔ อธิ คหะ กล่าวดอยคำเป็น
ทภาณิก เครื่องจะ ึงองความพนาศ ๑ มกขิน ักในการ
พลันชน ๑ และมีกเพตลกละเล่นในการเล่นต่าง ๆ ๑ และมีก
พระเลาธวาททมิธองกษัตริย์ ๑ เทค ๕ ข้างเหล่านั่น เป็น
คคเป็นวิสัยของคณพาล เพราะเหตุนี้ พระราชกุมารทั้งหลาย
พึงคคชานให้แยบคายอย่าประพฤติกคนเป็นคณพาล พงกล่าวดอย
คำสัจฉิกเครื่องจะให้รักใคร่เป็นไมครกัน ให้ถูกคคองคามเมของ
อย่างทมนานในพระคัมภีร์ทั้งหลายเถค ๕ ไกเชญญาทมนครคคอง
โกยทางแยบคายและไมล่อลวงกัน ไม ึงชอกรงเป็นทเชอเป็น
ทวางอารมณ์แก่กันไว้ และรักษาความสคคยมนนคคทา ประ-
โยชน์แก่กันและกันให้สำราไว้ และมีกจวนชววยเพชระเปิดอง

ปลัดทูลฯ กรณียกิจของมกุฎราชโอรสเจ้าโอรสโท ปรากฏพร้อม
ด้วยลักษณะเช่นนี้แล เมื่อไร ก็คบหาเป็นมกุฎราชโอรสแล้ว
จึงระเปลืองปลัดสรรพทักขแห่งกันและกันโอรสเจ้า แล้วจึง
ไต่อยู่เป็นสัปดาห์พร้อมกันก็ เหมือนหนึ่งกาและเต่าและสัตว์ ๓
เขี้ยวตามเหล่านโอรสไม่ควมกัน โอรสจวนจวนปลัดเปลืองทักข
แห่งกันและกัน โอรสเจ้าแล้ว ไต่อยู่เป็นสัปดาห์พร้อมกัน
แม่พระราชกุมารี ทั้งหลายก็ประหลาดใจ โอรสเจ้า ด้วยสาม
สัปดาห์จึงระเปลือง พระราชกุมารีทั้งหลายจึงซักถามว่า สาม
เขี้ยวตามเหล่านโอรสเป็นไฉนแล้ว วิสัยนางอาหารขมขมจากโอรส
เจ้าว่า

๘. มหาวิทยาลัยมหิดลและนักพรานมดะกา

ในครั้งก่อนมีแม่น้ำหนึ่งชื่อโคกาวว แต่กรมส่งแม่น้ำ
นั้น มีคนงวใหญ่คน ๑ ซึ่งกล่าวด้วยทง ไบเป็นพื้นพวงต่งว่า
งาม ครั้นถึงเวลาค้าส่งนกทองหลายพวกเข้ามาอาศัยนอนอยู่ที่
ทงงวนนี้ ก็ในฝูงนกเหล่านั้นของมีค่า ๑ ชื่อลขชยัคษะ
แต่พยานกพรายทว ๑ ชื่อทวทว มีบรรพ ๕๐๐ เกษมา
อาศัยอยู่ที่ทงงวนนี้ด้วย วันหนึ่งซึ่งมีพยานนก ๑ ชื่อชย

มากกไวท โกลคนงวนน ึ่งไปรบปลายข้าวลงไวแล้วไปขอ
 เรนชัยในทรรก ถ้าชอลลกชปคนและพญานกพิราวย ชอลครควา
 โกลเพนกรยาของนายพราหมณ์นั้น ึ่งควา ึ่งครทงข่วงนย
 ักขรชัยแลพณเชนนมาก ึ่งมาอาภยชยทคนงวนนรพาทน
 ังความทาชเชนนแท ึ่งนนาครควาพญานกพิราวยนวกลอม
 ักขรชวาทเทชมเส้าทากนพพร นกพิราวยทงทลายชงเชน
 ยรवार ึ่งนเห็นปลายข้าวอนนายพราหมณ์ไปรบไว โกลคนงวนน
 แลว ึ่งไกรลงไปรบโกลเชนนทาชอาหาร พญานกพิราวยโกล
 ทรายทงนนงกลวทามว ึ่งครทงทงทลาย ึ่งรเทศทงนทม
 บานเมองฝงคนทงเรชชราชชชัย ึ่งปลายข้าวเทลาณกมคนมา
 ไปรบไว ึ่งนเรมเททชยนเกรองกลวทงชงนนชัย ึ่งนกลัง
 ลวงทลอกทาชนทรายนกรทงทลายเชนนแท ถ้าไครนความ
 โกลละไมยคชอาหารแลว ึ่งนทงเรคองงความทาชเชนนแท
 ทานทงทลายชยลงไปกินปลายข้าววนนลย ึ่งนนกพิราวยง
 ึ่งวชนว เมอพบอาหารกมรชชัยแลว ึ่งนมาทามเรนชัย
 ไมใหทงนทไมควร ึ่งนเรลงไปกินปลายข้าววนนใหทงโกล
 พญานกพิราวยงกลวทว ถ้าทานทงทลายไมเชอทงคำชงเร
 ึ่งนลงไปกินปลายข้าววนนแลว ึ่งนเรเชนนทรายงชวทเชนนแท

เหมือนอุรุษโลกเขลาเป็นคนโลก อันเลื้อไกรังไกรังหลอก
 กนเขินฮาทารณน กนนักพรายทั้งหลายชักถามว่า เลื้อ
 หลอกขรรษโลกนเป็นโนนเล่า จิตริควาพญานักพรายรังเล่า
 นิกานสาวกัว

๒. นิกานเรื่องเลื้อไกรังกับคนเดินทาง

ครั้งก่อนยังมีเลื้อไกรังนักวิ ๒ พุทัง ตามัว นิกาลัง
 กายนอระไปเสาะหาอาหารบริโภค จักไม่ใคร่ระโค เลื้อแก
 นนนักศกระลวงมนษยกันควยอชาน จึงคายเอากังไมทองกำไป
 นางเชารมอช ๒๓ โดดยอนา ครั้งนั้นยังมีอุรุษเกนทางคนหนึ่ง
 เป็นคนโลกเขลามาดังทนน เลื้อแกโกเห็นหวังว่าระลวงอุรุษ
 นนกัน จึงกล่าวกวีวาทาษนอชทรวานว่า เชิญท่านเข้ามา
 เราเรโถกังไมทองคำนแก่ท่าน ท่านจงมารับเข้าไปใช้สอยความ
 ประสงค์เกิด ขรรษนปวารณาระโคโรโกกังไมทองคำน จง
 กล่าวแก่เลื้อนนั้นว่า เลื้อกัมนษยมนษยมนษยจกนกัน
 ขนวิสยทานนเป็นเลื้อนขอมกันสัควทงเขนผกผลาญชีวิตสัควชน
 เราไม่ฮาทะเข้าไปใกล้ท่านโค ซึ่งท่านเรยกโถกังไมทองคำนแก่
 เรานน เห็นระเป็นกลอุบายท่านระลวงกันเรา เลื้อโคยทงน

แล้วจึงตอบว่า คำซึ่งท่านว่านเป็นจริงอยู่ เมื่อเราเห็นหนุ่ม
 ซึ่งมีเรี่ยวแรงอยู่เนน ย่อมเกินเห็นเด่นโลกโลกไปมารวดเร็ว
 ว่องไวนัก แลมีโทษก่เหตุวาทาญโลกอันเหลือประมาณ
 โศกเขวระครุบศตวาทนทองเนน เกยผลาญชีวิตศตวาทนจริงอยู่
 ครนยคนเรา ธุรา ทาลงกตก ถอยหุคทา ทง มวเรียวพนกทกกรวง
 ะไประมากในว่องไวเหมือนกึ่งถอนไคแล้ว แมกรรยาของเรา
 คองคายจากกัน ไปเสียแล้ว เพราะเงมนั้น เราความสละใจ
 ึ่งไคละอนฐานพอยมามางกลอย ณ ทน อนงเมอกลอนแดน
 เราไคประสยพอยพอยคนึง ซึ่งมีวาทาญประสาญเป็นเหตุ
 อยในธรรม บรณณกถาสอนเราไว้ว่า ความชอบเป็น
 เภรของประพฤตของดีทั้งหมคน มี ๘ ประการ คือไคสักการบูชา
 ในวตถุทศวรรระบูชา ๑ ไคสักการวาทาญการทง ๑ ไคสักการ
 ทานบ่าเพญทานทำถวรกศล ๑ ไคจำศีล ๑ มีความสละนมน ๑
 เป็นคนซื่อตรง ๑ เป็นคนอกทน ๑ มีความปรารณนอย ๑
 ความชอบ ๘ ประการนี้ เป็นเกรงประพฤตของทานบเป็นมก
 แลความชอบ ๘ ประการนั้น ๔ ข้อในเของคนแมคนทนอย
 ษญญากสามารถจะสักการประพฤตคามไค ๔ ข้อข้างปลาย
 เฉพาะเป็นวสธของทานบทุกหมษญญางจะประพฤตไค เพราะ

มนุษย์ทั้งหลายก็สำคัญว่าเป็นผู้ประเสริฐ ทั้งอยู่ในความดีด้วย
 ฌนใด เราทั้งหลายก็เป็นผู้เป็นคนดีด้วย ในสังคม ในธรรมเช่น
 ราชสีห์ ไททานธยัคค คนทั้งหลายก็พากันสำคัญเขาไว้ว่า เป็น
 สัตว์ที่ร้ายเป็นไปเช่นนั้น ท่านอย่าสำคัญเราตามคำเขาเล่าลือ
 เช่นนั้นเลย แม้บรรพตก็เช่นกัน ถ้าท่านยังไม่เชื่อเราแล้ว เรา
 จะบรรยายความอัศจรรย์ ๑ ไททานธยัคค ธนวิสัยก็คงอยู่ใน
 ธรรมแล้ว เมื่อคราวที่วิคตคนธยัคค ได้ครองราชย์ที่ทันทน
 ธยัคคณนทว ย เมื่อคราวนั้นทันทนธยัคค ได้ครองเขนิกาย
 ของท่านเหล่าธนณนทว ย อธิความเช่นนี้มาในคัมภีร์ที่เป็น
 ยุคธรรมเราไว้ว่า ในคัมภีร์นั้นบรรพตนั้นได้กล่าวสอนไว้ เพราะ
 เหล่าคนเรานั้นมีความประมาทต่อสัตว์ทั้งหลายก็รักชวคทานเช่น
 คุกคามของทันทนธยัคคแล้วสัตว์ก็รักชวคทานแล้วของคณ ทว ยเหตุ
 นี้ เราจึงรณนาระสังเคราะห์ทันทนธยัคคในทางกันการ จึง
 ได้เรอให้ทันทนธยัคค ซึ่งเรากายไว้ว่า หวังว่าเรให้มันทาน
 วัจ วัจ วัจ ทันทนธยัคคจะให้มันแก่คนชวคทานเป็นคณคของการ
 ทว ย ทันทนธยัคคจะประมาทประโยชน์มาก คนทันทนธยัคคแล้วไม่ควร
 วัจ ให้ แม้ด้วยความเห็นของคนใจ อันธรรมทันทนธยัคค
 วัจความคณการทว ยทันทนธยัคคจะบอกไว้ว่า เมื่อใครได้ให้

ขานักคนใจแล้ว ผลประโยชน์ทศกษาวคงจะมีแก่สมณเณร
แต่ คนๆ ๑ ที่ไม่โรคแล้วไม่ควรระโทษาหามโรค เพราะว่า
ผู้ไม่เจ็บไข้นั้นเป็นผู้ไม่ต้องการรักษาเลย แม้ระโทษก็มีผล
ประโยชน์น้อยนัก ชนเราไปอนมาแต่บัดนี้มาทุก เราจึง
มาศกฤดาหวังว่าระโทษเป็นผลประโยชน์ไทยกษาว จึงระโทษ
ถึงไม่ทองคำแก่ทาน เชิญท่านผู้กระไรทานของเราลงไป
อาสนา ชำระเกล้าคนชานให้กำลังระอาศก่อน แล้วเลมว
เขาถึงไม่ทองคำที่ปากแควนแดง ยธมฺโฆคนเขาไม่ทวิตระ
ด้วยปรีชา ครั้นได้ขึ้นคำเสียดแก่กล่าวแก่โธมหลอกหลอน
เป็นกลอุบาย เพราะความอยากได้สิ่งอันมีค่าไว้ เสียดให้
ถึงไม่ทองคำแก่ทานไว้ กระยารลงไปในอุชานาด้วยกำลังแรง
ก็ไปคกอยุทนต์ลงอันลึกไม่อาศระถอนด้วยคนใด ในทันใดนั้น
เสียดแก่เราขายทำอาการภทตงมความเขินๆ แล้วร้องด้วย
วาจาอันไพเราะอ่อนหวานว่า เราจะช่วยท่านให้พ้นทุกข์ แล้ว
ก็คอยเก้นคอยของมหาๆ ทำการช่วย ครั้นถึงด้วยบุญแล้ว
ก็ด้วยชนมากกานเป็นอาหาร ครั้นนั้นขงมกระต่ายตัว ๑ เป็น
ผู้มีปรีชาะลงมากนมาทขอชานอนนอน ครั้นได้เห็นเสียดลงด้วย
ผู้ใดคนเขากันเป็นภิกษุสาวาเชนนนโคแล้ว กระต่ายจึงย่นว่า

พระคนนั้นเห็นผิดโลกเรา ไม่โดยนิตทั้งคำสภากตเคนแยะ
 แลน เสด็จราชธิดวงนกไท้ จำเขนทวเรมแล้วไท้เลขเส็ดนเก
 ราชวงนกไท้เล่า ว่ากจนแลนกระต่ายกวงเจ้าข้าไป

๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙ ๑๐ ๑๑ ๑๒ ๑๓ ๑๔ ๑๕ ๑๖ ๑๗ ๑๘ ๑๙ ๒๐ ๒๑ ๒๒ ๒๓ ๒๔ ๒๕ ๒๖ ๒๗ ๒๘ ๒๙ ๓๐ ๓๑ ๓๒ ๓๓ ๓๔ ๓๕ ๓๖ ๓๗ ๓๘ ๓๙ ๔๐ ๔๑ ๔๒ ๔๓ ๔๔ ๔๕ ๔๖ ๔๗ ๔๘ ๔๙ ๕๐ ๕๑ ๕๒ ๕๓ ๕๔ ๕๕ ๕๖ ๕๗ ๕๘ ๕๙ ๖๐ ๖๑ ๖๒ ๖๓ ๖๔ ๖๕ ๖๖ ๖๗ ๖๘ ๖๙ ๗๐ ๗๑ ๗๒ ๗๓ ๗๔ ๗๕ ๗๖ ๗๗ ๗๘ ๗๙ ๘๐ ๘๑ ๘๒ ๘๓ ๘๔ ๘๕ ๘๖ ๘๗ ๘๘ ๘๙ ๙๐ ๙๑ ๙๒ ๙๓ ๙๔ ๙๕ ๙๖ ๙๗ ๙๘ ๙๙ ๑๐๐

เพราะเหตุนี้ ท่านทั้งหลายจึงก็อดทนความพอใจในความอดอยาก
อาหาร แล้วจึงย้ายไปกินปลายข้าวนั้นเลย ผู้คนก็พากัน
ทั้งหลายจึงกล่าววุ่นววนว่า ในประเทศที่ชนโค่นซอชนนี้ มี
ทรัพย์สินประเสริฐแล่มของกินประกอบด้วยอาหารดี เมื่อได้
มาพบประแล้งแล้งเลขทองเสีย เมื่อไรจะโค่นโค่นของทุก ๆ
นั้นเล่า ครั้นกล่าวกันแล้ว ผู้คนก็พากันทั้งหลายก็พากันลง
ไปกินที่สถานอันนายพรานได้ไปรับปลายข้าวไว้นั้นสิน พญา
นกพราญก็เห็นผู้คนทั้งหลายลงไปแล้ว จึงคิดว่า
บริวารของเราจะไม่เสียสินแล้ว ครั้นเราจะไม่ลงไปเล่า ผู้คนก็
พราญเหล่านั้นก็ระแวงความพาศเสียสิน แล้วจึงตามลงไป
ด้วย ครั้นผู้คนทั้งหลายลงไปแล้วก็ประชุมกันพร้อมแล้ว ชาย
คนนายพราญก็ก็ไว้นั้นก็รวบรวบหุ้มห่อผู้คนทั้งหลายไว้ทั้งสิน ครั้น
นั้นจึงคิดว่าพญาคนพราญจึงคิดว่า เพราะความโลภในอาหาร
เราทั้งหลายจึงของก็ขายของนายพราญมิใช่หรือ ขณะนั้น
นายพราญนั้นก็เห็นนกพราญตกแล้ว ก็รีบเดินออกมาขึ้นด้วยว่า
พญาว่า ชนวิสัยสัตว์ทั้งหลายเมื่อมีทุกข์ชนก็ถึงจะลงถึง โท
ผู้คนก็พญาจึงระแวงของปลอกทุกชนก็ถึงจะลงถึง โท

จนสำเร็จไปได้ จึงควรระแวงว่าผู้ใหญ่ผู้มีปัญญาควรจะเป็น
 นายท่านได้ ถ้าผู้ใหญ่ปล่อยให้เด็กไม่สำเร็จไปแล้ว ผู้ใหญ่นั้น
 เป็นคนโง่เขลาจนชั้ยปัญญา ความครหาที่จะมี สรรพทุกข์ร้อน
 ก่อถึงพลตึงป่วงกเป็นภาระตกชุกแก่ผู้ใหญ่ผู้เกะ ทยานกพราย
 ผูกปรารพญาคณโคธินนายพรานขึ้นมาเช่นนั้น จึงกล่าวเตือน
 สักนภพรายทงหลายว่า ชนวงศ์ผู้ทงหลาย เมื่อไทยทุกข์
 มาถึงแล้ว พวกของตักโหม่นคงให้พร้อมไปช่วยลถองระ ๕
 ประการ กอโคธศุสวาทระชนชาวในถิ่น ๗ พร้อมกัน ๑ แล
 ผลิตาณเวรกาลศวมในทพร้อม ๑ คงพร้อมด้วยความแกล้ว
 กล้าในสมรภูมิลลวรบ ๑ ความฉลาดในกระทำการรบศึกหก
 ของคนโหลไปเป็นสง่า ๑ ความสามารถแก้ไขระงับปรศนา
 ทั่ว ๆ ตามคณมาในพระคณภ ๑ ชอ ๕ ประการนี้เป็นเครื่อง
 หมายของทนายปรมสรัผู้ควรจะเป็นนายท่าน เพราะคณน
 เวทงหลายาหารคงคงศุสวาทพร้อมไปช่วยลถองระชนแก่
 ทดา กุเขยงมกทงหลายเดก ชนวงศ์มกทงหลายแม่เขยงสว
 ทวเดกเพราะมีศุสวาทกล่าพร้อมกัน แม่ของใหญ่ก็สามารถ
 ะบกไปได้ ชนงเหมิชนกยปชแลเดวสทงหลาย เมอชุกคก

หิโบลเพศวัตถุปรกณเม

๒๕๗

มาควทำโตเอนเกลยวเกยพรหมกน หนโตเอนเชอณแลนเม
ซางสารโหญมกำลังมากกผกคลอ้งไวโก เหวรรณน
เรวทงหลายางอุคสาหระณชนโตพรหมกนเลก ผงนภพราย
ทงหลายกรนโกชนโหวาทของาครควาพญานภพรายเคชนกน
กมอุคสาหระณกลากงคางนชนพรหมกน พนาช่ายชน
ไปนชากาโก ครนนายพรวนโกเทน นภพรายทงหลายชน
พนาช่ายไปนชากาโกเชนเนนเลก นายพรวนภเทนสกก
คามไป ทวคคสาหระณเลก นภพรายนเลกทงน ครน
คามไปไมกนแลว นายพรวนภเทนมาส่งนภพรายทงหลาย
รงกลาววว่า เหวรรเวทงหลายโกพรหมกนพนาช่ายตาม
ถอยคสาพญานภพรายกลาววคอน ผลวรงโกพนางงอมมอ
ของนายพรวนมิไซหระ เกษนระหวาเอนางระอชากาช่ายโก
ชกเลา พญานภพรายรงกลาววว่า ในหมลทวทงหลายน
เทคเกรองโตเลกทกชวชนโ มี ๓ ปรการ คอเมอเวลา
ชนทวคความพนาคระมาถง ๑ เมอเวลาความกลวชนโต
มาถง ๑ เมอเวลาชชนคยคณกวยเทคสงโคสงทง ๑
เทค ๓ ปรการน เมอถงควแลนคยคสาททงนทงระ
ชวยโก กอนสทายนนเลากเบน ๓ ราชวค คอสทวยทเลวค

กว่าตัว ๑ ทศมชกยกว่า ๑ วิเศษสูงกว่าตัว ๑ เป็น ๓ จำพวก
 น มัครมโหมคุณไม่สมควรแก่กันแม่เลวกว่า เมอระมก
 กงวลเกกชณแล้ว ไม่ช่วยชวนชวายตามสมควรแก่กำลัง

ของกัน มัครมณชชวายเป็นมัครก่ากว่ากัน มัครมโหมคุณ
 เสมอกัน เมอระมกกงวลเกกชณแล้ว ก็ช่วยชวนชวายตาม

สมควรแก่กำลังของกัน สหยาบมณชชวายเป็นมัครเสมอกยกัน
 สหยาบ โคเป็นผบงการ แม่เลวกว่าอุทธานากกำลังเขวแรง
 ชงกาวกค เมอระมกกงวลเกกชณแล้วก็ช่วยชวนชวายโดย

สมควรแก่กำลังของกัน สหยาบมณชชวายเป็นมัครสูงกว่า แต่
 มัครสหยาบ ๓ จำพวกเสมอกัน แม่เลวกว่าคางกนกงนกก
 เมอระมกคางกนกงนกกแล้ว ก็ช่วยชวนชวาย

ปลุกเปลของทุกชวอนน ๗ โคกกงสน

ชงมัครสหยาบ ๓ จำพวก คอมากรกว่า ๑ บก่า ๑
 บุตร ๑ สหยาบ ๓ จำพวกนเป็นมัครพวพนเนองกันไปร่วม
 สหยาบเสมอกัน ย่อมปรารณนาระโคเป็น ประโชน แก่กันอยู่
 เนองนทช เวยกว่าเป็นมัครชนสูงสีก แต่ในสหยาบ ๓ จำพวก
 แรกนน เมอระมกคางกนกงนกกแล้ว ก็ช่วยชวนชวาย

ว่า สหายจำพวก ไค จะช่วย ทุกข์ ร้อน ตาม ประสงค์ คน ไค ก็
 ต้องไปพึ่งพิงอาศัยสหายจำพวกนั้น ให้ช่วยเปลื้องปลอกทุกข์
 นั้น ระวังแยกกาย อฆาทรณนเถย พญาหนู ๑ ชื่อพระฉกร
 มุ่งผูกพันเป็นบริวารเป็นอันมาก ไค ลูกไมครไวธเนมครสหาย
 กับเรามาแก้ก่อน แลพญาหนุนนชาคัยชยในถาวชิตระคุค คง
 ชยรมลงแม่น้ำชีวาคณณก พญาหนุนนแถมเทระตามารอ
 ระกษชาชน ไคชาด แล้วยึดกักขัยของเราดึงยวงน ไทหลด
 พนไปไค ครนถาวคณณแล้ว พญาหนุทพรายกตกเคชนนท
 พรายทองหลาย ไทมอกลสพรครมกันบนพาชวชนน ไชยง ฉาชช
 ิครคค ครนถงแล้วลงมาชยชยปากถาวครมกัน พญาหน
 ุทพรณครนไคชนไชยงทพรายทองหลายของชยชยชนน ก
 คักสังสัยว่าจรมชนครายมาทงชยชยของชยชยปรกถา พญา
 หนุทพรายทองถามเขาไปว่า ลูกพรณครนสหายรักของเรา
 เมอเรามาถึงทอชชชงท่านแล้ว เหตุไฉน ท่าน จึงไม่ ทักทาย
 ปราศรยชางเลข พญาหนุจึงตอบว่านเรสหาย เราเห็นท่านมา
 คราวนแปลกปลอกไม่เหมือนยังครั้งก่อน ๆ เราคักกลวระมิ
 อยชนครายจึงไม่ไคทักทายปราศรยท่านก่อน แลวจถามว่า
 เหตุไฉนร่างชาชนจึงไคพวทนคคชยในคชกาน ไคความล้ำยาก

รวมกระรวงคว ไปมวรวงผอนผกเอนยวาวะชนนณ ไมเอน
ทชอบโงของอนชาตมพรพระคณภรทงปวง อนงเอนง อย่างคน
ทงหลายระไกรทำโให้เอนประโโฮชนแกผอนกัก เพอระโคไซ
สอຍโให้สมบรวณเอนสขแกคนกัก กอง อค ลาทะ ชวน ชวาชลา
ทพรขสน เมอมทพรขแล้วทงเกยถนอมไซสอຍ ะโคเลอง
ชวคโให้อายุชงอน ะโคทากศล ชงเอน ประโโฮชน อน ชกชว
เมอทศลการชอຍม ในคนชอนแล้ว เอนเพอระ โการถงชงมนนช
สมยคณทพรขสมยคกโเในบะสงหมก สโโคในมวรวงกษาชวค
ชองคนแล้ว โกรเลบะมวรวงกษาโให้คนเลา คนกในมวรวงกชวคคน
แล้ว โทนเลบะมวรวงกชวคผอนแล้วคนนทกจะทากษาปผลาญชวค
ผอนเอนแก กานผอนผอนชา โควา โเ ในคระ คณภร ทงหลาย
พญานกพรายวงกลาวว่า คณพญานกผอนสหายทก คากชง
ทากกลาวนเอนความทรงชอຍชอຍแล้ว นควาเวานเมอโคเอน
ทกชอຍ อน ทราชเกกม แกนก ทราชทงหลาย ผมา ชากัย เวา เอน
ยวาวะชองเราชบะชนนแล้ว เวามโเอนกุเพอช ทระชกกลน โค
อนงเวานะมโเอนกุแกในหมนทกรายมเชอชาตสมชกนเพยง
นทามโค แมในหมนศตวเพลาชนเรากโเมี โกรกโคระเชนศทวสคว
ทวชคคทกทุกประเทศค้ายลทวไป ในการทงปวงโคระเอนนาย

แล้วแล้มนิโชยธมฺมเชนฺท ขีรฺวาท ของ คนเหมือนเช่นเรา นโม
 เถย ผู้ใดใจบริสุทธิ์ไม่วุ่นหมองใจก็ก่อสร้างกองการกุศล ฝน
 ช่อมโกลาถอกศความสุจริตหมกหมก แลใจเกยรคยศเกยรคคณ
 เถลือไปทั่วทิศทั้งปวง กุศลหลาย เราทั้ง สองนี้ ในปางก่อน
 เพราะใจทำการกุศลด้วยใจหมกหมก ชกนเราทั้งหลายจึงไคมา
 เปนนายฝูงนกพิราบนะฝูงหน นลาถอกศนบวรธรรมหมกหมก
 มิใช่หรือ ผู้ปรารถนาจะไคเป็นประ โยชน แก้ว ของ คนแล้ว
 ต้องรักษาคณความไวไวให้มั่นคงใจจงการกุศลทุกฝ่าย เพราะ
 ว่ากายนเมธองความตายแล้ว ช่อมพนาศัญญาสายไมคงชยนาน
 เกยรคคณทุกท โกลาถวนนเราธมฺมเถลธคจ ๗ ไปนสนกถป
 ด้วยเหตุนั้น ถ้าหากใจแก่ใจก็เร่อกปละชย นกพิราบบ้างไค
 แล้ว เกยรคคณของเราจะมีเรณคณทุกทกอนกค เกยรคคณของ
 ท่านผู้ใดก็กถปละชยไปจิต จรชนเป็นนทาน เราทั้งเร่อกนคจ ๗
 ไปนสนกถปณ พญาชนกรยควาคแล้ว ก็ตรงเข้าไปกค
 สายเร่อกปละชยนกพิราบบ้างชัน แล้วจึงกล่าว สอนนก พราบบ
 ทั้งหลายว่า กุศลฝูงนกพิราบบ้างหลายแผนสพาย แมงช้างสาว
 ชยในป่าใหญ่ นนชยทั้งหลายชาวเขาเชอกคคณของเทพาเราชาว
 บ้านเราละโถงเร่อกมาใช้สอยไค แมงปลาชยในนากค นกชยใน

ชาวกาคก มนุษย์ทั้งหลายอาภินาตามาเห็นอาหารโค มนุษย์
 ทั้งหลายนั้นกลืนขยมากนั้ เมื่อทานทั้งหลายอยู่ในประเทศ
 สฉานทโค ๆ หรือระเทยหาอาหารในโค ๆ ก็ค ของระมก
 ระวังตัวให้ระหนัก พญานกพราญระกล่าวว้า คำชงทานวาน
 รัชชแล้ว รัชชศกทั้งหลายน เมื่อถูกขมยชนตราขระมาฉงคว
 แล้วแม่มั้นมกขงอุเขาใหญ่โค เหมือนพญาเร่งมทาเรชก
 แผลน แม่มั้นมกระชอในทโคระชอในระนถ พญาเร่งกชา
 เห็นโค ครนอนตราขระมาฉงคแล้ว อวณมคระชอในทโค
 เกาขระคณ พญาเร่งกในชาระมคในคณโค เราณกพราญ
 ทั้งหลาย เมื่อควม ระชอนตราขระมาฉงคแล้ว ระไมชา
 ระเห็นกลขงนายพราญโคณนน ระศกพญาณกพราญกข่ง
 นก พราญ ทั้งหลาย กพาคณนระชอระชอ ไร่ พญาหนุ ตาม รัชช
 เกษรฉาน แล้วกพาไปข่งกคณประฉงก หรือระพญาหนุ
 ก็กลับเข้าไปในคาทอชของคณ

ระกลาวฉงกาคกขยคณระชง ระมชอขคณฉว ใหญ่ณน คอไป
 กรณเห็นนกพราญทั้งหลาย เมื่อระไปคคชาขของนายพราญแล้ว
 พราญขณนเข้าไปในอากาศเวลาณนคณคณไป กวชคควนค
 พราญเหล่านนระฉงฉงแล้วระคคคณมา ณ สฉานทโค เราระ

ไต่เนนมิตรสหายกันรักไกร่วมสุขร่วมทุกข์กันต่อไป สมณัง
 อามว่า ท่านนช่อโร มาแก้ค่ายดโชน สันขางรอกทรงชอกว่า
 เรานช่อรันทรพทออยู่ ณ บำควอลนแดสเกว ไม่นิโครเขนมิตร
 สหายเขนทปรักธา เหมอนทนงวณเขนลดาบเสี้ยนแล้วเพราะเหตุ
 นนเรารังสวามักคมาเขนสหายด้วยท่าน เมอท่านจะอยู่จะไป
 ณ สดามทโค ๆ เราจะรักคสองไคตามท่านไปก้วย ครนเราร
 กันเสร้างแล้ว สองสคณนทกาทนมาคณมาข่ากาว จณนณ
 กางงสัพททอชยบนคนราปอโคมทกนงเงอามว่า ทการสมัน
 ลสหาย ท่านทโคไรมาควยเลอ สมณังบอถว่า จันทวทกช
 สันขางรอกชากเขนมิตรสหายครนเราร จง ทคทสอยคามาเว
 มาควย กาทงกถารว่า ทการสมันสหายท่านมาลคไมครกวย
 สันขางรอกกางชวคทระกุก กนแล เขน เชอชวค สควราย เขนณ
 จาพเจาเห็นวไมคววเลอ ถ้าท่านเจนคยหาไปแลวโดยทกชค
 จะมมาถึงท่านเขนนท ทระเขนเหมอนกคแรงแกคชหาควยแฉว
 ทวทนงแลวคองลงคความตายเพราะแฉวณนเขนนท สมณัง
 อามว่า ทระอรวาแรงนคคยหาคคแฉวณนเขนนช้อยังไรเลอ ชอ
 ท่านางเลอ ไทพงพอไคเขนคคกวยเลอ กาทง สัพททอชเลอ
 นททานว

๔. นิทานเรื่องแรงกับแมว

ครั้งก่อนเคย บังมแมวคาบขดตางซอภาคยท กรม
 บังมมานานมทนสะเกาใหญ่ทน ๑ บังมแรงแก้ควตางซอ
 รอดกระมีลนและปากทงจนคอกทอกรวงเสี้ยนตาก็ไม่เห็น มา
 ซาคยอชยทคากยคนไมนน แลยคนไมนนเลามผู้งนกมาทาง
 ชยเชนอันมาก นกเลาเนครนโกเทนแรงแก้กมความเชนค
 ปราน ังโกเลาซาทกรมาโกลนกรน บังมแมวทางซอ
 ทงกณณะมาเตนคณนทอเลาเน ะโรกรนควยชย ังท
 ซาการชมชมนวังนไปนคณไม ลกนทงทลยกรนโกเทน
 แมวกพาทนรองเลวกรวกรวจน แรงแก้คองทงนน กคากการ
 ควากงระมคกรมาเชนมีคอง ังรองทามว่า โครมาทอนฐาน
 ชองเรานเลว แมววังคยบว่า กุกรทานพญาแรง ซาฟเทาแมว
 ซอทกณณะระชอชคยพทงานชยควย เพรระวชคณคค
 ทคคามไลซาฟเทามาไมทนทระทนไปนสอานทอนโก ซาฟเทา
 ังวังจนมาพทงาน เพรระโพทนากมรณชย ชอทงานังเชนค
 ชยชวคซาฟเทาชยเลก แรงแก้ทงกลาวชว นนแมว
 มงรทนไปเสยโพทน ชยชนมาชนคณไมนเลช ถามังไมไป
 แลวกระพามเสย ฌชคคชวน แมววังวังจนว่า กุกรทาน

ไฮโปเทสวัดคุณภาพ

เป็นอันมาก เกือบกว่าครึ่งเป็นอันถวายแก่ลัทธิกันทเหล่านัน เวลา
ของว่างแก่ท่านเช่นนั้น ใช้ว่าพระทนต์หงหวงอนฐานที่อยู่ท่านไท
แนวทนต์กณณะ ครั้นไทอนพญาแรงกล่าวอวยคำสอนสอนสอน
เช่นนั้น ก็มีความรื่นเริงขึ้นทั้งไทองนก แล้วจึงทำอาหาร
ขึ้นน้อมเคารพนบ้นอบคลานเข้าไปใกล้หมอนลงทเลพระทนต์
แรงแก่แล้วจึงทอขว่า ข้าแต่พญาแรง ขอขงท่านว่าแนว
ทั้งหลายเป็นลัทธิกษัตริย์ลัทธิกันทกันนารังชัย เพราะว่า
แนวเคลานันเป็นวาคแนวทนต์ในไทอง ในลัทธิกันทกันนารัง
ลัทธิกันทกันนารัง และอาพเจานเป็นลัทธิกันทกันนารัง ไทเรียนกันนารัง
ธรรมศาสตร์และนทศาสตร์ ไทเรียนกันทกันนารังเป็นนอบนอบ ไม่
จนาคทานกัน จอพิไรไทเรียนกันทกันนารังกันนอบนอบ ไม่นอบนอบ
เป็นนอบนอบนอบนอบ ไม่ไทเรียนกันทกันนารังกันนอบนอบ
เบองทนต์ แต่ไทเรียนกันทกันนารังไปเกิดในสวรรค์ตามไศวาททนต์
มาในพระกันนารัง ใช้ว่าแรงแก่กล่าวเป็นลัทธิกันทกันนารัง
ทนต์กันนารัง ไทเรียนกันทกันนารังกันนอบนอบ ไทเรียน
ไทเรียนกันทกันนารัง แล้วทนต์กันนารังกันนอบนอบเป็นลัทธิกัน
ทนต์กันนารังกันนอบนอบกันนอบนอบกันนอบนอบกันนอบนอบ
จึงกล่าววว่า ท่านแนวพระประสงคอยู่ทนต์ ไม่นอบนอบไปอยู่ ไทเรียน

สมัครใจ แหมวก็ตามแรงแกล้งเขาไปซ่อนชุกโพรงไม้เสลานั้น
แล้วขึ้นไปปลุกนกกันทุก ๆ วัน ฝ่ายนกทั้งหลายเห็นว่าลูกนก
น้อยลงไป ก็มีความสงสัยในแรงแกล้ง จึงพากันมาจับและเห็น
จนและกระชกนกในเขวราชอยู่ใกล้ชุกแห่งแรงแกล้ง ก็สำคัญว่า
แรงนั้นนกถูกของคนเสียแล้วก็กล่าวว่า แหมวกับไม้มงชุก
ในคอกในธรรม แหมวเองกลัวภัยอันตรายมาโทกนอมนหน้า
สำราญทุก ๆ วัน ยังไม่มีความเป็นลูกของเจ้าลูกของเรา
เสียเลย ฝ่ายนกทั้งหลายก็กลัวนก จึงพากันมาจับแรงแกล้ง
จนถึงความตาย แหมวได้ความจึงรีบวิ่งหนีไปจากคนไม่นาน
เมื่อกายยังอ่อนแอ ก็มีความวิตกกังวลถึงความโหดร้ายของ
เขานั้น แล้วจึงกล่าวว่า ลูกของฉันนั้นเสียหายจากที่เรามาก
เป็นบุตรสหายด้วยสิ้นจึ่งเราก็น่าจะรักสักอย่างก็นอนไม่ว่าเลย
จะเป็นเหมือนแรงแกล้งไม่รับประมาณตัวมากก็กับแหมวเจ้ามาหา
แล้วก็จะถึงแก่ความตายเช่นนั้นเป็นแน่

อนึ่งเล่าก็มีอยู่อย่าง ๆ ท่านกล่าวไว้ว่า สัตว์ ๓ จำพวก
คือ สัตว์ ๑ สัตว์ ๑ แหมว ๑ สัตว์ ๓ จำพวกนั้นหาก
สัตว์ใด ๆ จะโหมความปรานีของชีวิตท่านนั้นตามใจ
จนกระทั่งสิ้นจึ่งเราก็คงตาย สัตว์ทั้งหลายก็เตือนสัตว์นั้น

หิโตะปะเทศะวักคตปะกรณัม

बैतु

เช่นนกมีความเสียใจ จึงกล่าวแก่ทางซึ่งพูดว่า แะรันทน
ความทุกข์สิ้น ไคเฮน มีรสหลายกินมาช้านานแล้ว ก็ทำ
ทองธงนมชาติเชอความประหลดกไม่เหมอนกัน เหตุไฉน
จึงไคเฮนมีรสหลายกับทานไคเดา ทานจงหงคาเราวากอน

ในกาลก่อนยังมีโพธิ์หลายต้นงาช้างอยู่ประ ในบ้านนม
เลื้อย ๑ ชื่อว่าลพชะโงกเป็นนครสหภาพเราโคกกัน
ด้วยถนนโครกกัน และโพธิ์หลายต้นไปทั่วกัน ครั้น
อาหารแลงมาแบ่งกันกินกัน จึง มีคนสองคนช่วยใจ
เราช่วยกันหาอาหารมาเสกกัน ครั้นเมื่อช่วยใจเรา เสกเป็น
สหภาพกันนครสหภาพมาเรา และเราทั้งสองคนเมื่อ
มีโคกการวาทกษัตริย์หลายคน จึงมีพระกษัตริย์
ตามปรามปรามปรามอันไม่ในใจเราโคก เราสองคนช่วย
ช่วยกันเสกมาเสกกัน ครั้นเมื่อเสกเราด้วยเสกแล้ว
เราทั้งสองคนช่วยใจเรา ไม่ใครเป็นนครสหภาพเป็นทศ
กัน จึงโคกจากจากจากจากมาลงกัน ครั้นเมื่อ
มีโคกการวาทกษัตริย์หลายคน จึงมีพระกษัตริย์
และโคกการวาทกษัตริย์หลายคน จึงมีพระกษัตริย์
โคกมาช่วยแล้ว ท่านอย่าลืมนึกว่าเราเป็นพระกษัตริย์

ข้างสารข้างหนึ่งซอกยี่ประมาอาศัยอยู่ในป่าใกล้หนองน นังมี
 สันทรายจากทวนงซอกฝั่ง นนถวาวมากมาอาศัยอยู่ทวนของ
 นนทวน วนหนึ่งถึงคสันทรายจากโคเทนข้างสารน ึ่งกล่าว
 แก่สันทรายจากทงหลายว่า ทวนทงหลายระโคกรณข้างสารน
 ทวนเราเรศกกลณข้างสารน โคทวนทงหลายกัน ไทพอน
 ทอดอกถูกฝน ไทงโค สันทรายจากทงหลายระคธวาทวน
 เป็นสควทวนอยเท้ายดวาทข้างสาร ึ่งทวนเรศกกลณกัน
 ข้างสารน ไทงระโคกรณระคธวาท สันทรายจากทง
 กล่าววาท ทวนโค ไทงระโคกรณระคธวาท ระคธวาทคณณ
 เมอความฉลวาทนทวน นนทวนระคธวาท ระคธวาทคณณ
 ไท อาทวนทงหลายระคธวาทนทวน ระคธวาททงหลายระ
 ไทกนข้างสารนเป็นนท แล้วส่งคสันทรายจากทงออก ๒ พว
 พว ๑ ไทคธออยทวนของไทนณ พว ๑ ไทไทกน
 แล้วส่งคสันทรายจากทงไปทข้างสาร ทนอยทวนเข้าไป
 ซบเคียรของคณลงทททข้างสาร แล้วงกล่าววาท ซบคทท
 ข้าง นนคททททททททท ไทง ระคธวาทนไปเป็นนทคธ
 คธระคธนททททททททททท ข้างสารนททท
 ทานนซอโร เทกโคนระคธวาทคณนท สันทรายจากทงคธวาท

ข้าพเจ้าขอสงัดคนชั่วทั้งปวง เพราะว่าเสียดสีดวงหลายทอ
 ในบ้านโคกประชุมปรึกษาเห็นพร้อมกันว่าเราทั้งหลายไม่มีใคร
 เป็นเจ้านายครอบครองชีวิตรักสัน อรรถกถา ปราณปรานอมสัง
 สอน ไม่มีใครกระเรียนใหญ่อยู่แก่คำทงเช่นในทะเลเป็นสง
 โกลา ในหมื่นนัยทงหลายกัมพรเจ้าแสนคนครอบครอง
 สังสอน ทั้งโคยเยนเป็นสง เพราะฉะนั้น สักทงหลายท
 อย ในบ้านเห็นพร้อมกันว่า ในบ้านทงหลายทงเป็นสง โกล
 กว้างสักทงหลาย มีสกลอนงามสง่างามมากกวาสัก
 ทงปัจฉิมศวรรคเห็นนาคไท ทั้งโคยเจ้ามาขึ้นชุกทงหลาย
 ช้างไปเป็น นาค ครอง ครอง สังสอน สักทง หลายในบ้านเล็ก
 ช้างหลายทง ไก่บ้านนาคารยทงคนเป็นนาคเช่นนั้น กัสัก
 วรรัง พลังชันชมนกทั้งระยทง กัสักทงปัจฉิมศวรรค
 เห็นพร้อมกันเช่นนั้นแล้ว เราเถรของคณชุกสังสอนโคย
 สังคนชั่วทั้งปวงโคยธรรมาภัยแห่งช่างสารวาธอม เช่น นั้นแล้ว
 มีความรักทั้งคณว่า ถ้ากระนั้นข้าพเจ้าจะลาท่านกลับไป
 แก่สักทง ในบ้านทงหลายไททรายกอน ทั้งโคยชุกกันกระเศรียม
 วัศทงโคยสมมิตพานจนเป็นนาค ทงทงนาค ไทสมมิตทง
 แล้วสังคนชั่วทั้งปวง ไทสันทั้งปวงทงหลายอยู่กว้าง ช้างไป

หิโตปเทศสวัสดิการนิม

๒๘๑

กบคนบาง แล้วรีบกลับมาทอนองุ่น ชวนสุนัขจิ้งจอกทางหนึ่ง
ซึ่งแบ่งไว้นั้นเพื่อหวาดแซ่กหาพระโกลวสร้างถนนโดยง่าย ก็โค
เห็นการแห่งหนึ่งซึ่งคงอยู่ ในกลางทอนองุ่นนั้น นกขมิ้นเล็ก
โคจรอยู่ ฝรั่งบอกแก่สุนัขเหล่านั้น โห่ฮามไปอยู่ทุกกลางเกาะ
แล้ววิ่งวิ่งวามะฮ้างวิ่งมาลงแล้ว ท่านทั้งหลายจึงพร้อมกัน
ทอนเพาของโกลวก็ลงครกครนพร้อมกันขึ้นแล้ว และประชุม
อยู่ในเกาะนั้นเล็ก ถึงสี่คนจึงขึ้นเรือมาจัดการเสิร์ฟแล้ว ก็
กลับมาหาช่างสร้างเรือแล้ว สุนัขจิ้งจอกจึงขึ้นใหญ่ บุก
สัตว์บางหลายโคจรขึ้นหรือขึ้นเกาะซึ่งคง อยู่ ใน กลาง
ทอนองุ่นนั้นแล้ว การนั้นขึ้นก็ขึ้นขึ้นขึ้นของสัตว์
โคใหญ่มาแต่ก่อน สุนัขจิ้งจอกขึ้นในเกาะ โกลวก็ทำงาน
เรียบเรียงเป็นอันมาก ทวงว่าระดมมากทำงานขึ้นขึ้น โกลวก็ทำงาน
ขึ้นขึ้นก็ลงมาโกลวแก่ท่านแล้ว ความขึ้นใหญ่ในสมบัตินี้หาก
สัตว์ระหงโค แม้ระหงงทองของแก้วพลุกว้าง ๆ ก็ระโคงาย
กว่า เห็นท่านขึ้นไปโคจรเร็วเล็ก ช้าง โกลวก็ขึ้นขึ้นจิ้งจอก
มาทอนโกลวกันนั้น ก็สัตว์จิ้งจอกโคเป็น โกลวจริงแล้วขึ้นมา
ขึ้นทอนองุ่น ถึงสี่คนจึงขึ้นเรือมาขึ้น วารกพากันแวกขมิ้น
แต่ทอนช่างสร้างมาโคจรอยู่ ครนลงแล้วสุนัขจิ้งจอกทั้งหลาย

[illegible]

นิทานกัมมาในคัมภีร์เป็นทวอชาง

เพราะเหตุนี้

ชาวเราจึงถอนทานสัมมณเป็นสหายไทเอนกกไว้ จันทรรพทช
 สันชางอก ไชยแกงนรังคชวรา แะทานกา คางชางานว
 นานนรังชอแลว แควทวนพังเรวาทอน เหล่าสควชา
 ทงหลายเป็นหลายราคหลายจำพวก วาสดมเอนมฤคราชณ
 มเชชชากเป็น ๔ พวก คือคณรังสีท ๑ บณคณรังสีท ๑
 คณคณรังสีท ๑ บณคณรังสีท ๑ เป็น ๔ พวก เช่นนม ไชทรอ
 กสีท ๔ จำพวกนั้น มีราศีธรรมดีแะกวีจาประพฤตกคางกัน
 เกดรังสีทนั้น เป็นคณคณรังสีท ๔ จำพวกนั้น แะคณคณรังสีท
 สควชนทว แลวคณคณรังสีท ๔ จำพวกนั้น ไชทรอ
 เหลอนนคณรังสีท ๔ จำพวกนั้น ไชทรอ ๔ จำพวกนั้น
 เลียงนาคคณรังสีท ๔ จำพวกนั้น ไชทรอ ๔ จำพวกนั้น
 ชวคทวนกัน ถึง ๓ จำพวกนั้น แะคณคณรังสีท ๔ จำพวกนั้น
 พยประมังสรคณรังสีท ๔ จำพวกนั้น ไชทรอ ๔ จำพวกนั้น
 ไชยงคาง แลคณคณรังสีท ๔ จำพวกนั้น ไชทรอ ๔ จำพวกนั้น
 อาหาร แลคณคณรังสีท ๔ จำพวกนั้น ไชทรอ ๔ จำพวกนั้น
 ไชยงคางเป็นอาหาร แลวคณคณรังสีท ๔ จำพวกนั้น ไชทรอ ๔ จำพวกนั้น
 กันเช่นเชากเลาอชวราสควรังสีท ๔ จำพวกนั้น ไชทรอ ๔ จำพวกนั้น

ความฉก ฉักใคร่ทำความชอบกับบ้านหนวอกของชนคาม
 สัมภวณักความชอบ ท่านพณเชชชพรหมณณเฒ่า ก็เช่น
 ผู้ประเสริฐในหมู่มนุษย์ ทั้งอยู่ในคัลและพรต รักษากายและ
 วาจาเป็นอันกำมริตชราในตักทวงป่วง และมตกับบุญญาโก
 ศักขาเล่าเรียนวิชามนกและพระคณภรตาง ๆ ถึงสอนท่านในท
 เป็นประโยชน์ และมอบกับคนเสมวรู้นเฒ่าโคโหทานเขาราน
 ส่งเคราะห์แก่คนอื่นด้วยพหุกิจของ โยประกอบการค้าขาย
 เลขงชก เหล่าเป็นชกทอนในเรือนโคโหและเกยวราห
 ทาการงานเลขงชก และมอบวิชาพรหมทอนในเป็นเชชชเนตถ
 และนายประมง ย่อมมีวิชาศกมาเลงคนทงยครภรรษา
 เป็นเนองนคช แม่มนุษย์ทั้งทอนแม่มโคโหและวงศษาคครกฏ
 เป็นประการโคเคยประพฤคชางไร ก็ไมตาชอสาวยและกการ
 ทอนเคยประพฤคชน ๆ เลย เหล่ามนุษย์ทอนนายพรานนาย
 ประมงเคชมาชวททานมาเลขงชกทอนกัก หรือทอนโจรเคย
 ปล้นสะกมลภทพททานมาเลขงชกทก มนุษย์เหล่านี้เป็นผู้
 พยาธช่าลามก แม้จะแนะนำส่งสอนขมแรงคุณโทษคกเคชน
 เทาไรก็ มักประพฤคทาเชชสาวย ไม่ละปลกทอนเลยโคเลย
 แม่นกานตา เราเรเล่าเรียนสาธกความโทษท่านทั้ง

๖. นิทานเรื่องฤๅษกับแมลงมุม

ครั้งก่อนนี้มีพรานป่าคน หนึ่ง เที่ยวล่าสัตว์เลื้อยคลาน
 ของคน และเลี้ยงบุตรธิดาเป็นอาณานิคม วันหนึ่งผจญจากมา
 ถิ่นสวนสนจริงโหรงเหรง ในการล่าสัตว์ พรานป่าคนเกิด
 ความเลื่อมใส ต่อใจโง่งม เห็น จาก การล่า สัตว์ เลื้อยคลาน
 ถ้าห้วยประหารชีวิตสัตว์เหล่านั้น ก็เข้าไปในป่ากว้างเพ่งเห็น
 ฤๅษี ตั้งอยู่ในคอกไม้หรือที่นอนอยู่ สร้างอาศรมอยู่ในป่า
 หิมพานต์ ก็ในป่าใหญ่ที่ร่มรื่นและอากาศเย็น ซึ่งเย็นทาสัย
 อยู่ของหมอกน้ำหรือหมอกน้ำ โด่ดงถ้ำอันมีแมลงมุมใหญ่
 ตัวหนึ่งชกโกลนที่หน้าอกไว้ ต่อมาวันหนึ่งเกิดสายไขของ
 คนแล้วตกมาบนใบไม้หรือบนพื้นดิน วันหนึ่งฤๅษีเห็นแมลงมุม
 ผลาหารมาดงป่าถ้ำ เวลาเมื่อแมลงมุมไล่ชกนรกป่าถ้ำ
 นางกนกโคเห็นพระฤๅษีกำลังนอนหลับ พระฤๅษีเห็นนางกนก
 มยุรีโดยงามก็ยกมือลูบหน้านางกนกนั้น จึงเข้าไปใกล้
 แมลงมุมนั้นตาย แล้วพานางกนกไปส่งภูเขาสองคน ก็อยู่
 สนิทสนมด้วยนางกนกนั้น นานหลายวันก็ตาย เมื่อ
 ไครมีเชื้อชาติเป็นประการใดก็เคยประหลาดอย่างไร ก็ไม่ละ
 เสอสาชกคของคนใดเลย โง่งมเท่านั้น

๑. นิทานเรื่องลูกเศรษฐีกับโจร

ครั้งก่อนยังมีเมืองหนึ่งชื่อมคธปุระ ในเมืองนั้นมี
เศรษฐีคนหนึ่งนามว่าสาละและเศรษฐีนั้น มีบุตร คนหนึ่ง ดิ
ทรหมกด้วยคงทนเป็นความมาก พ่อโจรให้หลานและภริยาถือ
วนทองเศรษฐีบุตรนั้นพาภริยา ๕๐๐ เล่ม ไปค้าขายใน
ประเทศอื่น ครั้นถึงนครสาละปุระจึงพาธมาเปลี่ยนเอาทรัพย์
เอาบุตรเศรษฐีนั้นไปขาย เมื่อเสร็จแล้วก็ไปชักชวนให้ไป
เสพสุราเมาเอน และไปปล้นทรัพย์ที่ร้านสุรานั้นให้ประพฤ
ติตามตน เศรษฐีบุตรจึงกล่าวแก่โจรเหล่านั้นว่า เราเห็นม
นุษย์อยู่อยู่มาปี ๕๐๐ ครั้นถึงนครสาละปุระแล้ว ในกิจการอันอื่น
ขายเช่นนั้นเราไม่ทำไป เมื่อท่านเอ็งจะปล่อยเราไปก็จง
ปล่อยเสียเถิด หรือจะฆ่าเราเสียก็ตามแต่จะทำเถิด โจรเหล่านั้น
ก็นึกคิดเห็นว่าถ้าเราจะปล่อยเศรษฐีบุตรไปแล้ว ก็คงยากคง
จะมาถึงเราเช่นแต่ก่อนของนาเสีย ครั้นคิดเห็นดังนั้นแล้วจึงว่า
บุตรเศรษฐีนั้นเสีย

นิทานเรื่องนี้เรากล่าวไว้แล้วว่า มนุษย์ทั้งหลายตามเชื่อสา
และประพฤติกการเป็นประการใด ก็เมื่อละนิสัยของคนได้เสีย

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ใส่ไว้ แม้วางตามแววกายยอมประสานใจกาย ชกชกชนง
 ธรรมกายของคนพาลนั้นเป็นประหนึ่งว่าผลไม้มพิษ มีผลผุพรวณ
 ภายนอกงามสุกสีสดใส แต่ภายในนั้นเต็มไปด้วยพิษ ชนง
 ธรรมกายของคนพาลนั้นเป็นประหนึ่งว่าผลไม้มพิษ ไม่สุก
 ภายนอกพอกใบ ภายในเปรี้ยวจัด ความปรกคิของบัณฑิตนั้น
 เป็นกรรมผลระคน ภายนอกก็ชกชกชนงภายในก็ไม้มพิษ ชก
 ชกชนงปรกคิใจของคนดีนั้นเหมือนอย่างกับผลไม้มระล่ำพอก
 แม้จะเขามาหักหวาน ฉ่ำพอก ธรรมนั้นก็หอมกลมกลิ่นหวานไปก็
 ฉ่ำพอก ปรกคิใจของคนดีนั้นเหมือนอย่างกับผลไม้มระล่ำพอก
 ประทุษร้ายแก่คนดี มีโทษอันใหญ่ยิ่งกว่าโทษประทุษร้าย
 เมตตามัดไม้มระล่ำพอก คือระโทษนั้น มีระโทษอันร้ายกาจ
 คนพาลนั้นมีความหวังอยู่ ๒ ประการ คือโทษระโทษอัน ๑
 มักกลองเกลื่อนความผิดกรรมในตน ๑ บัณฑิตนั้นมักใช้
 ปัญญาแลออกสรวด์กลลกลลล การกลลกลลลแลระระระ การ
 ชกชนงประทุษร้ายไป ชนงบัณฑิตนั้นมิไ้เลื่อมใสในทางกลล
 มักประทุษร้ายคนในทางชกชนงแลกลลลชกชนงในการชกชนงเป็น
 ประโยชน์ แลออกทนนคำชกชนงเพราะทนนทประทุษร้าย และ
 ปฏิบัติตามอริยาบถมิดระสรวด์ในทางทเป็นประโยชน์ แลแต่เพียง

สันตโก ฉนน อนงโฆวาทกาดอนของอนจกคน เมอไกร
 ไคสคยพงแลวยอมเอนทรวกไกรบนเทงไจ ระบายคความรอน
 ทรนทรายแลคความวักของผูนนโหสงยดง แลวแลทไจไจ
 เป็นสขล่ำรายไค แนร่กานกั มครสหายทรวนนมชช ๓
 จำพวก กอศหายผไคเมอทกจกรอนมชนแลวไมเอนทไจไจ
 ปรกษากนไค ๑ เมอเมกเงจจกคณไมชวยกนทำ ๑ เป็น
 คนโกลเทลอลนอยทไคถายเกอว ๑ มครสหายทรวเชน
 อขำไคคยทไจเป็นมครโหสคณนโดย อนงอนวสยคน
 ทงหลายนเมอไคยณดชยทกคณนเรจามาก ทรวไคเห็น
 ษากปกรษากนทกนอประพฤค ๑ ทกนเงงทวเอนคณโหเทลอลน
 พนประมาณคนไปก ๑ ผมปรชวทชมวราผนเป็นคนชวโค
 เเรอไมแอชคายคยดชยควแลอากปกรษากของผนไค บคน
 เเรอไคพงดชยควของทกนแลไคเห็นษากปกรษากของทกนแลคณ
 คชอนแอชคาย ๑ งพรวมกวของคคกคณนแห่งมครสหาย คว
 จะเป็นไมทรวนไคแลว เพราะเทคณนคณนไปทกนทกนจำ
 ไวเดควาชพเทานเป็นมครสหายของทกน ชัพเรากะระจำไวว
 ทกนการเป็นมครสหายของชัพเรากะคย ๑ ทกนนมาพญาท
 ทรวนทกนทกนคชูปคณนไคไคไคไมทรวนเป็นมครสหายกัน

[illegible]

หิโตปเทศวัตถุปรณัม

๓๐๓

สหายรักของคนทั้งสี่คนนั้น ครั้นถึงแล้วจึงว่าแก่กันแลสดมภ์ว่า
กฤตสหายทั้งสี่จะสยผลเป็นสหายรักกัน เมื่อสหายชาวหนึ่งมาฉ
ทล่านกของคนแล้ว จารีตของคนรบเชื้อเชยณบอดเลงกุกว
ชาหารทมโอหารสค่าง ๆ ตามล็กถาล่ง ทำใหเ็นย่านประทนง
นารกาศก้า คำชันนมมาในเนกปรณง กัพญาทนต์นเ็น
มิตรสหายของเราคนกคงชย ในล็กยในธรรม สหายทงสองทง
ปญชคเลียงกั พญาทนต์ให้มอณนเียง อางนารก้า บัคก้า แลคร
ชาารชเลกั คงความกัพญาทนต์ นมเียงสรณเียงเียงไปล็ก
ทนต์ปากกัในเียงล็ก แลวถาล่งยคนนถาล่งความชงพญาทนต์
โกลกจ่ายปออยทนต์นถาล่งทนต์ทนต์ ยวาท ใหทนต์จากกั
ชนทนต์ถกแก่คนนบ ใหทนต์มอณนเียงสหายนคนนทนต์
เกยรทนต์ความกัพญาทนต์ทนต์ทนต์นถาล่งชมนมชมนก ให
ไทน้าผลไมรากไมทนต์โอหารสค่าง ๆ มาใหพญาทนต์ชมนทนต์
แล้ว พญาทนต์ปรารณนาเพชระ ใหทนต์ล่งชมนนทนต์ใหแก่คน
แลทนต์ทนต์ทนต์ไปมาโดยสควก ใหทนต์แก่กันแก่กันแลสดมภ์
ทนต์ ๓ สหายนถาล่ง กฤตสหายทนต์ ๓ วสยวาทล็กทนต์ทนต์
เมอปรารณนาเพชระ ใหเ็นสงาทนต์ทนต์ทนต์ทนต์ทนต์ และ
ยชมนชมนทนต์ชมนนทนต์ทนต์ ใหทนต์ทนต์ทนต์ทนต์ทนต์

เป็นทอชุกชากซ์ใหม่คนงแนงหนา แม้จะไปในทโกลหรือทโกล
กัก ครนถ่วงเวลาบนราชสีห์หมุดครวชกกลัขมานอนในสุวรรณ
คูหาไม่ไปในทอน ครนรุ่งขึ้นเช้าเมื่อประารณาทะเส้าหา
อาหารแล้ว ราชสีห์หมุดครวชนั้นก็ออกจากสุวรรณคูหาขึ้นชุก
ข้ากดาเปล่งเสียงหนาท ๓ ครั้ง แล้ววิ่งไปยังโคจรสถานตาม
ประสงค สักเวลาอนทอชุกในถน ครนโคยอนเสียงสังหนาท
แล้วก็เหินทวงสังหาร แล้วก็ครองคักในถนกลวของนถ กว
ทนไปทกทวอนและทว สักหมุดครวชครนก็เหินสักทงหลาย
กลวเกรงชนน รงทว สักทวแล้วเพราะกลวเรณเลมาถ
อันครายคาง ๆ หน่นไม่ครวเวย เมื่อสักทวแล้วโรมีความ
นอนชอนันกรงในทอนแล้ว สักทวแล้วมีความกรวดาโคประคย
ประคองสักทวน ไทพนกชอนคราย เหล่าสักทวทมนประมาท
ไม่กลวเกรงชน สักหมุดครวชกแลกกันเช่นสักทวอาหาร ครน
ซมสำรแล้วกกลัขมายังสุวรรณคูหาชกนในชองอย่างพระราช
เจ้าแผนกนทเหมือนนถ เมื่อประารณาทะทักกสังครามช่วงชิง
เอาเขตแดนขามเมือง พระราชเจ้าแผนกนถน จารคองทรง
จักเมืองของทนใหม่คนงแนงหนา พรอมไปควอเสยงอาหาร
กอน แล้ววิ่งไปทการสังครามกับเมืองน ๆ ไทชอน

ท้าการรณรงค์ยกเมืองมอรวรรณแล้ว จึงทรงพระকারเควรมนิก
 พระนครนใหม่คนคงไว้อ่อน แล้วทรงค้อยยกกองทัพไปทำสงคราม
 จึงระชอ พระเจ้าศรีสุทนต์จึงทราบว่าในเมืองเวณมรพลช้างนำ
 โยธาทวยหาญมาก ล้วนแก่กล้ากว่าเมืองอื่น ทรงส่งถว
 ไครเล่า ท่านบริษัทรังคเสนาให้พร้อมรบบริษัทยุทธโศภะเด็ก
 มหาอำมาตย์เป็นเสนาบดีกระเกณฑ์กระบวนทัพใหญ่ตามพระราช
 บัญชา เสร็จแล้วไปเฝ้าพระเจ้าสุทนต์ให้ทรงทราบ พระเจ้า
 สุทนต์ก็ทรงดำริว่าข้าพเจ้ามีบุตร ซึ่งทรงซื่อสัตย์การรบรบคาย
 ทรงยกคนมาณะ โห่กันประจักษ์เป็นขี้เหนียว แล้วก็ยกทัพรังค-
 เสนาแสนยกร ไปทำสงครามกับมอรวรรณแล้ว พระมหาสมุทร
 ราชโอรสราชวงศ์ของนั้น ก็กระเถิบพระนครของพระองค์
 ใหม่คนคงแน่นหนา แล้วยกทัพเสนาออกมารักษาเมืองใกล้ญทพ
 พระเจ้าสุทนต์ กองทัพพระเจ้าสุทนต์คานทานมีโคกแก้วกระราช
 กัดฆ่า พระมหาสมุทรราชโอรสแล้วก็กระบวนทัพพร้อมกันแล้ว
 ก็คิดความกระหนาบไป พระเจ้าสุทนต์ระเจ้าไปอาศัยในเมือง
 ของคนกใหม่คนคงคองอหยพครอดครวทนเขาไป พระเจ้า
 มหาสมุทร ก็ยกกองทัพเข้ามาเมืองวายุแดนครใกล้แล้วกระส่งไป
 พวกรักษาความคิดไปรับพระเจ้าสุทนต์มาใกล้ คำอย่างนี้โยน
 ทัพแล้วกันก็ ๗ มาตุกระสหาของ ๓ ขงมณฑลนอกเรื่องหนงว่า

๕. นิทานเรื่องนกมูลโด้กับเหยี่ยว

ครั้งก่อนแทน ช่างนกมูลโด้เคยควั่นหางมาลงวงฐาน
ตรงเขี้ยวซ้ายของตนเสีย แล้วขึ้นไปก้นนาในเขื่อนาคำยลของ
ขณะเมื่อนกมูลโด้ขึ้นมาอยู่บน นกเหยี่ยวควั่นหางมาโดยเขี้ยวไป
นกมูลโด้ก็โศกเศร้าเสียใจจนเพ้อว่า โอ! เรานี้ไม่รู้ประมาณมา
ลงวงฐานของคนจึงต้องเป็นอาหารของก้านหนอ ถ้าแม่เรา
อยู่ในที่ของเรานี้แล้ว พ่อเราก็คงไม่ปล่อยให้มาลงวงฐาน
เหยี่ยว โศกจนกระทั่งนั่งร้องไห้ว่า เหยี่ยว นกมูลโด้เคยมาลงวงฐาน
ในเขื่อน มนุษย์ของกู จงคิดหาวิธีปลอบโยนของกอบแล้วไม่ทรยศ
เพื่อคนมึง ไม่ปลงใจลงความตาย ช่างนกมูลโด้ลงวงฐานของคน
มาจนเพ้อว่าเรารู้สึกถึงก้านหนอ นกเหยี่ยวก็ลงก้านหนอ
ชกหรือ นกมูลโด้จึงตอบว่า ลูกหลานเหยี่ยว .. บกนชาพเจ้า
ตกอยู่ในเขื่อนมนุษย์ของท่าน ถ้าแม่ท่านปล่อยชาพเจ้าไปให้ลง
วงฐานของชาพเจ้าแล้ว ชาพเจ้าจะรอคิก้านหนอถึงก้านหนอ
กับท่านพ่อเรไคย้าง เหยี่ยวจึงตอบว่า เธอจะปล่อยเองไป เอง
จะไปคิก้านหนอถึงก้านหนอให้เร็ว ๆ เด็ด ถ้าไม่สู้รบกับก้านแล้ว
ก็รอกันมึงเสียทั้ง ๗ ช่วงของมึงให้สั้น ถ้าไม่สู้รบกับก้านแล้ว
มึงจะกินตัวกูเล็ก ครั้นกล่าวถึงกันแล้วเหยี่ยวจึงปล่อยนกมูลโด้

ไป นกมูลโคกรับไปยังหลุมรอยเท้าโคที่มกอนคนแห่งแรก
 ธรแห่งอู ซึ่งเข็นด้วยทอชของคน ครนลงปากหลุมแล้วเง
 ร้องทาทาขแนกเหยยวว่า แนะทานเหยยว ถ้าทานระลธองกำลัง
 ทยเวาแล้ว ทานจงรยลงมาเร็ว ๆ เดก ครนเหยยวไคยขึ้นคางน
 กโครอนก ร่อนลงมากวชกำลังแรงอันกล้า หวังว่าระโล

นกมดไถนน ไทกาย นกมดไถวิ่งไปแอบพหลมรอยเท้าโค
 ครนเหยยวไยลงมาอ่อการกรรณอินกันระนงโคความเียยวค
 นก กยงไกรรณากนไยไยคองความควยเอ แลวกกลย
 ยนชนไยงอากค นกมดไถวิ่งอ่อมาทยวพหลมรองทาทย
 จนไยอ ครนเหยยวไยชนกยงกรรณ จปรอนลงมาไยอ
 เยนทลายกร อกรรณนกนรรนงเหยยวคก ทอคกย
 กลยชยทปากหลม นกมดไถเียยชนเสยงเหยยววงอกรมาช
 กเพน กรนเหยยว หอยชยค ปากหลม กยง ความ ชยาคช
 เกิดอกรว่าเยนกลชย ครนพเกรวท ไยง รว่า เยยวคย
 เยน นกมดไถวิ่งอกรมาทยว รงยวพหลมเพยนมคค
 เยยวพหล แลวกพากนกันเหยยวชนนเยนออาหาร

นทานเรื่องน้าเขาไปจนกว่ามันจะค่อย ๆ มาเช่นนี้
การที่บุคคลหนึ่งกล่าวว่า "การพูดหาญผู้เดียว" ซึ่งความหมาย

ฝนชัย เทศไธสงขงชาวมุสลิมประมาณห้าหมื่นคนแล้ว มั่งร
 อดงกลางกบฏหรือ เขยคางคองว่า แะถานสังหราชทาน
 เป็นไคญแต่ในชาโคเ็นนายสควทอยในชา ชาพเจ้ากเ็นไคญ
 ในทอนงน ไคเ็นนายพวกเชยคางคองหลายเหมอนกัน ครนวา
 กลงนแลวกชนไปเกาะอย่ชนไปยวสูงกว่าก่อน พญาสังหราช
 ครนไคพงคางนบกขงมีความโกรธมากชนไป แลวกปลั่ง
 สิงหนากควยเรยวแะรอนกักร ไคยอ แลวกไคกลงไปในน้ำ
 ครนเสยงสังงเจยบ แลวกอชกักลอรนนายชนไปยวคางเกา
 แลวกจรงทาทาชไปอกว่า แะถานสังหราช ทานระลึบยก
 ชาพเจ้าอกรอ พญาสังหราชขงโกรธพวกชนไป แลวก
 แลวกเสยงอกเ็นหลายคาง อกกักรนจกเ็นแตกคาง เขยคาง
 ไปยวจรงไคยและเจยคางหลายมาประจ่มกัน กุศนสังหราช
 แลวกชวนกันเ็นอาหาร ไคเ็นชยมงคก ครนพญาสนม
 สหราช วลัยสควทงหลายน เมอรอชยคพกชากซ์ในฉนฐาน
 คายลไค กโหมทพลกหระชอนเรน ไคเยยคาย และ โหมส
 เ็นทพงและชงชาคัยควยขงระชอบ เพราะวาเหมอนทงเชยค
 แะเชนสควทวนช เมอมกและชงชาคัยเยยคายชยแลว ำง
 ไคชยชนะคองโกรสสังหราชหมชานาพมากมไคทอ เทาชอ

ไฮโดรเจน

วามกษัตริย์กล่าวชวนว่า บุตรสหายทั้ง ๒ เรืองนชายังสหาย
ทั้ง ๒ ไกลตัวสาวกเนอความมานช้อบรังโพเราขงนถ มม
อาพเรากะออดเล่านชายโพสหายทั้ง ๒ พึงมา

๑๑. นพพรเรื่องสหราชอาณาจักร

ครองกำธน โนน บรมบรรพตบรรพตงเขนใหญ่โนนคำ ราชคย

อยู่ในสวรรค์นาค
จึงทูลถามว่า พระนางพญารัตนมาลี
ทรงเที่ยวไปตามถ้ำนานแล้ว ไ้ดังประเทศไกลธรมปลวก
ทางของหน้ ซึ่งเขมรเคยชวักขอยแห่งถนชัยคหวนง ครนทศโค
เห็นสังหารราชธมมชวักขอย ท่านมณเฑียรพรวโร มาแต่ไทย
สังหารราชธมมชวักขอย ว่ามณเฑียรพรวโร ๔ เทาทางช่อง ท่าน
ระทำไมเล่า ถนชัยคหวนง ท่านมณเฑียรพรวโร
ก็ไ้ประมาณกล่าวลอบคำจารเ็นน ไม่ชยทลเลย เมธทาน
อยู่ในถ้ำของถน ท่านจึงลอบคณเ็นนเดก ครนสังหารราช
โดยนภนนักไ้รอนก จึงทูลทวว่า เขมรชวักขอยแห่งถนชัยคหวนง
นชย มาว่าชานลอบคำชนเฉยนแหลม ไ้รทศโคไทยเลย มง
ระไ้รลอบคณทวอ ถนชัยคหวนง มณเฑียรพรวโร ถนทาน
ปรารพณนระพวณกยเราแล้ว ท่านจึงไ้ลอบก่าลนคยสังหารราช

ครองพระองค์คนโทสมบุรณด้วยคุณนั้น ๆ แล้ว แล้วระคิดอ่าน
 ทำการสิ่งใดในชั่วรักรังประสงค์ใด ด้วยเหตุนี้ อภิชน
 ชาวเขตกุมาอยู่ในถิ่นฐานที่ด้านนอกของถ้ำทองหลาย ผู้เป็น
 สหายทั่วแล้ว เห็นจะเป็นสิ่งสำราญพลอยจนคราย และ
 ขันพัฒนาการกุศลตามประสงค์ใดเป็นแน่ เมื่อเราอยู่ ณ ฉายาครุค
 ณ ของเราใน เราใคร่จะให้ชนที่คบกันมา นประเทศต่าง
 ทางทางจะไปทำมา และระคิดของชนที่คบกัน ทนงทนอน
 กุสลาของสหายก็ จอทานเป็นมรดกหลายครั้ง ครั้งคนแก่
 ใจคนทน โทเหมือนคนโทนั้นด้วย ครั้นนั้นพิณาทนและทำและ
 สมน้ำสามสหายทั้งสามไปเที่ยวเล่นเพลงปี่ระคิดเป็นชัณม์ โกล
 สรางทออยู่ โทมนคงแบบกายโกลยพร้อมเพรียงกันเป็นสิ่งสำราญ
 โกล ไป มา สมาคม ร่วม สุข ร่วมทุกข์กันทั้งกลางวันและกลางคืน
 นโกล

ครั้นต่อมากาลล่วงหนึ่ง สามสหายจึงว่าแก่พิณาทนว่า
 คุกรพิณาทนผลสหาย มนุษย์ทั้งหลายนั้นเมื่อ ใครมรดกพอสันน
 บัศยรวิธมากแล้วก็จะชวนเซอหยงถอยถอยมากจน ครั้นเมื่อ
 ราชลาถยศยรวิธนั้น ๆ แล้ว ชุมนกเกิดความโศกเศร้าไว้

คณแก่นโงะนิก ลากยศรवारณเชนเกรองชโงทำโงของมนมย
โงกาเรอนก พญาพุนางคอบว่า กางงานทงปวงกลาวน
ชอชอชแล้ว แควชาฟเวระชอเล่านยาชโงสหายทงหลายทง

๑๒. นิทานเรื่องฤาษีกับหนู

๐ ครวงกอนชงมเมองตงชอวาปานกร ในเมองนมน
ฤาษ ๒ ชงก ชอชคชระ ๑ วาภาณระ ๑ มาชาคชชอ ๐
ทศกรวนชอกเทงเมองนมน โงโกลนิก โงโกลนิก ชงฤาษน
โงชาคชเทยวภาชวา ๐ โงวปวนกรณนโยนเนองนคย วนทง
รศคชระฤาษ โงเทยวปวงชอชโงชวสคพมกทเทลชอชโงค
นนโงกระชา แลวโงโงนโงคคชฤาษนทง นท
ทวทงชาคชชอชทอมปลวชงม โงทโกลชาक्रमทงฤาษ ท
นนโงคชนกนชาวสคทฤาษนชวณโงนทุก ๆ วัน วันทงท
นนโงคชนโงโงคคชงทนชน ๐ เวล่านนวาทกณชฤาษ
ลูนนคชชอชชอชนมาชารศคชระฤาษ นทว
เรวาทนชอชในชาक्रम คชนเทนทนคคชงมาชชอชว่า คค
ทานรศคชระฤาษ เทกโงนทนชงคคชงมาแล้ว รศคชระฤาษ
ชอชว่า ทนุณโงคชนโงกนชาวสคทเรานชวณโงโงทุก ๆ วัน

หิโตปเทศวัตถุปรกณัม

๓๑๕

ครมกณธมณแล้วหนักคอรคณากลโไปยงทอชชองคน เพราะ
เทศนจริงไกรความชัควา ทพชนเอนเกรองระโหฤคณามาร
ชกเทม แลโหมกากลางชานลาพอนขงโหญชน

พญาหนพริณกระรงวากะเตาแลสมันว คุกรสหายทงสอง
ในหม่มนุษยทงทลวความชวของศกรม ๕ ประการ คือคน
สุรา ๑ นอนเกินประมาณ ๑ นกไปเที่ยวเรณผอน ๑ มักเล่น
การกลตากรนง ๑ ในกิจกรรมแลโศกย ๑ เอน ๕ ประการ
ถาศกรมโศกไมเห็นโศกในความชว ๕ อย่างน ชนประกอบคน
ไวในความชว ๕ อย่างนแลน นมิตระเกกขครทวศกรณ
สกรชกนแลวก็ ภาไทรชรอนสละสย โสจโศกาไมสละโศก
ระทอองถงความผกชว ๕ อย่าง ภาไทรชองเสยทพชทระ
ถงความถายอชว โศกอย่างทงเจอนน วสยชานผมปรชานแล
ไมกบทรสมาคมกยคนชวสชทรวก คือคนมักผูกปลก ๑ คน
ก็กลอถวงทานโศกแลแล้วถวราชทาน ๑ คนมักโกรธ ๑ คน
มักเที่ยว ๑ คนมักผูกถอหตุคณทานผมคณ ๑ คนมีความ
ปรารธนาใหญ่ ๑ คนเสพสุราเกินประมาณ ๑ คนนอนเกิน
ประมาณ ๑ คนเล่นการพนนเกินประมาณ ๑ คนมักหลงใน
สีกว ๑ คน ๑๐ วัพวณ พงเวนเสยธฐาคยหาเลข ถาชนคย

ทาไชร ในบารมีของนักษัตรของเสวยทรัพย์สิ้นเดือนมาจากศกษณูญา ๖
 ไม่ไ้ความดีในโลกของหน้า เพราะเหตุนี้คน ๑๐ จำพวก
 มุมขณูญาจริงไม่คบหาด้วย กุศลสหายทั้งสี่ คนที่มีขณูญา
 พร้อมด้วยคุณ ๒ ประการ คือขณูญา ๑ นักษัตรสัณฐาน
 ๑ เหล่าคนทั้งสี่นักษัตรสัณฐานนั้นเป็นของไม่ถาวรมั่นคง
 ขณูมมจนครายด้วย ๕ ประการ คือพระราชา ๑ โจร ๑
 ไฟ ๑ น้ำ ๑ คนไม่เป็นครุฑหรือพิรุณ ขณูมมหารณะ
 ทวไปกับขณูมม ๕ ประการนี้ ซึ่งเมื่อเกิดพรากจากไปแล้ว
 ก็คงกลายเป็นคนยากจนอนาถาหรือคนยาก ด้วยเหตุนี้แล้ว
 ท่านหม่อมขณูญาเมื่อเวลาจะมีบุตรควรนักษัตรสัณฐานอยู่นั้น ขณู
 มมิโลกไซ้สอย ให้เป็นสัณฐานในบารมี และวิธากทานให้
 เป็นประโยชน์ต่อไปในเบื้องหน้า ทรัพย์ของขณูญานนั้นเป็นของ
 ยศยาวยั่งยืน ไม่ทวไปแก่ขณูมม ๕ ประการ แม้จะให้แก่
 คนทั้งหลายนั่นไม่สิ้นสละเลย เมื่อจะไปในสถานที่ใดก็มีความ
 คนไปก็ แม้จะภัยอันตรายก็จะเป็นอันสละไปไปในเบื้องหน้า
 เพราะเหตุเช่นนี้คนนั้นเมื่อเวลาจะมีบุตรขณูมมมีแรงมาก
 เมื่อทรัพย์สิ้นไปแล้วกลายกำลังลง ภายหลังจากสองเพราะมี
 ขณูญาทั้งสี่ทรัพย์มาไม่ใช้หรือ ถ้า เกา สมัน ๓ สหายโคชน

คำพิพากษานี้ลงนามโดยนายอรรถสิทธิ์ อรรถสิทธิ์
กรรมการบริหารพรรคการเมืองไทย และนายอรรถสิทธิ์
กรรมการบริหารพรรคการเมืองไทย

พ.ศ. ๒๕๓๑

๕. **บทนำเรื่องความทรงจำของเร**

[illegible]

ศุภรวันรณประเสริฐ ท่านอยู่ในคณะมนตรีในมณฑลประโชน
 อหการกรรโลกกษัตริย์ ท่านจะขึ้นอยู่ไปทำไมเล่า ใน
 คณการณกลาโรวา ประเทศทอญในมณฑล ๔ สถาน กอ
 กโมณาคเลาพณ มทรสหาย ๑ ทโมคม ๑ กโมณกรณ
 คณคณเกา ๑ ทโมณการการะโพยประโชนตงโกตทง
 โท ๑ ประเทศทอญ ๔ สถานในคณการะโพยประโชน
 แลวการะทอญประโชนในคณการมาชนนมิไซ
 ทอญ โทคณการมทรสหายในคณการมทรสหาย ศุภรวันรณ
 ประเสริฐ ท่านเป็นกษัตริย์ในมณฑล ๑ เป็นทอญ
 คณมทรสหายในมณฑลประโชนโพยประโชนมทรสหาย มทรสหาย
 ทอญมทรสหายมทรสหายมทรสหาย ๔ ประการ การะ
 เป็นทอญมทรสหายมทรสหายมทรสหายมทรสหาย
 ทอญมทรสหายโพย ถ้าท่านปรารถนาจะไปแล้วเราจะส่งการะ
 ทอญไป อนงเลาเราแนมมทรสหายในคณการ แลว
 มทรสหายมทรสหายมทรสหายมทรสหาย ๔ แลวส่งมทรสหาย
 เราทอญในคณการมทรสหายมทรสหายมทรสหายมทรสหาย
 แลวอน วาเป็นกษัตริย์มทรสหาย เพราะเหตุนี้เราเห็นว่า
 ท่านอยู่ในคณการมทรสหายมทรสหายมทรสหายมทรสหาย เราทอญว่าให้

เป็นอยู่เยี่ยงคนโง่ จึงคิดระพาท่านไปอยู่ในที่นอนคนค่อม วานร
ใหญ่กรนโกซันอย่างนั้นไม่ทันระใคร่ครวญถูกเขาคำระเรเมา
ลวงหลอก จึงตอบว่าเนะท่านระเรเมาเราไ้มาพบปะท่านผู้ใ
ญูรู้คำประโชษนแก่กันเช่นคนค่อม เช่นลาภอย่างประเสริฐของ
เราแล้ว ท่านจงส่งเคราะห์พาทเราไปส่งให้ถึงผิงคางฟ้าก้างโนน
ด้วยเถิด ระเรเมาว่าค่อมแล้วจะระเนนท่านจงส่งขหลังเราเถิด
เราะพาท่านข้ามไปดังค่อมกันนั้งไ้ แล้ววานรก็ลงไปในง
ยหลังระเร ำ กรวยรอยออกไปดังกลางแม่น้ำคางฟ้า แล้วจึง
ค่อยมค่อมลง วานรเห็นระพาทเราแล้ว เนะท่านระเรเมา
รับกันเราไว้ว่าระไปส่งเราให้ถึงคางฟ้าโนนเทือกไหนท่านจงมา
กค่อมให้มไปในกลางแม่น้ำเราแล้ว ระเรเมาว่า เฮ
วานรผู้โง่เขลาของการระโรคเราะไปส่งท่าน เราคิดระกนขย
หัวใจของท่าน จึงแกลงดวงท่านออกมากลางแม่น้ำเช่นนี้ คว
ท่านค่อมเป็นอาหารของเราแล้วยังไม่พอหรือ ชิงมากามชกเลา
วานรใหญ่หนุ่มพี่สาวองไว กรนโกซันดังนั้นแล้วก็คิดระดวง
ตอบระเรเนนขาง จึงแกลงกลางชน ณ ที่นั้นว่าท่านนเช่น
ผู้โง่เขลาหนัก วิธีชวานรทั้งหลายเป็นผืนดินโลกโลกไหนไป
มาบนค่อมพญา ถ้ำอาคัยแล้วหัวใจไวก็ชควแล้ว ะมีชาชอก

[illegible]

ขรรวารคานบพญาหนุณคณคณวสยเคชรรณแลวกกลบไย ก
 เทา สมน สามสหายกโกณของบรรณาการสมทนาสำราญ
 แลวพญาทงเงวแกสามสหายเหล่านนว่า ขงพญานกพราย
 มาทาคความกไว พญานกพรายนเพราะมอญญางังโกสงสอน
 ขรรวารของคณพรมมเพรียงกน รางโคพนกยชนครายโคชยเข
 เขนสสุพรมกนมิ ไซหริ เพราะเพณนวลสคณเป็นพหุสคณ
 พรมควชยญญาแลว เมอโคโรโคเชอพงดอชคากานสมปฐา
 พรมเพรชกนชยแลว กชารกการการกจลทงปวง ไท
 สำเรทงประดงคโคทกประการ ฉาไมเรอพงดอชคากานสม
 ญญาไมพรมเพรชกนแลว กไมชาเรากังสโคไทสำเร
 ไกลอ เพราะเพณนวลสคณทงกลาขงคังโสทงคังอองเว
 รมเลาไททานทงหลายพง ๗ ขกน

๑๖. นิทานเรื่องนายสำเภากระบิลกเรือ

ครังกอนขงมนายสำเภาคนหนง ชอศควาสชยใน
 จำปานคร นายสำเภาณนเขาทรพย ๕๐ ไก้องงสำเภาพรม
 กวชยอกเรือ ๕๐๐ คน แลวไซโยนล่นไปไมมหาสมุทรก
 ันกาลไทเกกลมมทวระหัสพิคณาเป็นพายุใหญ่ นายสำเภาทง

สามสหายครั้นไต่จนคำสัญญาของพญาหนูกล่าวเช่นนั้น
ก็พากันให้สารการว่าตกลงชอบแล้ว พญาหนู ก็ เอา สมัน
ทั้ง ๔ สหายใกล้ชิดไม่วางใจไม่ไ้ทำลายทางไมคร ไ้ไปมา
สมาคมพร้อมเพรียงกันทั้งกลางวันและกลางคืน ก็ได้อยู่เย็น
เป็นสุขสันต์กาลนาน ครั้นภายหลังพญาหนูเกิดความใจ สหาย
ทั้ง ๓ ช่วยกันพยายามคิดหาหนทางและกลางคั่นกไม่หาย หนู
จึงกล่าววว่า ครั้นเราไปมาคอยเห็นจะไม่คืนได้ ขออาสาสหาย
ทั้ง ๓ แล้ว พากันทั้งหลวจะมไ้รักใคร่กันอย่าทำลายทาง
ไมคร อย่าไ้มีความกันแค้นแค้นใจกัน จึงประกาศการงาน
ให้พร้อมกัน ในเมื่อนั้นทั้งหลวมีความเฉลียวฉลาดมาก
พากันทั้งหลวจะรวงตัว ไ้เองก็ ครั้นกล่าวกันแล้วพญาหนู
ก็รณรงค์ถึงความหา เมื่อนั้นระเสน โนนไ้ระลอกดังกุศล
ก็ทไ้ช่วยช่วยพญาหนักรายกั้ทั้งขรรมาเช่นคคนมก คย
จักแล้วไปเกิดในสวรรค์ สามสหายก็พากันสักการบูชาพ
พญาหนูตามสมควร ตั้งแท่นนมการถกขยัคณระกั เทาณั้กระระ
ถก สมันสาธากั สามสหายเหล่านั้กไ้อาศัยอยู่ ในะงช
ถยั้ระมกความรักไ้พร้อมเพรียงกันสันกาลนาน

ครั้นภายหลังนายพรานนั้นออกมาถึงไพร่พลก็
เห็นรอยเท้าสัตว์ในป่าเขาซึ่งก่อกวนความสงบสุขในเขตไพร่พล
ครั้นถึงเวลาสมควรมากพร้อมกันก็ยกของของนายพราน ของ
นกไก่มากพร้อมด้วย ไก่เห็นสัตว์ในเขตของนายพรานอยู่
กันความเสียใจนัก แล้วย้ายออกกระเตาะว่า ยักษ์สมันผู้สหาย
ของเราคือของนายพรานแล้ว จะช่วยเราไปเร็ว ๆ เด็ด เค้า
ก็ยกพวกพากันไปทอดสมุทที่ถ้ำนั้น แล้วยังพากันหุงหาเอาโลม
เอาใจว่าท่านสมันผู้สหายของเราจะคงคงใจดีด้วย เราทั้งสอง
จะช่วยแก้ไข ให้ท่านออกมารับของ เราได้ ถ้าหากว่ากระเตาะ
ท่านกระเตาะกระเตาะแล้ว เราจะได้เห็นว่านายพรานให้เชือกคล้อง
แล้วกระโดดลงมา ครั้นถึงนั้นแล้วก็ลงไปยังมาตของมาต
ลงที่เชือกนั้น เค้าก็ยกไปขึ้นที่กระเตาะ เชือกก็ขาดไถ่เพียง ๒
เกลียวจึงหลุดออกเกลียวหนึ่ง พอรุ่งขึ้นเป็นเวลาเช้าก็กล่าว
กระเตาะว่าท่านสหายจงรีบยก ไก่เร็วเดี๋ยว รุ่งขึ้นแล้วรวันเวลา
นายพรานจะมาถึงแล้ว เราจะได้ไปช่วยกันยกไม้กระโดด
นายพรานจะออกมา เมื่อเห็นนายพรานออกมาแล้วจะร้อง
ให้เสียง ไก่พรอมกัน ครั้นรุ่งเช้านายพรานเห็นพร้าโคออกมา
ว่า ถ้าไก่เห็นแล้วกระโดดออกมานายพรานมาแล้ว เค้าก็เร่ง

ยังไม่ทันขาด ในทันใดนั้นพจนานายพรานมา^๕ถึง สมณเห็น
 นายพรานแล้วกระดิ่งตกใจคน โศกด้วยความกลัวจนเชือกขาด
 แล่นหนีเอาตัวรอดได้ เค้าก็รีบกลานไประดมยิงหาทันไม่
 นายพรานก็รีบเข้าไล่ของไว้ ครั้นกาเห็นว่าพรานยิงเข้าได้
 เห็นนกมีความเสียใจนัก จึงปรึกษากันสมันว่าขอคนพรานไป
 เค้าผู้สหายของเราไปได้อันแล้ว เรายังรักแก่ใจปลุกปลอบองกัน
 อย่างไม่^๕รัก อย่างกระนั้นเลยท่านสมันเร่งทักอาการปานประหนึ่ง
 ว่าขาดแล้วไปเก็บล่ออยู่ข้างหน้านายพราน อย่าให้ไกลนัก
 อย่าให้ไกลนัก เมื่อพรานไล่ตามไปจึงวางเท้าสหายของเราไว้
 ในที่ไกลทหนึ่งเป็นแน ครั้นพรานวางเท้าลงณอโคเราะรังให้
 เสียงไปท่านสมันเร่งรีบกระโดดลงมาช่วยเอาตัวสหายของเรา
 แล้ววิ่งหนีไปในป่าไผ่จริงได้ ครั้นปรึกษาสัญญากันตกลงเช่น
 แล้ว สมันก็ตกลงทักอาการปานประหนึ่งว่าขาด ไปเก็บล่ออยู่
 ข้างหน้านายพราน ครั้นนายพรานเห็นสมันถึงนั้นแล้วจึงบอกว่า
 สมันทวนคึกขวงของเรามาแล้วคนจนเชือกขาด หนีไปหาตลอดไม่
 ชิงหนีกลับมาหาเราอีก กรรมของมันแล้ว เราจะไล่ขอสมันนแก่
 แกนไทรงโค แล้วนายพรานก็เอาของเคานะชวนไว้มาก็คอยไม่

คนหนึ่ง จงวางตามสมันไป ถากบนตามสมันไปด้วย ครั้นเห็น
ว่าไกลนายพรานจะกลับมากัน ถากโรงโหลเสียงสัญญาณ
สมันกว้างยอนกลบมาเอาเราของคนซอมเอาของเคาคนนายพราน
แฉวนไว้นนแล้วกทนเขาเข้าไป นายพรานครนกลบเข้ามาเร
เอาเคากโมโกลมความเสียใจกลบไปบ้านของคน และสัตว์
สามสหายนนเพราะรักใคร่พร้อมเพรียงกันเรโกช่วยกัน โทพน
ทุกกลบไป

วันหนึ่งการางวณกลบซึ่งสหายนนว่าถนฐานทอญของเรา
มนมอมมาลงโกลโกลมครนครนเรก ครนเรอย่านน ไปเห็นว่า
เรไม่รอกชีวิตโกลโกลมเนน ครนเรเรเรกชานแปรสาดนไปอยู่
ทอนเรเรชอย เคากอสมันเรเรชว่าถนถนกาไม่ช่วยต่อความ
กิดแล้ว เราทั้งสองคงเรไม่พันอันครนเรเรชอย่างถนว่า
การางพาเคากอสมันไปอยู่ในบ้านชงมทนของโกลโกลมครนเรกด้วย
อาหารเย็นทโกลมมนน มมนนเรเรเรชไ้กไม่อง สามสหายก
โกลมทาทนโมครนมีความรักใคร่พร้อมเพรียงกันอยู่ในฐานท
นนเรเรเรช ครนเรกแล้วเพราะกลบกลบอยู่ในชกธรรมความ
สีกโกลมกนไปกิดในทชอย

กษัตริย์วราไม่ชอบในลัทธิคำของคนโง่เขลา และนักปราชญ์
 ทั้งหลายเหมือนวราเพราะไม่ลือคำสอน ของ พญานกพิราบบัณฑิต
 ข้าราชการบริณทวย ราชพากันตั้งทักขณียชนครายกศึกษาของ
 นายพรานทั้งสามไซ้หรือ ครั้นวราทั้งหลายพร้อมใจกัน
 ขู่ระหลุกตามคำสอนของพญานกพิราบบัณฑิตข้าราชการ
 ราชกรมมอของนายพรานโง่เขลาหรือ เพราะเหตุนี้พระ
 ราชกุมารสังโก ราชบริณยาโศพรธมกันแล้วจึงทาดอก ช่อ
 ช่งนักปราชญ์ทั้งหลายศึกษาอยู่แล้ว เพราะโง่เขลาไม่ศรัทธา
 พญาตนผู้เป็นมิตรหลายกษัตริย์ในราชมณฑลทั่วไทย ราช
 พณัษรอกว่าความตายโง่เขลาหรือ แม้ราชช่อนั่งพระราช
 กุมารทั้งหลายอยู่ไม่ศรัทธาหากระบิมิตรหลายกษัตริย์
 บัญญาตั้งอยู่ในยศธรรมความสัตย์ไว้ง่าจะชอบ อันเหมือน
 พญาตน พญานกพิราบบัณฑิต เก่า สมนั สัตว์เคยธรรมา
 เหล่านี้ แม้ผู้โง่เขลาในถิ่นนั้นก็ไม่เลื่อมใสของศาสดาครูเถล
 เหมือนกันหรือต่างกันสักแต่เป็นผู้มีสติปัญญาซื่อตรงคณิศร
 สหายทั้งโง่เขลาในถิ่นนั้น แม้พระราชากรมราชหลายอย่าโง่เขลา
 ช่อวงศ์ศาสดาครูเถลคำสูง ช่อโง่เขลาคนว่ามิใช่ครูเถลถนุตรัย

พงเจ้าราชคณภกมยัญญาเปรื่องปราชญ์คงอยู่ในความลึกซึ้งแล้ว
 คยหาไว้นั้นมิตรสหายเกิด ซอหงษ์เหมือนพญาพญานกพิราบ
 กา เก่า สมน สัตกษรฉานเหล่าน เมื่อถูกภัยของมิตรสหาย
 เกิดมชนแล้วก็ไม่อาจอยู่ในชีวิตของคน ช่วยเปลืองปลกโทษ
 ทุกซีกก้งวลของมิตรสหายคนให้สำเนา ไก่ฉนโค แม้พระ-
 ราชกุมารทั้งหลายเมื่อถูกภัยเกิดจากมิตรสหายของคนแล้ว
 ข้ายาเพิกเฉยละเลยเสีย คงจวนจวนจะเสียทรัพย์สินชีวิต
 คนไปก็ ราชช่วยป้องกันให้สำเนา ไก่ฉนโค นั้นนึ่งราชชอบ
 วลีทพยสันร่างด้วย คงช่วยคนรักความคนอยู่โกแก่ซาค
 เกยวราชวคกรองราชกายเพียงนนั้น ยืนคนทชอตรงค้อมิตร
 สหายซึ่งโคทำไว้นั้นเป็นพระโอรสนัยทยาว แม้ระสันกลบไปก็
 ไม่นิรันดรสักเลย และเป็นที่สรรเสริญเป็นนัยอย่างแก่ประมุขมชน
 ภายหลังงานคลอกกลปาวสาน เหมือนงานทรพทสันชาจรชก
 ฆพาล เพราะไม่ชอตรงค้อมิตรสหาย่างแก่กวัค อันตราย
 ขององค์แก่ความตายเบองตนเองทนายโคทำไปก็อง ไปทนทุกข์ในนรก
 ไทญ์อก เพราะเหตุนี้พระราชกุมารทั้งหลายเมื่อถูกไมตรเป็น
 มิตรสหายกับโค ซึ่งเป็นสหายกมความลึกซึ้งแล้ว ข้ายาก็คก

หิโตปเทศวัตถุปรกณัม

๓๓๕

หงเงาะหากนกขมิ้นอนุญาตเปรื่องปราศญคงอยู่ในความดีคยแล้ว
คยหาไว้เป็นมิตรสหายเด็ก ขอหนึ่งเหมือนอนุญาตอนุญาตกพิรา
ก ก เตว สมน สักกเขรฉานเหล่าน เมื่อทักท้วงของมิตรสหาย
เกศมจนแล้วก็ไม่อาลัย ในชีวิตของตน ช่วยเหลือของแปลกไทย
ทุกซกการังวลของมิตรสหายคนให้สำราญใจคนใจ แม้พระ-
ราชกุมารทั้งหลายเมื่อการไม่เกิดกับมิตรสหายของคนแล้ว
ช้านพักเฉยละเฉยเสีย ทั้งชวนชวนมาแต่ได้ทักท้วงชีวิต
คนไปก็ ทั้งชวนไปก็ให้สำราญใจคนทั้งระชอย
วสัทธิพรพจน์ราชกุมาร ทั้งชวนชวนมาแต่ได้ทักท้วงชีวิต
เกศมจนแล้วก็ไม่อาลัย ในชีวิตของตน ช่วยเหลือของแปลกไทย
สหายซึ่งได้ทำไว้นั้นเป็นอะไรไม่อาลัย แม้ระสนกลไปก็
ไม่ระสนกลไปเลย และเป็นทศรเสริญเป็นแบบอย่างแก่ประมุขชน
ภายหลังจนตลอดกาลปาวสาน เหมือนกันทศรทศนิจางจาก
ผิดพลาด เพราะไม่ชอบทศนิจางมิตรสหายทั้งเกศมจน อันทศน
ทศนิจางความตายของหนานตาทศนิจางไปคนทุกขในนรก
ใหญ่อก เพราะเหตุนี้พระราชกุมารทั้งหลายเมื่อผูกไมตรีเป็น
มิตรสหายกับใคร ก็เป็นสหายที่มีความดีคยแล้ว ชยาคภค

ทำลายล้างทางไมตรี ก็ประทุษร้ายมีครุฑห้ายของคนเลย
 อนึ่งเมื่อท่านผู้ใดทำคุณแก่คนใดแล้วอย่าลบล้างคุณท่านอย่า
 ประทุษร้ายท่านผู้ใดเลย พญาตนุหิรณกระเพราะเป็นพญารุค
 ไกลศัษย์ฟังมาตามปรีชาญาณเปรื่องปราดณ เมอโคฟังคำ
 กาลดกขุปณะกล่าวถก และโคเห็นจากปกรยาณกนกกโค โค
 แลเห็นชนกรยกาลดกขุปณะไม่ว่าไรก็ใคร่หาชนผู้ดี แม้
 พระราชกุมารทั้งหลายฟังแล้วเรียนกับนักศาสตร์ ชำโค
 ประมาทอุกสาหาไฟไร่ชื้อสวนอกและผานต่าง ๆ ให้
 แม่นยำ อรรถมนความคนให้เข่นคนพญารุคชางโคไร่ระชอย
 อนึ่งวานรใหญ่เพราะมีปรีชาของไวเปรื่องปราดณเฉลียวฉลาด
 แม้จะเข้ามาหลอก ไปถางนาถ้อยให้ใจจอมมอระเจมแล้วถก
 เพราะมีปัญญาของไว ไร่ระชอชวโคโคมิใช่หรือ ดังพระราช-
 กุมารทั้งหลายถกของหูกปรีดนักฝนปรีชาญาณของคนให้รวดเร็ว
 ของไวเข่นนกขางไร่ระชอย อนึ่งถกขุประชางก จดละครนรัง
 นกถก เพราะมีศัษย์เข่นโคไกลศัษย์เหมือนสังครุณข
 รงรอกและพญากณณะแมว มา หลอก ลวง ถ ไมตรีกรครองเปรียช
 เทียบด้วยเรื่องราวมานแก่คนโคขแยบคาย ไปเชอคำสนธิ

ราชรถและแผนวกดังแก่ความตาย และสิ้นชีวิตจากแผนว
 ทำลายชีวิตทางทั้งสองก็ต้องไปทนทุกข์ในนรกใหญ่ แม่พระ-
 ราชกุมารทั้งหลายพึงตรวจครองไฟเห็นโทษในการเป็นผีโกลดด้วย
 หึงชอยแผนวกเว้นเสียจากการฆ่าชีวิตทางไฟทาง โกลดเสียทั้ง
 จระวรร ธนงเภาซึ่งคงอยู่ในความมืดเพราะถูกสัตว์กตัญญู
 ยักระโยชนแถมกตรสหาย ราชกุมารไปก็คงแผนว แผนวพรานราช
 โกลดหลุดพ้นจากแผนวแผนวพรานโกลดแผนวมาอยู่ กับ มทร สหาย
 เป็นสหายสำราญมีราชกุมารเป็นนาย ธนงพรานซึ่ง กว เภาแผนวเป็น
 เกษตรฐาน โกลด พรานควยอันอยู่ด้วยคน เกษตรฐานแก่กันและกัน ไฟ
 เป็นสหายสำราญไม่ห่างกัน ครั้นครั้นราชกุมารไปเกิด ในทชอย
 แม่พระราชกุมารทั้งหลายจงศึกษาและเรียนไฟพรานควยปรียก
 กุณแล้ว และเกิดเกิดแถมกตรสหายของตนกับราชกุมาร ธนง
 เมธะประภคณิกการสังโกล ๗ ถัดซึ่งตรวจครองด้วยปัญญาก่อน
 แล้วจงประภคณิกการสังโกล ๗ ถัด ถ้าอยากให้อาตมาของคตัญญูไฟสัน
 ถ้าอยากให้อาตมาของคตัญญูไฟสัน ถ้าอยากให้อาตมาของคตัญญูไฟสัน
 โกลด ถ้าอยากให้อาตมาของคตัญญูไฟสัน ถ้าอยากให้อาตมาของคตัญญูไฟสัน
 ถัดก่อน ถ้าคนแล้วอย่าทชอยเลย การไม่ควรคบกับเรงคตัญญู

หิโตปเทศวักตฺยปกรณัม

๓๓๕

อนุปกรณหิโตประเภทศวกฺขณ อวหารชวสฺมานะราชชนนชาติ
โคเรชยเรชงมาสังสอนพระราชบุตรทรงหลายของพระเจ้านหา
สุกัณราชเ็นกันเคมมากอน
จนเรองราวหิโตประเภทศวกฺตฺยปกรณเพชงน

พิมพ์ที่โรงพิมพ์ตรา

นายถาวร ธรรม - เกษม - ธรรม

๒๕๐๕ เมษายน ๒๕๐๕

องค์การศาสนาพุทธ

พิธีกรรมโรงพิมพ์ตรา

นายกำจร อังคกุล อธิการบดีมหาวิทยาลัย

๒๕ เมษายน ๒๕๖๖

